



GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.



GÖTEBORGS
UNIVERSITET



LUNDS
UNIVERSITET



UPPSALA
UNIVERSITET



Svenska
Historiska
Berättelser

The title is rendered in a highly decorative, calligraphic font. The letters 'S', 'H', and 'B' are particularly large and ornate. A sword is positioned horizontally across the middle of the title, with its hilt on the left and its tip on the right. A skull is placed at the end of the sword's blade. A ribbon or banner-like element arches over the top of the 'S' and 'H'.

I ROMANTISK FORM

AF

F . . t.

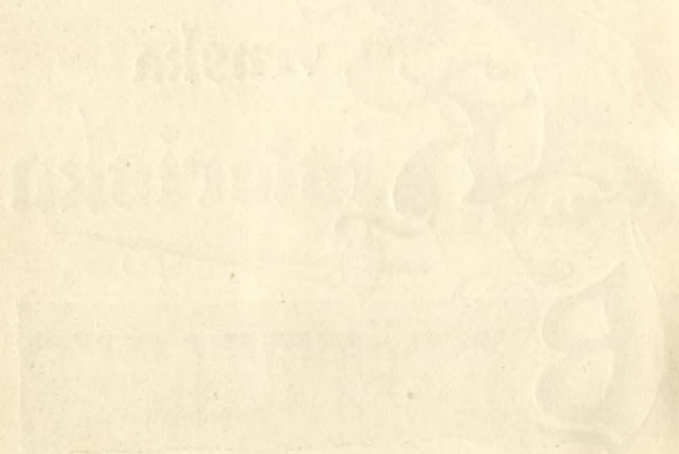
II.

GUSTAF II ADOLFS UNGDOM.

STOCKHOLM
OSCAR L. LAMMS FÖRLAG.

Pris 1 krona.

Se omslagets sista sida!



ROBERT J. ANDERSON

SVENSKA HISTORISKA BERÄTTELSE

I ROMANTISK FORM

AF

F...T.

II.

GUSTAF II ADOLFS UNGDOM

STOCKHOLM
OSCAR L. LAMMS FÖRLAG.


SWENSKA HISTORISKA BERÄTTelser

I FÖRSTA BOKEN

OM SVENSKA KÖNEN

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1880.

I.



Fins det väl något namn kärare för svenska hjertan än Gustaf 2:dre Adolfs? Han var mer än konung, han var den ädlaste och bästa människa.

I våra dagar vill man ursäkta konungarnes fel med att de äro utsatte för större frestelser än andra människor; men forntiden, som ville se upp till sina konungar nästan som till högre väsenden, fordrade af dem ett högre mått af dygd och vetande än af vanlige dödlige. Förväntningarna hafva sjunkit i samma mån som illusionerna ramlat. Vi lefva nu mera i en öfvergångsperiod, men mäktigt dragas våra blickar tillbaka till Sveriges forna storhet och förnämligast till honom, om hvilken samtida yttrade, att »han var konung från vaggan».

Om det en gång funnits konungar med Guds nåde, så var visserligen Gustaf Adolf en af desse utvalde. Man berättar att redan på sköterskans arm skulle han en gång till en allt för närgången person hafva utropat: »Vet du icke att jag är en herre.» Han var endast fem år gammal då han tillsammans med fadern gick öfver ängen vid Orstignäs, strax utanför Nyköping. Sköterskan varnade honom för ormar, som man påstod skulle finnas gömda i gräset.

»Gif mig en käpp», ropade gossen lifligt, »så skall jag slå ihjäl dem.» Konungen smålog förnöjd. »Tro icke han är rädd», sade han.

Samtidigt följde den unge Gustaf Adolf sin far till Kalmars belägring. Någon frågade hvilket af de i hamnen lig-

gande fartygen som mest behagade honom. »Detta», svarade prinsen och visade på ett stort örlogsskepp, kalladt 'svarta ryttaren'. Då man ville veta orsaken dertill, svarade han: »derför att det har de flesta kanonerna.»

En annan gång var det ädelmodet och hjertats godhet som gjorde sig gällande. En fattig bonde från Öland hade födt upp ett föl af ovanlig skönhet. Han fann djuret så vackert, att ingen annan förtjenade ega det än den unge prinsen, om hvilken han hört så mycket godt. På nästa vedskuta, han förde till Stockholm, medföljde hästen. Vid framkomsten förde han den med sig upp till slottet och begärde få tala vid prinsen. Gossen kom genast ned och blef mycket glad åt den erbjudna gåfvan. »Du har icke råd att gifva mig hästen för intet», sade det femåriga barnet, betraktande bondens slitna dräkt, »derför skall jag gifva dig penningar för den.» Och så skyndade han genast efter sådana.

Det klemades ej med Gustaf Adolfs uppfostran. Med honom gjorde man sig till en regel att utveckla en sund själ i en sund kropp. Från hans spädate ålder togo föräldrarne honom med på alla sina färder. Han var ännu icke sex år då han tillsammans med dem gjorde sin första färd öfver Östersjön. På återvägen befanns hafvet vara fruset; man måste då midt i vintern resa genom Finland, rundt om Bottniska viken. »Som hans herr fader var en allvarsam regent och stridbar herre, samt hans fru moder (utom till kroppen dägelig och väl vuxen) af mod och sinne hög och ädel, så vardt ock han strängt uppfödd och hållen till arbete, dygd och mandom.»

»När han begynte taga till åren, enkanneligen sedan han nått det tionde året, blef han af sin herr fader allt mera tillhållen att höra och bevista de allmänna rådslagen.» Många utländske officerare besökte vid denna tid svenska hofvet; »efter sin herr faders vilja hade prinsen ofta med dem diskurser öfver andra folks förda krig, slagtningar, belägringar,

krigsdisciplin till lands och vatten, fästningsverk, skepp och sjöfart, och han tillbragte fast hela dagarne med frågor öfver det som sig i krigen tilldragit.»

Konungen hade sjelf för hans uppfostran lemnat föreskrifter, fulla af gudsfruktan, förstånd och allvar. I ett hof der konungen förbjöd hoffolket bena strömmingen, och hvarest drottningen berättas hafva utmätt träden till sina hoffjungfrur, lärdes icke ett yppigt lefnadssätt; derfor utgick derifrån den furste, som i ryska och polska krigen gladt och modigt delade vilkor med den ringaste soldat.

Till den unge prinsens lärare utsågs den vidt bereste och mångkunnige Johan Skytte. I kraftiga ordalag förehöll han prinsen nyttan och nödvändigheten af kunskapers inhemtande, af klokhet och redlighet i styrelsen. Han uppmanade honom att »till sina rådgifvare välja gudfruktige och stadige män, icke okunnige personer, hvilka likna åsnor i purpurmantlar; icke sådane som säga Ja! Ja! och Nej! Nej! efter som deras herre säger förut; icke heller sådane hofskrytare och trappspringare, hvilka ofta liksom maskar pläga krypa och kräla öfverallt.»

Af Johan Skytte inhemtade Gustaf Adolf i sina unga år »en fullkomlig kunskap och färdighet i många främmande språk, så att han talade latin, tyska, nederländska, fransyska och italienska rent, såsom en infödd, samt hade af det polska och ryska språket äfven någon försmak.»

Vid tretton års ålder erhöi han offentlig uppdrag att uträtta, och vid en resa, som han företog till södra Sverige, förmanades han af sin fader att »hjelpa hvar och en till sin rätt och fliteligen drifva det igenom hos våra ståthållare, fogdar och befallningsmän.»

Krigiska lekar, omväxlande med ridderliga öfningar, jagt och ridd, utgjorde förströelserna mellan hans ungdomsstudier. Sådan var hans inre menniska.

I hans yttre var den nordiska typen beundransvärdt väl

afspeglad: den ljusa, skära hyn, de mjuka, regelbundna anletsdragen, de blå ögonen med sitt obeskrifliga uttryck, öfver hvilka pannan hvälfde sig hög och ljus, och slutligen det guldgula håret.

Italienarne kallade honom »il re d'oro»: guld-konungen. Detta utseende var icke ett arf efter fadern, som var mörklagd och hade skarpa drag, det härledde sig från farfadern; växten var också hans: reslig, kraftfull, härdad under vapenöfningar, inneslöt den en sådan rikedom af helsa, att han under sin första ungdom mången gång genom fäktning kunde befria sig från en sjukdom. Det var ej blott i det yttre, han påminde om den förste Gustaf — om någonsin en historisk släggtyp framträdt i sin fulländning, så var det Vasaslägtens hos Gustaf Adolf. Rikt begåfvade, men häftiga och lidelsefulla naturer hade utgått derifrån. Hos Gustaf Adolf hade den rika kraften utvecklat sig fullt harmoniskt; deri låg den trollmagt, hans personlighet utöfvade på alla, som kommo i hans närhet. Det var icke konungens majestät, det var något vida mera och upphöjdare, det var den ädla, storsinta människans!

Det våldsamma slägglynnnet hade hos honom framträdt i en viss häftighet, i en rastlöst arbetande inre kraft. Likasom hos fadern och farfadern var denna skapande kraft isynnerhet rigtad på praktiska mål, och hans unga själ, som valt Moritz af Oranien till sin hjälte, längtade att, liksom denne, genom krigiska idrotter skänka ärans glans åt ett älskadt fosterland.

Sedan vi nu i få drag återkallat minnet af den unge hjälten, öfvergå vi till den egentliga berättelsen.

Den 9 December 1608 var det vanliga samlingsrummet på Stockholms slott ordnad med en viss högtidlighet. De gamla gyllentapeterna nästan skyldes af de fanor, vapensköldar och troféer, som voro upphängda kring väggarna, och mellan dem sutto tunga lampetter med brinnande ljus.

Midt i rummet stod ett stort, ovalt bord, täckt med en hvit duk. Kransar af lingonris sutto uppsatta i festoner rundt omkring detsamma. Ofvanpå bordet lågo åtskilliga gåfvor, ämnade åt dagens hjelte.

Klockan var sju på morgonen, men det oaktadt var den kungliga familjen och dess närmaste omgifning redan samlad. Konungen och drottningen sutto i hvar sin armstol på ömse sidor om bordet. Nära konungen, på en lägre stol, satt den nittonårige Johan, hertig af Östergötland.

Vid sidan af drottningen satt den tjugutvååriga prinsessan Katrina, Carl IX:s enda återstående barn i första giftet; ehuru hon ej var en skönhet, låg ett uttryck af mildt behag öfver hennes väsende, som gjorde henne älskad af alla, till och med af den stränga stjufmodern. Bakom drottningens stol stod den trettonårige prinsessan Maria Elisabeth, och vid sidan om henne den åttaårige Carl Philip, drottning Kristinas yngste och mest älskade son. På något afstånd från dessa stodo drottningens begge hofjungfrur, Katharina Oxenstjerna och Elna Wrede. Bakom konungen stod det nyss utnämnda riksrådet Johan Skytte.

Allas blickar voro fästa på den unge Gustaf Adolf, som med glada, strålande blickar mönstrade de erhållna gåfvorna. Af sin fader hade han fått ett svärd, af sin moder tvenne ylletröjor, som hon sjelf stickat, af hertig Johan en sällsynt karta öfver Europa. Af syster Katrina några skjortor, till hvilka hon sjelf spunnit garnet, väft och sömmat. Den unga Maria Elisabeth förärade en väst, som var hennes händers arbete. Alla logo belåtna åt den tacksamhet, hvar med gåfvorna emottogos, och det bifall, konungen skänkte dem.

Men nu öppnade prinsen ett paket och framtog derur ett par strumpor af det finaste hvita silke. Med ett utrop af förvåning skakade han ut dem.

»Se, se, käre fader!» sade han.

Konungens ansigte mörknade. »Hvad är detta för utländskt kram», frågade han, »och hvem har understått sig...»

Johan Skytte närmade sig med en djup bugning. »Den stora, märkvärdiga upptäckten är gjord, att väfva strumpor», sade han. »Vid mitt senaste besök i Holland förevisades tvenne par, såsom prof derå. Det ena paret skulle skickas till prins Moritz af Oranien, och det tycktes mig att det andra borde tillhöra prins Gustaf Adolf af Sverige.

Prinsen rodnade af belåtenhet; »låt mig behålla dem, fader», sade han bedjande och med en tacksam blick på sin lärare.

»Skytten förstår att lägga sina ord», genmälde den gamle och framräckte sin hand, som den tilltalade vördnadsfullt kysste.

Nu först finga drottningen och prinsessorna lof att beundra det konstrika arbetet; under tiden visade Gustaf Adolf för sin fader en jagtväska, konstigt knuten af fint segelgarn, med prinsens initialer af gult silke. Konungen betraktade den temligen likgiltigt, men när han fick veta, att det var Elna Wredes gåfva, smålog han vänligt emot henne. Ur en stor trälåda upptog prinsen ett skrin af det finaste träsnideri-arbete. Sidorna förestälde ett jagstykke, hvars alla figurer voro nästan fristående; locket förestälde sönderdelandet af de fällda djuren efter jagtens slut. Det hela var ett verkligt mästestycke, och äfven konungen kunde icke neka detsamma sin beundran.

»Hvem har gjort detta?» frågade han.

»En bonndräng på mitt fädernegods», svarade Katharina Oxenstjerna med en viss stolthet.

»Ett långsamt arbete?» tillade konungen.

»Han har hållit på dermed ett helt år.»

»Gammal och utlevad, lytt och lam?»

»Endast tjugutvå år, frisk och sund!»

»Och i stället att offra lif och blod för fäderneslandet,

sitter han bak spiselvrån, sysselsatt med sådant lekverk», utropade den vredgade konungen och slungade det dyrbara skrinet utåt golvet, så att det flög i tusende spillror. Vänd till Skytte fortfor han: »Mannen skall genast skrivas in vid ett regemente och i fjorton dagar hållas till sträng vapenöfning. Derefter skall han ut i kriget. Det torde bli nödigt att ha ögonen på edert fädernegods, jungfru Karin», tillade han med sträng röst, »i fall der finnes flere lättingar utan plitgkänsla och fosterlandskärlek.»

Harmens rodnad brann på den unga flickans kinder; förgäfvos sökte hon beherska sin sinnesrörelse; det var med darande stämma hon svarade: »Han är sin moders ende son; hon har förlorat man och tre söner i kriget.»

»En svensk qvinna offrar med glädje också den fjerde, när fäderneslandet behöfver honom», återtog konungen häftigt. »Det får icke bli sed i landet, att man tänker mera på sig själf än på det allmänna.»

»För Guds skull, Katharina, svara icke», hviskade den förskräckta Elna, och mera för att lugna henne än af fruktan för följderna, sväljde Katharina förödmjukelsen; men när den kungliga familjen strax derefter aflägsnade sig, och de begge hofjungfrurna befunno sig allena, då kastade sig flickan i en stol och utbröt i en nästan hejdlös gråt.

»Och allt detta skall jag behöfva fördraga af den, som jag hatar värre än döden», utropade hon. Förlidet är vid kröningen, när han begärde mig till hofjungfru åt holsteinskan, var det fruktan som tvingade den stolta Oxenstjernska släkten att bifalla! Jag samtyckte för att afvända odjurets misstankar, men långt ifrån att lyckas häri, söker han nu hos mig anledningar till öppen fejd emot min familj! Den enda tillfredsställelse jag eger, är att han hatar och fruktar mig lika mycket som jag honom.»

»Käraste Katharina, sådana tankar tjena endast till att förbittra ditt sinne; försök att också få upp ögonen för hans

förtjenster; hertigen — konungen, vill jag säga, har många sådana.»

»I dina ögon måhända! Illa skulle det anstå Henrik Wredes dotter, om hon fördömde den, för hvars räddning hennes far offrade sitt lif; det är också orsaken, hvarför han är dig särdeles bevågen, då han deremot i mig endast ser . . .»

Här blef samtalet afbrutet af Gustaf Adolf, som bar tvenne dyrbara pelskappor, dem han förärade de unga flickorna. Hans sätt att gifva var sådant, att man kunde tro sig göra honom en tjänst med att mottaga gåfvan. Det var isynnerhet Katharina, han visade vänlighet. När den unga flickan dervid utbrast i tårar, sade han: »Glöm min faders häftighet. Han har strängare åsichter än både ni och jag; det kommer sig af hans större erfarenhet; men hvar helst han röner tillgifvenhet, gäldar han den sjufaldt tillbaka.»

Prinsen tillsade dem slutligen att på eftermiddagen skulle ordnas en slädfärd vid facklor, och han hoppades att de då ville begagna hans gåfva.

Han lemnade dem icke förr än Katharina återfått sitt goda lynne. När han gått, utropade hon: »Det nästan harrmar mig att han alltid skall förtaga det onda intryck, som konungen gör; man glömmar sin ovilja till fadern, därför att det är omöjligt att icke älska sonen.»

Prinsessan Maria Elisabeth kom nu inspringande; hon upprepade berättelsen om slädfärden samt tillade, att hon, likasom hofvröknarna, blifvit befriad från allt arbete med anledning af dagens högtidlighet, och hviskade till Elna, att hon var konungens förklarade gunstling; det hade hon nyss hört honom säga till drottningen.

Elna rodnade som en ros och svarade, att det var en större ära än hon gjort sig förtjent af. Den lilla prinsessan berättade vidare, att pfaltzgreffen Johan Kasimir skulle köra för »syster Katrina», och att prins Johan skulle bli kör-

sven åt henne sjelf. »Men I kunnen aldrig gissa, hvem bror Gustaf skall köra för!» utropade hon.

»För drottningen, naturligtvis», inföll Elna.

»Nej, det gör konungen. Gustaf kör för — Karin Oxenstjerna!»

Nu var det Katharina som rodnade. »För mig!» ropade hon med liflig rörelse.

»Ja, pappa ville det inte och inte mamma heller. 'Hon är högfärdig nog förut', sade hon; men bror Gustaf bad så vackert; han borde väl ha rätt att sjelf välja sin dam, sade han, och när han höll fast dervid, ehuru pappa sade att han hellre skulle sett, om prinsen valt Elna, så fick Gustaf ändtligen lof att göra som han ville.»

»Hvem får den äran att köra för konungens favorit?» frågade Katharina lifligt.

»Det får hon sjelf bestämma. Pappa säger, att det är omöjligt att Elna inte skulle ha någon hjertans kär, och hvem det är, tror han att vi på det sättet ska' få veta.

»Det qvittar mig lika hvem som kör, allenast jag får följa med», svarade den rodnande flickan.

»Har prinsessan Katrina sjelf bestämt sin körsven?» frågade Katharina Oxenstjerna litet spetsigt.

Den unga Maria Elisabeth såg ömsom på den ena, ömsom på den andra: »Litet hvar kan väl se, hur det är fatt med dem», sade hon. »De sitta bredvid hvarandra långa stunder utan att säga ett ord, men ser hon på månen, så gör han det också, och suckar hon, så suckar han; jag är säker att på färden i afton ska' de icke säga tio ord åt hvarandra.»

»Jag tror tvertom. De tiga i sällskap, för att säga så mycket mer när de komma på tu man hand», inföll Katharina skrattande.

»Så är det inte med mig och Johan», afbröt Maria Elisabeth lifligt; men i samma ögonblick gömde hon ansigtet i

händerna för att dölja sin blossande rodnad. De begge hoffrökarna sågo småleende på hvarandra och derefter bort, likasom de ingenting märkt.

Prinsessan lyfte upp hufvudet och skakade det trotsigt. »Jag vet icke hvarför jag skall låtsas vara okunnig om hvad hela världen vet», sade hon. »Mamma har sagt, att när jag blir femton år, skall jag gifta mig med Johan. Presterna tycka inte om det, därför att vi äro slägt, men när kungen vill det, få de nog ge med sig», säger mamma.

»Och prins Johan, hvad säger han?» dristade Katharina sig att fråga.

»Att han lägger sitt öde i konungens och drottningens händer. Han tycker bäst om att lefva ett lugnt och stilla lif. Bara han har allt hvad han behöfver, så önskar han intet mer. Han är så glad, att pappa velat befria honom från regeringsomsorgerna, och säger, att bror Gustaf passar mycket bättre till kung än han.»

»Till belöning för denna uppoffring får han prinsessans hand», fortsatte Katharina.

»Ja, och jag skall ha hvit brudklädning, broderad med silfver och guld och garnerad med de dyrbaraste spetsar och juveler och äkta perlor! . . . Mamma har lofvat att hon skall bevaka våra fördelar!» . . . Så fortför den pratsamma flickan att berätta allt hvad hon hört, tills en hoftjenare inträdde med bud från drottningen, att fröken Oxenstjerna genast skulle infinna sig hos henne.

»Det hade jag glömt!» utropade prinsessan; »det var orsaken hvarför mamma skickade mig hit; men det är det samma; på en sådan här högtidsdag kan hon ändå icke banna mig.»

»Jag får ensam uppbära hennes missnöje», sade Katharina med en viss bitterhet.

»Det lär du visst bry dig om nu, när du vet att kronprinsen kör för dig i afton; men det hade han icke gjort,

om Ebba Brahe varit hemma, det sade mamma också . . .» Och så fortfor hon att prata, medan hon, stödd på Katharinas arm, skyndsamt närmade sig drottningens rum.

Elna hade icke varit allena många ögonblick förr än hennes egen kammartärna syntes i dörren och, när hon såg sin fröken allena, hastigt närmade sig henne och berättade, att en främmande riddare begärde att få tala med henne.

»Har han icke sagt sitt namn?» frågade Elna förvånad och med ett uttryck af nyfikenhet.

»Nej, endast att han medför bud och helsningar från Finland.»

»Och han är en svensk riddersman?» utropade Elna lifligt.

»Ja, det hörs tydligt på målet, men han är visst rädd för att visa sig, ty så mycket han kunde, skylde han ansigtet med kappan.»

»Jag vågar i alla fall icke taga emot honom inne hos mig. . . . Men ingen är här! Fort, Rigissa, bed honom genast komma hit.»

Kammartärnan skyndade bort, och med hårdt klappande hjerta och med en sinnesrörelse, som hon icke nu behöfde dölja, afvaktade Elna det väntade besöket. Det dröjde icke länge förr än hon hörde steg närma sig, och färgen på hennes kind, den fuktiga glansen i hennes ögon, då hon räckte främlingen sin hand, bevisade, att hon icke misstagit sig i sin gissning.

»Välkommen, grefve De la Gardie», hviskade den ljufva stämman. »Er ankomst är en lika glad som oväntad öfverraskning.

Grefven höll kvar den lilla handen och betraktade den unga flickan med ett uttryck af förvåning: »Hvad ni vuxit och blifvit vacker», sade han.

Högt rodnande drog hon handen tillbaka. »Det är tvenne år sedan vi träffades — i min faders hus! . . . Huru annor-

lunda är icke allt nu mot då. . . Aldrig skall jag förgäta hvad ni då gjorde för min mor och mig!» Och klara tårar fylde hennes ögon.

»Fröken Elna, eder fader hade gjort långt mer då han under slaget vid Kerkholm offrade sitt lif för att rädda hertigens. Jag förlåter konungen mycket, därför att han, åtminstone i detta fall, bevisat sig vara tacksam.»

»Konungen och drottningen visa mig den största bevägenhet. De behandla mig nästan som om jag vore deras eget barn», sade hon.

»Jag vill hoppas, att de också en gång låta ert hjerta själft göra sitt val; det vore grymt att skänka er åt en gynnad gunstling. . . »

»Helt säkert vilja de endast min lycka», afbröt Elna med stigande förlägenhet. »Men berätta mig nu hvarför ni kommer så hemligt, och isynnerhet hvarför ert första besök gäller mig?» tillade hon leende.

»Vet ni icke det?» Och ånyo fattade han hennes hand, och såg henne forskande i ögonen.

»Man har således icke sagt er att. . . »

»Ingenting har man sagt mig», svarade hon.

Men han kände hur den lilla handen darrade mellan hans, och han tryckte en lång och vördnadsfull kyss på densamma.

»Man har gjort rätt», sade han. »Det förefaller mig som om ni stode vida upphöjd öfver alla kabaler och strider.»

»I sådana blandar sig väl icke heller grefve De la Gardie», inföll Elna lifligt.

»Jag måste det, för att skydda lif och egendom», återtog denne. »Som ni vet, hålles min broder, jemte Gyllenhjelm, ännu i fångenskap i Polen. Jag har besökt konung Sigismund för att söka förmå honom att frigifva begge, men alltjemt blifvit uppehållen med tomma löften. Erik Göransson Tegel har begagnat sig af min långa frånvaro för att in-

billa konungen, att jag och min bror umgingos med planen att gifta prins Moritz af Oranien med prinsessan Anna och der-
 efter göra honom till konung af Sverige.»

»Har konungen trott det?» frågade Elna förvånad.

»Om han icke lefde i en ständig fruktan för uppror, skulle icke sådane uslingar som denne Erik Göransson kunna vinna och bibehålla hans förtroende. Utan tillstymmelse af lag och rätt har denne man tillegnat sig våra gods, och för att bli i ostörd besittning deraf har han, utan skymt af bevis, anklagat mig såsom upprorsstiftare.»

»Men nu skall ni sjelf vederlägga honom.»

»Det var min afsigt; men man berättar, att vårt adelskap är det största brottet i konungens ögon, och att den ringaste anledning är nog för att utan dom och ransakning föra oss till stupstocken. . . . Så har man skrivit till mig.»

»Nej, nej, det är icke möjligt! Jag tror det icke. . . . Man har säkert bedragit er.»

»Ni råder mig således att utan fruktan vända mig till konungen?»

Skiftande känslor afspeglade sig på det unga, vackra ansigtet. Hastigt bestrålades det af ett gladt småleende. »Vi ha ju kronprinsen», sade hon; »ni skall anförtro er åt honom.»

»Är det möjligt att hans inflytande är så stort? Han är ju endast ett barn!»

»Men hvilket barn! . . . Ingen menniska gör sig ett riktigt begrepp om honom, utan att komma i hans närhet. Nu är jag fullkomligt lugn för utgången; han skall säkert åtaga sig er sak, och dermed är också all fara försvunnen.»

»Jag går genast till honom.»

»Vänta!» ropade Elna ängsligt. »Ni kunde träffa på konungen, och hvem vet hur det sedan skulle gå. Kom, följ mig den här vägen!»

Elna öppnade en löndörr, och genom flere dunkla gångar

sväfvade hon framför honom som en ljusalf, tills hon slutligen stannade framför en dörr, på hvilken hon varsamt klappade.

Den öppnades nästan genast af prins Gustaf, som förvånad och småleende frågade, hvad som förskaffade honom äran af hennes besök.

»Jag kommer såsom supplikant, ers höghet», sade hon knäfallande och fattade prinsens hand för att kyssa.

Han afböjde det genom att upplyfta henne. »Hvad ni begär måste vara rätt och godt», sade han. »Jag kan således bevilja det på förhand.»

Elna öppnade ånyo dörren och lät De la Gardie inträda. Gustaf Adolf kände genast igen honom och helsade honom hjertligt välkommen. I få ord berättade denne sina anledningar till fruktan. Prinsen afhörde honom uppmärksam. Derefter vände han sig till Elna. »Er skyddsling behöfver icke mitt förord hos konungen; han har mer än nog af ert», sade han.

»Ers höghet, det är icke ett förord jag begär, det är rättvisa», förklarade De la Gardie.

»Vet ni icke att det ena ofta banat väg för det andra», svarade prinsen saktmodigt. »Ett godt ord från en förtrogen vän hittar vägen till hjertat, som är förståndets bästa rådgifvare.»

De la Gardie bugade sig och det blef nu afgjort, att han skulle stanna kvar hos kronprinsen tills denne fått tillfälle att tala vid konungen. Glad och lycklig skyndade Elna till sitt rum, der hon möttes af Katharina, som berättade henne, att hon fått emottaga stränga förebråelser af drottningen, därför att hon understått sig att svara konungen. »Det är tacken för min dyrbara gåfva!» utropade hon, utom sig af harm. »Det vackra skrinet i grund förstördt, och sedan bittra ord för att göra det onda ännu värre.»

Men Elna hörde ej på henne. Det hvilade ett sådant

skimmer af glädje och belåtenhet öfver hennes anlete, att Katharina förvånad frågade hvad som hänt.

»O, jag är så glad och lycklig», utropade hon och omfamnade Katharina med häftighet.

»Har konungen bestämt din körsven?» frågade denna ironiskt?

II.

I konungens arbetsrum brann en brasa i spiseln. Det tunga ekbordet var draget nära eldstaden, och i en simpel karmstol satt Karl IX framför detsamma. Vid sidan om honom stod Erik Göransson, ödmjukt bugande.

»Mina spejare hafva tagit på sin ed, att det var herr Johan De la Gardie, som i morse anlände till staden», sade han. »Till fots begaf han sig till slottet; hvar han för närvarande befinner sig, kan jag endast upptäcka genom att...

Karl betraktade honom skarpt. »Fortsätt!» sade han.

Tegel harklade sig. »Genom att spionera på alla, som gå ut, skulle man kanske slutligen lyckas.»

»Ifall du icke får mitt samtycke att hålla skallgång inom slottet! Rätt gissadt, Tegel, jag tillåter det icke; du och dina spårhundar få snoka utanför, så länge du gitter, men försök icke att lägga ut dina räfsaxar inom min borg, så sant ditt lif är dig kärt.»

Tegel mumlade något om, att hvad han gjorde skedde endast af omtanke för konungens säkerhet.

»Och din egen», invände konungen. »Du vet, att kronprinsen icke fördrar örontasslare, och att du således icke af honom har något godt att vänta. Hvad De la Gardie angår, har du endast sqvaller att anföra emot honom, men icke

ett enda bevis. Du har med list och skålmstycken narrat dig till förvaltningen af hans familjegods; dem är du rädd att mista, och därför talar du den ena giftiga lögnen efter den andra i mina öron, för att locka och tubba mig till en orättvis handling, som sedan skulle bereda dig stora fördelar. Skammen och nesan blefve mina, men dem unnar du mig gerna.»

»Grefvens vistelse i Örebro . . .» inföll Tegel.

»Är heller icke bevisad», afbröt konungen. »Af alla de bref, du säger dig med visshet veta att han skrivit, kan du icke framvisa ett enda. Alltsammans är således endast munvåder; nya bevis på ditt falska och hatfulla sinne. Om du fick råda, skulle icke en enda adelsman få behålla hufvudet i Sverige.»

»Hvarje bonde duger till adelsman, men af tio adelsmän kan icke ers majestät få en enda bonde», svarade den listige gunstlingen.

»Jag har heller ingen lust att göra bonden till herre», inföll konungen barskt.

»Det tyckes mig ganska misstänkt, att grefven i hemlighet kommer till hufvudstaden. Om han icke har något att förebrå sig, hvarför smyger han sig in i slottet. Hans namn och rang berättiga honom till företräde hos ers majestät.»

»Satan!» utropade konungen, »der tror du dig kunna fånga mig. Hur många ha icke förtroendefullt kommit till oss och fått plikta därför med livets förlust.» Karl sprang upp och fattade honom i örat: »Hur många ha icke din ilska tunga förpassat till evigheten!» hväste han och kastade syndaren långt ifrån sig.

»Det är icke första gången ers majestät misskänner mitt underdåniga nit», klagade Erik Göransson. »Om jag hittills icke framlagt några bevis på grefve De la Gardies brottslighet, har det icke skett af brist på sådana, utan af medlidande med den olycklige. Nu fordrar min heder att jag

befriar mig sjelf från alla orättvisa misstankar, och jag bönfaller hos ert majestät om tillåtelse att genast gå, för att skyndsamligen begifva mig till Örebro och derifrån, så snart sig göra låter, återvända med de ifrågasatta dokumenten.

»Gå!» röt konungen vredgad, och med den djupaste bugning aflägsnade sig Tegel!

Konungen satte sig åter i karmstolen. Han stödde armbågarna mot bordet och lade hufvudet i händerna. »Saul! Saul!» hviskade han, »ständigt upptäcker jag nya likheter mellan dig och mig! Äro kanske somliga konungar ämnade till straffande ris i Herrans mäktiga hand? Men då är jag oskyldig till det myckna utgjutna blodet!?. . . Det är jesuitism, det är påfvedom!» utropade han, i det han sprang upp. »Hvar och en stånde ansvar för sina handlingar. Guds rena ord, min faders tro, har jag ärligt försvarat! Om Sigismund hållit den i helgd, hade kronan i denna stund varit hans. Jag har icke kränkt någons rätt; och äfven Gunillas son skulle jag hyllat såsom konung, om han önskat det. Strängt har jag skipat lag och rätt, strängt har jag dömt, kanske allt för strängt till och med; men landets väl har varit mitt mål. Min regering har varit såsom åskvädret; det bränner stundom både städer och byar; det bryter upp och nedgör det gamla och murkna; det slår ner säden och dödar kreaturen; men hvem vågar därför säga, att icke ovädret är till välsignelse, att det icke renar luften, och att icke regnskuren uppfriskar och ger jorden näring! Sedan komma sol och växtlighet. Ovädret har förberedt jorden, och välsignelsen nedströmmar i rika häfvor! Gustaf Adolf, det är du som skall göra det!» utropade den gamle fadern med stark rörelse.» Hvad jag felat, skall du försona; hvad jag icke förmått eller icke medhunnit, måste du fullborda! Min ädle, präktige son! . . . jag och min regering skola utgöra taflans skuggsida; du skall blifva ljuset, solen deri!» Konungen gick häftigt fram och tillbaka, den dystra blicken ljusnade. »Endast fjorton år», mum-

lade han, »och redan så klok, så eftertänksam. . . . Han har aldrig varit barn! . . . Kan något land, något folk framvisa en sådan furste-yingling!»

Glada, ljusa bilder fylde den gamles själ, då föremålet derför hastigt inträdde.

»Stör jag eder, käre fader?» frågade prinsen.

»Du vet att detta är den tid, då jag gerna vill vara allena», svarade Karl med låtsadt allvar; »jag förmodar att anledningen till ditt besök är af vigtig art.»

»Så är det; jag har en bön till dig.»

»Ännu en; jag tror icke det är den första i dag?»

»Det är sant; men så firar man sin födelsedag blott en gång om året. Min begäran är, att du nu genast ville gifva företräde åt en trogen undersåte, som återkommit till fäderneslandet.»

»Hans namn?»

»Johan De la Gardie!»

Konungens panna mörknade. »Hvarför låter han anmäla sig genom dig?» frågade han.

»En ond tunga har sökt fläcka hans rykte, och grefven fruktar, att du skänkt tilltro deråt.»

»Och derför har han tagit sin tillflykt till dig?»

»Han tycks vara mycket bekant med Elna Wrede; det var hon som förde honom till mig.»

»Så!» sade konungen med en långsam dragning på ordet och ett belåtet småleende, »den lilla finskan är också rädd för mig. Uppriktigt sagdt, Gustaf, skulle jag af många skäl önska, att grefven kunde rentvå sig från alla misstankar.»

»Derom är jag öfvertygad, käre fader», svarade prinsen lifligt.

»Erik Göransson har då bränt sina kol förgäfves! . . . Är grefven kvar i slottet?»

»Ja, på mina rum, der han afvaktar edra befallningar.» Prinsen såg bedjande på fadern.

»För genast hit honom», sade denne leende.

Några minuter senare stod De la Gardie inför den stränge konungen. Han redogjorde för ändamålet med sin resa till Finland och Polen, afvisade i bestämda ordalag de ovärdiga beskyllningarna, och som inga bevis hittills förefunnits, var hans, den oförvitlige mannens, förnekande mera värdt än Erik Göranssons angivelse.

Sådan tycktes konungens uppfattning vara, då han, efter att uppmärksamt hafva afhört De la Gardies försvar, räckte honom handen med en hjertlig välkomsthelsing, sägande sin önskan vara, att grefven stannade kvar till middagen och på aftonen deltog i det tillämnade slädpartiet.

»Elna Wrede har ännu icke någon kavaljer; ni skall bli det!» ropade konungen muntert, »och tillika hennes närmaste granne vid bordet; det skall bli min hämnd för att hon icke vågade sjelf vända sig till mig med en förbön för sin unge riddare.»

Konungen märkte ganska väl att De la Gardie rodnade, men det satte honom endast i ännu bättre lynne. »En ädel jungfru», sade han. »Ni har gjort hennes bekantskap i Finland?»

»Ja, ers majestät, på hennes faders gård, några veckor före slaget vid Kerkholm.»

»Hvad Henrik Wrede gjorde för mig, vill jag, så långt jag förmår, vedergälla hans dotter», fortfor Karl. »Den hon skänker hand och hjerta, skall röna rika prof på min konungsliga huldhet och nåd!»

I hvardagslag var middagstiden klockan tio, men i anledning af festligheten hade den i dag blifvit framflyttad till klockan tolf. I matsalen presenterades De la Gardie för drottningen, som, förberedd af sin gemäl, emottog honom särdeles nådigt. Äfven hertig Johan, prinsessan Katrina och pfalzgrefven Johan Kasimir visade honom synnerlig välvilja. Elnas

ögon strålade af glädje, och kronprinsen tryckte småleende hennes hand och hviskade: »Allt har gått efter önskan».

Lyckligtvis märkte ingen den öfverraskning och förskräckelse, som grefvens åsyn framkallade hos Katharina Oxenstjerna. När han närmade sig för att helsa henne såsom gammal bekant, drog hon sig hastigt tillbaka och gjorde endast en djup nigning. Vid bordet voro grefven och Elna placerade midt emot konungen och drottningen, som synnerligast sysselsatte sig med dem. Grefven hade besökt så väl sin broder som Gyllenhjelm i deras fängelse, och han talade om det vänskapsband, som förenade dem, liksom ock om Sigismunds grymhet att fortfarande hålla dem fängslade. Han yttrade sig härom på ett sätt som än mer ökade Karls bevägenhet.

Med ängslig uppmärksamhet, som hon förgäfvos sökte dölja, lyssnade Katharina till samtalet. Prins Gustaf, som var hennes bordgranne, märkte snart af hennes fåordiga svar, att hennes tankar voro upptagna på annat håll, och som hennes blickar visade honom föremålet, som de gällde, lät han henne obehindradt sysselsätta sig dermed.

Till Johan Skytte, som satt på hans andra sida, sade han sakta: »Härefter tror jag icke, att konungen skall lyssna till Erik Göranssons angifvelser.»

»Förbindelsen med Elna Wrede är ett säkrare band än något fängsligt förvar», svarade denne skrattande.

»Det har icke fallit mig in», sade prinsen med ett uttryck af förvåning, »men du har rätt; det är förhoppningen derom som satt konungen i så godt lynne...» Hans blickar föllo härvid på pfalzgreffen och prinsessan Katharina. Den senare talade sakta och tycktes ifrigt bedja om något. Färgen kom och gick på hennes kinder; hon böjde ned hufvudet och hviskade några ord, som hos Johan Kasimir tycktes framkalla den lifligaste glädje. Vid hans svar rodnade hon starkt och kastade en matt blick på hertig Johan. Gustaf följde

den och såg med häpnad, att denne var blek som döden. Med stirrande blickar betraktade han prinsessan, under det tunga suckar lindrade det beklämda bröstet. Maria Elisabeth, som satt vid hans sida, pratade oupphörligt, utan att gifva akt på den ringa uppmärksamhet, han egnade henne.

»Johan! du är sjuk!...» utropade den förskräckta Katharina och reste sig häftigt.

»Ett hastigt illamående... det är bättre nu», svarade denne och vände sig hastigt till sin unga bordsgranne, med hvilken han sökte inleda ett samtal. Gustaf satt förundrad, grubblande på hvad detta mände betyda. En blick på hans egen mor sade honom, att hon sett allt, och när deras ögon möttes, förstod han af uttrycket i hennes, att hon hade nyckeln till gåtan.

På eftermiddagen hade det frusit hårdt, och det knarrade i snön, när slädarne i rask fart ilade genom staden.

»Var det fröken Ebba, som kronprinsen körde för?» frågade en gammal trappsoperska den unge slottsnekten, som stod uppklifven på en stege för att tända lyktan i slottshvalfvet.

»Fröken Ebba är på besök hos sina höga anförvänder», svarade denne. »Jag stod sjelf och såg på när hon for. Det här var en af drottningens hofjungfrur, och fager under ögonen var hon, så det kan väl hända han tycker om henne med.»

»Tvi dig, otäcking, som talar så om vår nådige kronprins», inföll gumman häftigt. »Likasom han icke skulle ha bättre vett, än låta sitt unga hjerta dåras af hvarje fager t anlete.»

»Hvad som är borta från ögat, är snart ur minnet», genmälde pojken skrattande. »Jag är så tokig i tre flickor, att jag icke vet hvilkendera jag vill ha.»

»Du talar som om världens sista tid vore inne», mumlade qvinnan förargad och stapplade bort.

Tvenne personer, insvepta i mörka kappor, stodo i en dunkel vrå längst borta i hvalfvet. Under djupaste tystnad hade de åskådat affärden, nu följdes de åt ut på gatan.

»Jag ville underkasta mig att i tio år brinna i helvetet, om vi hade honom i vårt våld», sade den ene.

Den andre, som var betydligt kortare än kamraten och tycktes vara en äldre man, såg sig försigtigt omkring, innan han svarade: »Den rättfärdige kan endast här på jorden komma att lida orättfärdighetens lön; i det kommande är salighetens krona honom förvarad.»

»Ni har rätt, fader», svarade den förre, »men så brinnande är min längtan att tjena den heliga kyrkan och hämnas min broder, att jag icke ens med en qvalfull död anser mig ha betalt denna lycka.»

»Den helige fadern har genom mig, sin ovärdige tjenare, gifvit dig fullständig aflat för alla dina synder. Martyrkronan och kyrkans välsignelse vänta dig således, om du lyckas i ditt fromma förehafvande.»

»Värdige fader, står ni fast i edert beslut att i morgon besöka hertigen?» frågade den som först talat.

Munken dröjde att svara. Slutligen sade han långsamt: »Jag studerade noga hans utseende då han gick förbi. Säkert lider han af någon djup sorg; låtom oss tro, att det är en hemlig längtan att försona hvad farfadern brutit. Vid mitt besök i morgon skall jag närmare utforska honom. Om han, som man säger, är svag och viljelös, så måste vi tillgripa det djerfva dåd, som skall slå verlden med häpnad och tydligare än alla ord predika om den heliga kyrkans fruktansvärda magt och herravälde öfver människosjälén.» Munken korsade sig härvid flere gånger.

»Jag vet icke, om det är synd, värdige fader», utropade den yngre, »men jag eftersträfvat att ensam utföra det stora värfvet; med ingen vill jag dela äran deraf. Hvad hade vunnits om Petrosa hade lyckats i sitt företag? Den gamle hade

fallit, men det unga lejonet hade stått qvar. Att förgöra honom är att upprycka trädet med rötterna och med ett enda slag nedslå protestantismens välde.»

»Tyst, tyst! Dina häftiga ord och later ådraga oss de förbigåendes blickar.» Hastigt drog munken den unge svär-maren med sig i en mörk gränd, der de snart försvunno för allas blickar.

* * *

Slädfärden var slutad, och hvar och en hade återvändt till sig. Med lätta steg sprang Elna till sitt lilla rum; sjungande som en lärka, lade hon af den vackra pelsen, kron-prinsens gåfva. »Hvad jag haft roligt, och hvad jag är lycklig! hvad jag är obeskrifligt lycklig!» utropade hon och pres-sade händerna mot bröstet.

Sakta sjönk hon ned på sina knän; aldrig har en renare, oskyldigare barnabön stigit till Allfaderns tron än den, som nu höjde sig från hennes läppar. Hon bad om kraft att bära så väl den goda som den onda dagen, att i allt vara nöjd och tacksam med Guds vilja och behag, att aldrig komma i åtnjutande af den lycka, om hvilken hon nu drömde, om den skulle göra henne öfvermodig eller sjelfvisk, eller ett enda ögonblick draga hennes tankar och längtan från him-melen till jorden.

När hon slutat sin bön, steg hon upp, men ryckte häf-tigt till då dörren sakta öppnades; det var Katharina som närmade sig med smygande steg. »Ligger du icke ännu?» sade hon häftigt.

»Hvad har händt? hvarför kommer du hit?» frågade Elna förskräckt.

»Kan det förvåna dig? . . . Fort, skynda dig i säng, att jag får släcka ljuset; brinner det tio minuter längre än van-ligt, kunna vi bereda oss på ett besök af 'nattpredikantskan', som kommer för att läsa lagen för dig och sätta mig i mörk arrest, därför att jag vågat mig hit.»

»Drottningen har icke på länge varit vid så godt lynne som i dag», sade Elna. »Hvarför är du ond på henne?»

»Derför att jag anar falskhet och bedrägeri i hvarje ord som utgår från hennes mun», utropade Katharina; »men du, Elna, har varit beundransvärd; aldrig trodde jag dig i stånd att så väl leda en intrig!»

»Hvad menar du? Jag förstår dig inte.»

»Nu gör du dig till, men det är detsamma. Skynda dig bara i säng, att jag får släcka ljuset. Jag sätter mig på stolen här bredvid och lofvar att till fullo göra min syndabekännelse.»

Elna lydde undergifvet, icke litet undrande, hvori den skulle komma att bestå.

»Förlåt mig, käraste Elna; jag har icke alltid varit emot dig sådan jag bort», hviskade Katharina, i det hon lutade sitt tårdränkta ansigte mot hufvudkudden, tätt intill Elnas. »Hädanefter kan du räkna på mig, som på den trognaste och bästa vän.»

»Men så säg mig då, hvad jag har gjort och hvarför du gråter?» frågade den unga flickan, och kysste bort tårarne. »Hvarför skulle du släcka ljuset? Jag ville hellre se på dig!»

»Ljuset skulle endast förråda oss. Men säg mig, vet du verkligen ingenting? Har han inte sagt dig?» Katharinas röst darrade märkbart.

»Han! hvilken han? Om hvem talar du?»

»Om grefve Johan De la Gardie!»

»Om honom!» Elna drog på orden. »Det var besynnerligt; han frågade också: har ingen sagt er något? Hvad det var, fick jag inte veta.»

»Det är sant, att jag bort göra det, men jag har varit rädd, jag har misstänkt dig, såsom alla andra... Och jag tyckte dessutom, att han hade så bra tillfälle... Hvad talade ni då om under de odrägligt långa timmarne?» frågade Katharina otåligt.

»Om Finland, om mitt hem, om konungen och drottningen... jag mins ingenting mer», svarade den skrämde flickan.

»Dessa hycklare inbilla sig nu hafva honom i sitt våld», utropade Katharina hårdare än försigtigheten bjöd. »Du är lockbetet, hvarmed de tänka sig kunna fånga honom. Att gifta en De la Gardie med en ringa finsk adelsmans dotter, vore ett mästardrag, värdigt bondekungen!»

»Tänd ljuset, Katharina», bad Elna oroligt; »jag vill stiga upp!...»

»Det får du inte», invände Katharina befallande. »Jag skrämmer dig kanhända. Hör nu noga på mig. Johan De la Gardie och jag hafva varit förlovade i fyra år. Under närvarande skräckregering fruktade våra familjer att avsluta en förbindelse, som kanske skulle väcka tyrannens misstankar. För tre år sedan reste Johan till Finland. Kort derefter tilläts Erik Göransson att lägga beslag på hans gods, under förevändning att han var en förrädare. Vi fruktade alla, att om han återkom, skulle han blifva fängslad och dödad utan ransakning och dom. Det är mina och hans familjs böner som så länge hållit honom aflägsnad härifrån; men under det sista året har min längtan efter honom blifvit mig öfvermåttig. Han skref, att han, oaktadt våra böner, skulle återkomma, och jag påfann den listen att han genom dig — konungens favorit — skulle söka närma sig majestätet. Min plan har lyckats öfver all förväntan, och jag litat på att du icke förräder oss, Elna.»

»Hur kan du väl tro?...» sade denna nästan tonlöst.
»Men hvad är din plan?»

»Jag har ännu icke uppgjort någon. I morgon begär grefven företräde hos drottningen, på den tid hon alltid uppehåller sig hos sin gemål; han blir då införd i dagligstugan, der vi sitta vid våra arbeten. Du skall bli vittne till vårt första möte.»

»Nej, nej», ropade Elna häftigt, »det vill jag ej!»

»Det är nödvändigt för att icke väcka misstankar. I sällskap måste han sysselsätta sig mycket mera med dig än med mig! Jag skall lida deraf, men jag vet ju, att det är endast ett spel, och den tanken skall trösta mig.»

»O, min Gud, min Gud!» hviskade Elna och borrhade hufvudet ned i kudden för att dölja snyftningarna.

Men Katharina gaf ej akt derpå. »Det är hårdt», sade hon, »att behöfva dölja en kärlek, öfver hvilken vi begge hafva skäl att vara stolta. Namnen De la Gardie och Oxenstjerna äro värdiga att stå vid sidan af hvarandra, och det skall icke lyckas våldet och tyranniet att länge hålla dem åtskilda; om ingen annan utväg finnes, skola vi fly till-sammans!»

Hon gjorde här ett uppehåll, likasom i afvaktan på ett svar, men då intet sådant följde, frågade hon med harmsen förvåning: »Sofver du?»

Samma tystnad. »Simpla natur!» mumlade hon för sig, »hur litet du förstår en hög och uppoffrande kärlek!...» Med ljudlösa steg aflägsnade hon sig. Knappast var dörren stängd förr än Elna sprang ur sängen fram till fönstret, drog undan gardinen och kastade sig ned på golvet med hopknäppta händer. »Gud! Gud! förbarma dig öfver mig», bad hon. »Jag fruktar att mitt hjerta skall brista.» Långe vred hon sig i namnlös ångest, tills slutligen en tåreflod lindrade det betryckta hjertat. Hon gret och bad, tog afsked af all jordisk glädje och lycka och upprepade gång på gång: »Ske Herrans vilja!» Slutligen återvände hon till sin bädd; tröttheten tillslöt hennes ögon och hon sof oskuldens lugna, drömlösa sömn.

III.

Påföljande morgon var himmelen täckt af tjocka snömoln, en gråblek dager föll in i de mörka slottsrummen, men i alla spisar flammade muntra brador, som livvade den dystra färgtonen. Prinsessan Katrina gick oroligt af och an i sina rum; i högra handen höll hon ett öppnadt bref, som hon ömsom läste, ömsom kramade hårdt tillsammans. Nu slog klockan i Storkyrkan 8; hon gjorde en ofrivillig rörelse och stannade lyssnande.

Nästan i samma ögonblick inträdde hennes tärna och anmälde hertigen af Östergötland. »Jag vet ändamålet med hans besök; säg honom att han är välkommen», svarade prinsessan med ett tvunget småleende. Men när tärnan hade gått, flög ett smärtans uttryck öfver det bleka anletet, på hvilket hon förgäfves sökte framkalla ett leende.

Hertig Johan syntes ännu mera upprörd; han skyndade fram till prinsessan, fattade hennes band och sade med ett uttryck af den djupaste känsla: »Katrina!»

»Hvad förskaffar mig så tidigt äran af edert besök, min kusin?» frågade hon med en röst, som hon sökte göra så stadig som möjligt.

»Lek icke med mig, Katrina; du vet det lika väl som jag!» ropade den förtviflade ynglingen.

»Men om jag icke vill veta det», svarade prinsessan med antagen värdighet. »Om jag icke vill lyssna till dåraktigt tal af en yngling, som ännu icke vet hvad kärlek är.»

»O, Katrina! säg att jag är dig misshaglig, att jag icke är din like, hvarken i själens adel eller i karakterens styrka, och jag skall gifva dig rätt; men betvifla icke min kärlek, ty den är lika upprigtig som stark och sann!» Strida tårar

runno utför ynglingens kinder, och han vände sig bort för att dölja dem.

»Du glömmet, Johan, att du endast är ett barn emot mig», sade Katrina saktmodigt, »att jag länge varit för dig som en moder; hvad du kallar kärlek, är endast den tillgifvenhet, ditt tacksamma hjerta förunnar mig.»

»Du är endast tre år äldre än jag», svarade ynglingen, under det en glimt af förhoppning lyste i hans ögon: »det är sant, att du allt ifrån min barndom varit min goda, vakande, skyddande engel; men skulle jag väl älska dig mindre därför att jag har dig att tacka för allt! När man först berättade mig, att min stränge farbroder eftersträfvade kronan för sig och sina arfvingar, tro mig, Katrina, de voro icke få, som hviskade i mina öron att kronan var min, och att jag icke borde skänka åt andra, hvad som med rätta tillkom mig; men jag såg på dig, och dina ögon sade mig, hvad du helst önskade. Så lät jag alla fåfänga tankar fara, och var lycklig i medvetandet af ditt bifall.»

»Jag vet det», svarade Katrina med darrande röst, »jag vet allt, hvad du gjort för mig och de mina.»

»Nej, icke allt», återtog hertigen med styrka, »men nu skall du veta, att när din stolta styfmoder lade sin dotters hand i min, var det allenast den bönfallande blick du fäste på mig, som förmådde mig att icke genast afvisa den ovälkomna gåfvan. Säg mig, Katrina, synes jag verkligen så ringa i dina ögon, som Maria Elisabeth synes i mina?»

»Icke vet jag hur högt eller lågt du skattar min unga syster», genmålde prinsessan med någon köld; hvad den trettonåriga flickan skall blifva såsom qvinna, torde hvarken du eller jag kunna bedöma.»

Hertigen böjde hufvudet under tystnad.

Han såg icke, att Katrinas ögon voro fulla af tårar, och med ömt deltagande fästa på honom, när hon med qväfd rörelse yttrade: »Hvad du gjort för mig och de mina, kan

jag lika litet glömma, som någonsin vedergälla; men om den ömmaste systerliga tillgifvenhet . . .»

»Nej, nej, jag nöjer mig icke dermed; jag älskar dig, Katrina, och du måste bli min!» utropade ynglingen, i det han kastade sig till hennes fötter och fattade hennes händer, som han betäckte med kyssar.

»Jag tillåter icke att denne Johan Kasimir hemför dig som brud! Jag har skänkt bort en krona för att få ega dig, må man också taga mitt hertigdöme; jag vill dela en daglönarens ringa lott, allenast jag får kalla dig min maka.»

Om han sett på henne i detta ögonblick, skulle de stridiga rörelserna i det själfulla ansigtet sagt honom, att hon kämpade en hård strid; men Katrina var van att beherska sig, och med stark ansträngning sade hon skämtande:

»Se så, Johan, låt nu detta häftiga utbrott vara öfver. Stig upp och sätt dig bredvid mig, så skola vi lugnt sampråka med hvarandra.»

»Icke förr än du säger mig, om du lofvat Johan Kasimir din hand?»

»Ja, Johan, för din skull har jag gjort det, för att med ens beröfva dig tanken på en förbindelse mellan oss!» svarade Katrina med en rörelse, som hon icke längre kunde dölja.

Hertigen sprang hastigt upp. Med forskande blickar skådade han in i hennes ögon. »Katrina!» hviskade han nästan andlöst, »du älskar mig; det är för att icke väcka farhågor hos din fader och styfmoder! . . . det är endast och allenast af politiska skäl, du icke vill tillhöra mig?»

»Jag skulle handla ovärdigt mot Johan Kasimir, om jag gaf honom min hand, då mitt hjerta tillhörde en annan», svarade hon med tillkämpadt lugn. »Johan, vill du icke intaga din vanliga plats här bredvid mig, vid eldstaden? Mins du, hur mången gång jag slog dig på fingrarna, då du icke kunde din lexa, och hur jag sedan lönade din flit med mina sparade honungskakor?»

Johan intog den anvisade platsen under tystnad. Katrina fattade hans hand; den låg kall och känslolös i hennes. Begge tego en lång stund.

»När skall du gifta dig?» frågade han.

»Tiden därför är ännu icke bestämd.»

»Svär mig att icke göra det förr än jag är död; jag lofvar dig att du icke skall behöfva vänta länge», sade han med någon bitterhet.

»Jag mins, att när du såsom barn var stygg och envis, brukade jag lägga ditt hufvud mot min axel, och jag smekte dig, tills du blef god igen.» Och hon drog honom intill sig, och hennes hand strök hans kind, under det hon sakta vaggade fram och tillbaka, och den milda stämman hviskade till honom: »Betänk, Johan, att det korta jordelifvet endast är en skolgång för evigheten; hvad vi här lida och försaka, länders oss der till ovanskelig glädje. Du eger icke de själsförmögenheter, som erfordras för att gå i spetsen för ett helt folk; därför har du gjort rätt, som lagt den omsorgen på starkare skuldror. Folken äro icke till för konungarne, utan konungarne för folken, och endast den värdigaste bör innehafva den högsta magten. Du samtyckte att taga Maria Elisabeth till din gemål, därför att en furstlig person nästan aldrig får följa sitt hjertas böjelse, och landets lugn blir betryggadt genom detta giftermål. Verlden skall kanske aldrig få veta, hvad offret kostat dig, men i ditt goda medvetande, i dina vänners aktning och kärlek har du din belöning.» Katrina kände handen fuktig af hans tårar, och hon förstod deraf, att hon lyckats; men han yttrade icke ett ord till svar och tycktes heller icke hugad att lemna sin ljufva plats. Hon insåg nu först det vågade i sin ställning, men fruktade tillika att störa det goda intrycket.

»Är nu allt godt igen?» frågade hon mildt och gjorde en rörelse för att frigöra sig.

»Nej», svarade han, »ännu återstår något.»

Katrina rodnade och böjde sig ned för att trycka en lätt kyss på hans panna; men med stark arm drog han henne till sig och tryckte en lång, passionerad kyss på hennes läppar.

»Johan... hvad gör du!» ropade hon häftigt och slet sig lös ifrån honom.

»Tar ut min rätt», svarade han trotsigt, »barnets rätt, och du ville ju, att vi skulle leka den leken om igen.»

»Men nu är du icke längre ett barn», sade hon, djupt rodnande. »Du är min trogne, broderlige vän.»

Johan tycktes beredd att afge ett svar, då en ungdomlig röst ljud utanför: »Får man komma in?»

Dörren öppnades, och den unge Gustaf Adolf inträdde hastigt. Han tycktes något öfverraskad vid åsynen af Johan. »Du här?» sade han småleende.

»Jag ville vara den förste att lyckönska din syster till den ingångna förbindelsen», svarade han med ett ironiskt leende. »Jag hade också ett annat ärende, som jag kan be dig utträta. Se här», och han tog fram ett bref med vidhängande sigill; »lemnna detta till din fader och säg honom, att jag bedt budbäraren draga för pocker i våld.»

Med en vänlig handtryckning åt Gustaf Adolf och en djup bugning för Katrina lemnade hertigen rummet. Kronprinsen öppnade hastigt brefvet, under det hans syster sjönk ner på en stol och gömde hufvudet i händerna.

»I sanning, Johan är en pelare, väl värd att bygga på!» utropade Gustaf med rörelse. »Ser du, Katrina, det är ett egenhändigt bref från Sigismund, hvori han uppmanar Johan att göra sina anspråk på kronan gällande, och erbjuder sig att sända honom en väl beväpnad flotta och 10,000 man landtrupper.»

»Och han lemnar det ifrån sig utan att därför betinga sig en enda fördel! Det är bra, det är rätt!» yttrade Katrina med hänförelse.

»Men att han medförde det till dig, bevisar måhända,

att något dylikt likväl varit hans afsigt?» sade Gustaf med en blick på systemen.

Hon vände bort hufvudet utan att svara.

»Katrina, du är icke okunnig om, att han älskar dig», tillade han mildt.

Hon stod fortfarande bortvänd, men af barmens rörelse såg han att hon gret.

»Om du delar denna böjelse, hvarför kan då icke du lika gerna blifva hans gemål, som Maria Elisabeth? Jag skall tala vid mina föräldrar.»

»Nej, Gustaf, du skall ingenting säga dem», inföll Katrina och vände sitt tårdränkta ansigte emot honom. »I denna oroliga tid kan hvarje rubbning leda till politiska brytningar, och vår faders tron är allt för litet befast, att vi skulle våga föranleda dem. Hvad som är bäst för land och rike, måste också vara bäst för oss.»

»Säg mig upprigtigt, Katrina, håller du pfalzgreffen kär?»

»Jag ärar och aktar honom såsom en ädel, ridderlig herre, och konungen önskar, att jag skall gifva honom min hand.»

Han betraktade henne beundrande. »Hvad du är för en präktig qvinna, Katrina», sade han, »väl värd att pryda en tron; men om det icke får ske, så skola dina dygder öfvergå på dina barn, och den storhet, som förnekats dig, skall kanske tillfalla dem.»

»Du drömmare! . . . Lofva mig endast att vaka öfver Johan och öfvertala konungen att uppskjuta mitt bröllop ännu några år. Jag vill under tiden egna alla mina omsorger åt Maria Elisabeths uppfostran, att göra henne värdig den lycka, som väntar henne.»

»Här finnas flera, som äro i behof af ditt deltagande», inföll prinsen. »Jag kommer just nu från drottningen; den unga Elna Wrede, som i går var en bild af den högsta jordiska lycka, liknar i dag en bruten, vissnad lilja.»

»Hvad har hänt henne?» frågade Katrina med lifligt intresse.

»Det är just hvad ingen vet. Af drottningen hörde jag att hon försummat morgonbönen. Hennes bleka, förstörda utseende var en tillräcklig ursäkt, på samma gång det var en anledning till den förmodan, att hon var sjuk. Döm om min förvåning, när jag frågade henne derom och erhöll till svar: »För Guds barmhertighets skull, hjälp mig att komma bort härifrån.»

»Hon har ej vågat anfortro sig åt drottningen», inföll Katrina; »men märkte icke hon...»

»Lyckligtvis gjorde hon det ej, och jag förrådde mig heller icke... Men till dig, som är allas vår goda engel, skall hon säkert skänka sitt förtroende.»

»Jag talar ogera med någon, som tillhör drottningens enskilda hof», svarade prinsessan, »och jag tror, att hon håller mig räkning därför... Men bevara mig Gud att undandraga mig ifall jag kan vara till någon nytta... Jag skall gå ner i dagligstugan, der hoffröknarna vanligtvis äro samlade; kanske kan jag då få tillfälle till ett samtal.»

»Gör det, käraste syster, och lemna Johan åt mina omsorger. Min fader lär bli mäktat öfverraskad af detta nya bevis på hans trofasta tillgifvenhet.» Med dessa ord skildes prinsen från sin syster.

IV.

Drottningen hade nyligen lemnat sina begge hoffröknar, för att göra sitt vanliga besök hos konungen. Hon hade icke erbjudit Elna att gå upp till sig, och denna hade icke vågat att begära det. Med feberaktig brådska sömmade hon på det af drottningen föresatta arbetet och märkte icke de blickar

af nyfiken undran, som Katharina Oxenstjerna allt emellanåt kastade på henne.

Besynnerligt nog hade icke denna den ringaste aning om verkliga orsaken till Elnas hemliga bekymmer. Hon trodde, att ovilja öfver väninnans handlingssätt samt fruktan för konungens och drottningens vrede voro rätta skälen till den unga flickans upprörda tillstånd. Hon var ond på henne därför och ville visa det genom sin tystnad. Hvarje ögonblick såg hon på klockan och undrade, om icke den hon otåligt väntade snart skulle komma.

Då anmälde en hoftjenare, att greve De la Gardie anhöll om företräde hos drottningen, och enligt vedertagen sed svarade Katharina, att han inne i dagligstugan hade att afvakta hennes återkomst. Elna sprang upp, hon ville skynda ut.

»Stanna qvar!» ropade Katharina och fattade hårdt hennes arm. Elna sjönk ner på stolen, och hennes plågoande utbredde armarne för att skynda emot De la Gardie, då i samma ögonblick den motsatta dörren öppnades och prinsessan inträdde. Situationen var allt för påfallande, att hon icke skulle bli den varse, men med fin takt låtsade hon ingenting se, utan började ett samtal med grefven, hvori hon sökte inleda de begge hoffröknarna. Det lyckades bäst med Katharina, som genom sin obesvärade hållning ville afvända prinsessans misstankar; men denna var icke blind för de forskande blickar, hon i obehagade ögonblick fäste på henne. Elnas svar voro i början fåordiga; men furstinnans närvaro och det deltagande hon visade, ingaf henne mod, färgen återvände på hennes kinder, och hon smålog mildt och undergifvet, likasom den, hvilken tåligt försakat all verdens lycka.

På prinsessan Katrinas frågor, svarade De la Gardie, att det var hans afsigt att stanna i Sverige, så vida hans nåde konungen tillät det, och sedan det bevisat sig, att Erik Göranssons angifvelser voro falska.

»Edert gamla fädernegods har länge varit i saknad af herre och fru», yttrade prinsessan.

»Så länge», inföll De la Gardie lifligt, »att jag vågar bönfalla om eders furstliga nådes förord, då jag nu kommer för att af hennes maj:t drottningens hand begära min brud.»

»Er begäran är bifallen redan innan den blifvit framförd», svarade drottningen, som ett ögonblick förut obemärkt inträdt i rummet. Vi hafva redan gissat er önskan, herr grefve, och konungen är glad att kunna gifva er ett förnyadt bevis på sin nåd genom gåfvan af denna hand. Drottningen vinkade Elna, men denna drog sig med förskräckelse tillbaka.

De la Gardie syntes lifligt öfverraskad. »Ers majestät», sade han, »värdigas förlåta... jag fruktar...»

»Hon är sjuk, grefve; jag såg det redan i morse; sinnesrörelsen, er oväntade ankomst... Stackars barn, hemta dig då!» Och med ett hos henne alldeles ovanligt deltagande slöt drottningen den darrande flickan i sin famn och sökte intala henne mod och fattning.

Prinsessan hade aflägsnat sig, och Katharina, som ändtligen trodde sig obemärkt, skyndade fram till De la Gardie och hviskade i hans öra: »Det är alltsammans en list, svärdet hänger öfver ditt hufvud; samtyck till allt... jag har medel att rädda oss.»

»Aldrig! aldrig!» svarade han.

»Så lid följderna! jag svär att döda mig!»

»Jag tycker icke om denna klenmodighet», sade drottningen otåligt till Elna och närmade sig grefven. »Det stackars barnet har blifvit hårdt pröfvadt i motgången», sade hon, »derför kan hon icke bära lyckan.»

»Med eders majestäts tillåtelse ber jag att till en annan dag få uppskjuta fortsättningen af detta samtal», genmålde De la Gardie med en djup bugning.

»Nej, grefve, hvad vi kunna fullborda i dag, skjuta vi icke upp till morgondagen. Denna förbindelse skall högelingen behaga konungen, och icke en enda dag vill jag dröja att underrätta honom derom! — Jungfru Elna, drottningen kallar er.»

Med häftiga ord och böner hade Katharina bestormat den arna flickan. Dödsblek närmade hon sig sin stränga herskarinna, som skrattande fattade hennes hand, i det hon sade: »I sanning, ett ovanligt utseende för en lycklig brud; men trösta er, grefve; en flickas nycker äro otaliga och därför utan all betydenhet. Säg mig, har ni älskat henne länge?»

»Ers majestät», stammade De la Gardie förlägen.

»I sanning tror jag icke att ni är lika förlägen som hon», afbröt drottningen förvånad. »Är här något missförstånd? Hör på, grefve, har ni begärt min hofjungfrus hand eller icke?»

»Ja, ers majestät, och jag förnyar denna anhållan, men det är inte . . .»

Katharina hade ställt sig bakom drottningen; vid åsynen af hennes förtviflan och det bönfallande uttryck, hvarmed hon höjde händerna emot honom, förstummades hans tunga.

»Ni afbryter», utropade drottningen; »säg ni rent ut: 'det är inte lätt att tala om kärlek, då det snarare ser ut som om man väckte fruktan.' Men sådan är stundom flickors sed. Jag går nu för att underrätta konungen och lemnar er båda under tiden allena; kanhända lyckas ni då bättre att lugna henne.»

Om drottningen icke ansåg passande att lemna det unga paret på tu man hand, eller om hennes längtan att meddela sig med konungen var så häftig att hon för den glömde Katharina, nog af, hon befalde henne att icke följa sig då hon hastigt lemnade rummet.

»Katharina, du bringar oss alla i olycka!» utropade De la Gardie häftigt. »Detta är ett ovärdigt bedrägeri, och jag fortsätter det icke längre.»

»Yppa det i dag, och bödelsyxan väntar dig i morgon», hviskade denna. »Tidigt i morse erhöj jag ett besök, som underrättade mig om den förfärliga hemligheten. En bror till den olycklige Petrosa, som under falskt namn lyckats innästla sig i Erik Göranssons förtroende, har sjelf sett bref och handlingar med din handstil och försedda med ditt sigill, allesammans manande till krig och uppror. Man skall icke gifva dig tid att bevisa deras falskhet; du är redan dömd. Man skonar dig, tills du blifvit vigd med Elna; då är meningen att låta ditt hufvud falla och göra henne till din arftagarinna.»

»Gud! Gud! det är icke möjligt», genmälde den förskrämda flickan.

»Allt är möjligt för dessa bödlar! Hör vidare. Detta spel måste fortsättas några dagar, under tiden lugnas miss-tankarne, och vi fly härifrån, vi begge, som äro föremål för deras hat och afund. Från Polen skall du skriftligen redogöra för orsaken till ditt handlingssätt.»

»Och låta henne ensam lida följderna derför», sade De la Gardie med en blick af det ömmaste deltagande på Elna, som mera död än lefvande lyssnade till deras samtal.

»Hon är konungens gunstling, hvad skulle hon ha att frukta; men våra lif ligga i hennes händer. . . . Elna, skulle du ha hjerta att förråda oss?» hviskade Katharina bönfällande.

»Nej, o nej! Gören med mig hvad I viljen!» stammade den upprörda flickan.

»Jag skall följa dig till ditt rum . . . vi säga att du är sjuk . . . ditt utseende kan komma folk att tro det . . . du skall ligga stilla några dagar, tills vi hunnit komma bort. . . . Så tag då min arm; du darrar ju likt ett asplöf.»

De la Gardie hade härunder oroligt gått upp och ner i rummet; när de unga flickorna voro nära att lemna det, skyndade han efter och fattade Elnas hand: »Jag har aldrig

blygts för någon människa så som för er», hviskade han; »jag vet icke, hur jag skall kunna godtgöra det onda jag gjort er.»

»Blif lycklig, det är min enda önskan», svarade den milda, melodiska stämman.

Han förde hennes hand till sina läppar. »Gud välsigne eder, och göre eder så lycklig, som ni förtjenar», yttrade han med darrande röst.

»Katharina», hviskade Elna; hennes hufvud sjönk mot bröstet, och den darrande handen sökte ett stöd att hålla sig uppe.

»Min Gud, hon faller!» ropade Katharina förskräckt och drog sig tillbaka.

Men De la Gardie tog den lätta bördan på sina armar. »Låt mig få bära henne till sitt rum», sade han.

»Nej, nej, lägg henne i stolen; jag skall se till henne, medan du hitkallar betjeningen.»

»Grefven har mitt samtycke», yttrade drottningens skarpa röst, och när Katharina vände sig om, såg hon, jemte sin fruktade herskarinna, så väl konungen som begge prinsessorna.

»Det tycks vara en djup svimning», sade De la Gardie förlägen, »en hastigt påkommen sjukdom.»

»Uppkommen och framkallad af eder hitkomst», sade konungen. »Hvad som gifvit sot kan också gifva bot; redan i morgon afton skall hon blifva eder maka; sedan må ni sjelf se till, att hon varder vid helsa igen.»

»Ers majestät . . .» stammade De la Gardie.

»Jag tror icke, att Erik Göransson har att förevisa några anklagelser, men om äfven så är, vill jag, för hennes skull, lemna dem utan afseende», afbröt konungen lifligt. »Men så kär er börda än torde vara», tillade han leende, »måste ni nu skilja er ifrån den. Maria Elisabeth skall visa er vägen till hennes rum.»

»Jag skall tillkalla ett par hoftärnor», sade denna.

»Om min herr fader tillåter, vill jag taga hand om henne», yttrade prinsessan Katrina.

»Jag finner det både klokt och omtänksamt», inföll drottningen hastigt. »Hon torde framför allt behöfva ett deltagande hjerta att lita sig till.»

Konungen böjde bifallande hufvudet, och prinsessan, som hittills förgäfves sökt återkalla den afdånade Elna till sansning, bad nu grefven följa sig.

Med stigande förskräckelse hade Katharina åskådat detta uppträde. Nästan omedvetet ville hon följa de bortgående.

»Ni stannar qvar, jungfru Katharina», sade drottningen befallande; men när den unga flickan vände sitt dödsbleka ansigte emot henne, läste hon deri ett trots och en ovilja, som lika mycket öfverraskade som förbittrade den stolta Kristina.

»Jag känner mig sjuk och ber om tillstånd att få återvända till mitt rum», yttrade denna.

»Det beviljas eder», svarade drottningen; »men som eder sjukdom torde vara af den beskaffenhet, att den bäst kureras genom arbete, fordrar jag, att ni innan aftonen har sömmat Elnas brudslöja; den skall inom en kort stund blifva eder tillsänd. — Följ jungfrun till sitt rum, Maria, och lemna mig nyckeln till detsamma.»

Maria Elisabeth sprang till dörren: »Kom genast», hviskade hon. »Pappa är också ond. — Hvarför dröjer ni?» tillade hon med hög röst, då Katharina stod orolig qvar på samma ställe.

Denna tycktes kämpa en hård kamp; hon ville tala, men fruktan förlamade hennes tunga. Slutligen böjde hon tyst hnfvudet och följde prinsessan.

De kungliga makarna sågo betydelsefullt på hvarandra. »Hvad vill detta säga?» sade Karl.

»Ett svek bedrifves med oss, hvilket man med list och

bedrägeri söker att dölja», utropade drottningen. »Men vi skola upptäcka det och straffa förrädarne.»

»Jag vill icke veta af några flere blod-domstolar», genmälde konungen med mörk blick. »Nu gagnar det oss mera att förlåta än att straffa.»

»Så länge hatet och afunden lägga snaror och hvässa pilar, måste vi göra dem magtlösa», återtog drottningen. »Sigismund och den katolska läran ha ännu många anhängare kvar i landet; adeln hoppas att under den svage polacken åter komma till väldet; presterne, som endast vilja hålla frustuga och hafva goda dagar, frukta din stränghet och önska dig pocker i våld, och hvad embetsmännen beträffar . . .»

»Så skall jag hädanefter som hittills veta att hålla efter dem!» utropade konungen med flammande blick, i det han slog handen i bordet. »Ej längre sedan än i går blefvo en fattig prestenkas klagomål ogillade af kammarrätten; hon vände sig till mig. Jag gick igenom handlingarne och fann hennes klagomål fullt befogade.»

»Så skipas rättvisan», inföll drottningen likgiltigt.

»Men jag skref till dem, att derest de icke skaffa henne rätt, kunna de vara betänkte på att min käpp skall dansa polska på deras rygg», utbrast Karl häftigt. »Hvarje fogde, som bevisligen varit kronotjuf, har utan nåd och barmhertighet blifvit hängd. Sådan ordning har satt lås för bondens lador, och borgaren vet, att han i mig har en trofast vän.»

»Derför kallar man dig också för bonde-kung», inföll Kristina hänfullt. »Man låter förstå, att allmogen har skänkt dig kronan och att du måste foga dig efter dess vilja, för att få behålla den.»

»Min salige herr fader och begge mina bröder gifte sig med adeliga svenska jungfrur», genmälde Karl. »Man har aldrig kunnat förlåta mig, att jag tog en utländsk furstinna; derfor har ingen af oss några vänner bland de högborne.

Att du icke heller är adeln särdeles bevågen, tyckes vara dess medlemmar väl bekant, att döma efter den benämning, de gifvit dig.»

Harmen färgade Kristinas kinder högröda. »Jag har aldrig gifvit min kunglige gemål andra råd, än dem klokheten föreskrifvit», sade hon. »Icke tror jag heller, att ers majestät begagnat sig af dem utan moget öfvervägande. Den svenska adeln tillskrifver mig ett större inflytande, än jag någonsin haft.»

»En qvinnas inflytande är alltid för stort», inföll konungen häftigt. »Hvem kan utgrunda skälen till hennes ord och handlingar. Den brutna förlofningen mellan dig och Sigismund födde en ovilja, som, åtminstone hos dig, blifvit ganska fruktbarande.»

»Jag vet icke hvarför qvinnan bör fördraga en föreläpning med större undergifvenhet än mannen», genmålde Kristina. »Att jag vida föredrar den krona, jag bär, mot den han en gång erbjöd mig, bevisar väl hur litet sjelfvisk denna ovilja är. Min ära är nu densamma som din, och begge måste lika okränkbart hållas i helgd.»

»Ett äkta qvinnoförsvar, med många stora ord, men fattigt på kärna och innehåll», sade Karl skrattande. »Hvad som rör dig sjelf och de dina, väcker ditt intresse; längre sträcker det sig icke.»

»Hvad som utgör familjens lycka, bidrager också till landets och det allmännas», inföll drottningen. »Hvem har banat vägen för vår Gustaf till Sveriges tron? hvem har knutit förbindelsen mellan Johan och Maria Elisabeth? hvem har slutligen, genom den inledda förbindelsen mellan Johan Kasimir och Katrina, för alltid betagit din brorson tanken på hennes egande?»

»Men om nu Katrina älskar honom?»

»Uppoffringen gagnar fosterlandet, därför gör hon den. Om Katrina såsom Johans maka skänkte honom en son,

tror du väl, att de skulle afstå kronan åt Gustaf? Maria Elisabeth är ännu endast ett barn; den förbindelsen skall aldrig medföra fara för tronföljden, endast betrygga vår dotters lycka.»

»Ja, Gustaf måste blifva min efterträdare», genmälde konungen drömmande; »han skall försona hvad jag felat, fullborda hvad jag börjat. . . . Har du lagt märke till, Kristina, med hvilka kärleksfulla blickar folket betraktar honom?»

»De se i honom landets kronprins», genmälde drottningen med moderlig stolthet.

»Nej, nej; de se Gustaf Vasas sonson, Sveriges blifvande storhet! Guds utvalde kämpe! David med slungan! Herrans smorde!»

»Du är partisk, du glömmet för honom våra öfriga barn!» utropade drottningen.

»De äro endast svaga dödliga, likasom vi sjelfva; han är något vida mer och högre.» Och den gamle konungen gömde hufvudet i sina händer och mumlade nästan för sig: Ille faciet! (Han skall göra det).

Drottningen smålog.

»Är det ers majestäts vilja att bröllopet firas i morgon?» frågade hon efter en kort paus.

»Min bestämda vilja», svarade Karl hastigt och steg upp. »Det skall bli mig ett nöje att taga godsens från Erik Göransson och återgifva dem till den rätte egaren. I De la Gardie bör jag åtminstone kunna påräkna en trogen anhängare och vän.»

»Jag påminner mig ha hört, att en förbindelse en gång varit ifrågasatt mellan honom och Katharina Oxenstjerna», yttrade drottningen tankfull.

»Hennes uppförande var högst besynnerligt», inföll konungen. »Kunde det härleda sig af försmädd kärlek?»

»Ha, det skulle jag unna henne! detta stolta sinne behöfver böjas, ödmjukas!»

En hoftjenare inträdde och anmälde, att den lärde doktor Forbesius anhöll om företräde hos hans majestät. Karl förklarade sig genast villig att taga emot honom och begaf sig för detta ändamål till sina rum.

Drottningen stod några ögonblick stilla och funderade på den blifvande brudräkten, som hon ville ordna på en gång dyrbart och billigt; mycken tid var icke härtill, men Kristina egde förmågan att sätta många i verksamhet; Katharina Oxenstjerna ville hon isynnerhet sysselsätta; hon skulle hållas till arbete både natt och dag; ett rättvist straff för den trotsande blick, hvarmed hon vågat se upp till drottningen.

Prinsessan Maria Elisabeth kom för att öfverlemna nyckeln till Katharinas rum. Hon berättade, att denna burit sig mycket besynnerligt åt; att hon låtsat en ytterlig munterhet, men strax derefter utbrutit i den häftigaste gråt. Vidare hade hon velat narra prinsessan att taga orätt nyckel, men denna hade genast upptäckt misstaget. Det enda hon hade medgifvit henne, var att skriva ett bref till en god vän.

»Lemnade hon brevet till dig?» frågade drottningen.

»Nej», svarade flickan, »kammartärnan tog det. Jag tycker dessutom att det hade varit under min värdighet. Det enda jag lofvade var, att låta henne veta hur Elna befann sig. För det ändamålet sprang jag till syster Katrina, som sade mig att den stackars flickan var bättre, men att hon sof, och att jag icke fick gå in till henne.»

»Jag förbjuder dig att återvända till Karin Oxenstjerna», yttrade drottningen strängt; »deremot må du gärna besöka Elna Wrede, om din syster tillåter det.»

»Ack, mamma, syster Karin vill att jag dagligen skall komma till henne och lära att spela cittra och sjunga de sånger, prins Johan tycker mest om.»

»Har hon sagt det?» frågade drottningen med synbar tillfredsställelse.

»Ja, hon säger att jag skall lära att göra mig älskad af honom . . . likasom det vore så svårt.»

»Lyd i allt hennes råd; gör som hon, rätta dig efter henne», inföll drottningen lifligt. »Säg henne från mig, att om hon har en önskan, som jag kan uppfylla, skall det blifva min största glädje!»

Maria Elisabeth betraktade med förvåning sin mor; hon hade aldrig förr hört henne tala med sådan känsla eller sett tårar i hennes ögon. Hon förstod icke, hvad som framkallat denna rörelse. Att hon sjelf bäst förstod konsten att göra sig älskad af sin fästman, derom var hon öfvertygad, och af syster Katrinas lärdomar, tänkte hon endast behålla hvad som behagade henne.

Med sin stränga fru moder fick hon följa, då denna gick att ordna bröllopsdräkten, men en förtrogen tjenarinna skickades med slöjan till Katharina Oxenstjerna, jemte drottningens stränga befallning, att den skulle vara färdig till påföljande morgon.

V.

I ett enkelt möbleradt rum på Stockholms slott stod den unge Gustaf Adolf, lutad öfver en karta omfattande Finland, Ryssland och Tyskland. Ynglingen var lifligt sysselsatt att göra mätningar, hvilka han sedan antecknade sig till minnes. Så ifrigt var han sysselsatt härmed, att han icke hörde, hur dörren öppnades, och att en person inträdde och närmade sig. En hand lades på hans axel, och en känd stämma yttrade:

»Så ifrigt sysselsatt, Gustaf?»

Denne drog endast talaren närmare, och utan att lyfta på hufvudet sade han, visande på Nevaströmmen: »Ser du, Johan, der borde gränsen gå.»

»På den sidan ja, men på den andra? Aha, kartan omfattar endast halfva Tyskland; då duger den icke för dig, Gustaf.»

Den unge fursten rodnade. »Kan du läsa i mina tankar?» frågade han leende och rullade samman kartan.

»Jag skulle önska, att du icke kunde läsa i mina», svarade Johan med sorgset allvar.

»Likasom dina tankar icke alltid vore ädla och dig fullt värdiga», inföll Gustaf entusiastiskt. »Jag vet ingen människa, för hvilken jag hyser så mycken aktning, vänskap och orubbligt förtroende.»

»Dessa öfverdrifna loford måste jag taga i beräkning i och för den anhållan jag har till dig.»

»Du öfverraskar och gläder mig. Ingenting skulle skänka mig ett så stort nöje, som att kunna vara dig till någon nytta.»

»Käre Gustaf», fortfor Johan med stigande förlägenhet, »jag är, som du vet, hertig af Östergötland.»

»Likasom jag är hertig af Finland», utropade Gustaf muntert; »vi hafva begge varit det nu snart ett år.»

»Konungen berättade mig nyligen, att han om några månader tänker företaga sin Eriksgata, och det torde vara lämpligt, att jag dessförinnan gör mig hemmastadd i mitt län, för att bereda honom ett värdigt mottagande.»

»Du vill lemna oss!» utropade Gustaf.

»Min pligt fordrar att jag . . .»

»Ja, din ädla, uppböjda pligtkänsla! Katrina har sagt mig allt . . . jag vet att du älskar henne.»

»Jag har beslutat att skilja mig från hennes åsyn.»

»Du redlige, trofaste vän, huru vedergälla dig?»

Johan lade handen på hans mun. »Tyst dermed», sade han; »utverka allenast min farbrors samtycke.»

»Är det icke din rätt?» inföll Gustaf lifligt.

»Jag fruktar för hans misstroende.»

»Efter allt hvad du uppfrott? . . . till sist öfverlemnandet af det dokument, du anförtrodde mig i går. Nej, Johan, nu gör du honom orätt; otacksam är han icke — allra minst emot dig.»

»Då kan jag hoppas erhålla hans bifall.»

»Men, Johan», inföll Gustaf med ömt bekymmer, »du, som funnit dig så väl i vår trefna familjekrets, hur skall du trifvas allena bland främlingar?»

»Jag skall tänka på er», svarade han med ett småleende, »och hoppas på framtiden.»

»Och min unga, oförståndiga syster . . .»

»Katrina har lofvat uppfostrat henne. Kanhända skall Maria en dag bereda mig den lycka, jag nu måste sakna. Ack, Gustaf, om jag en gång i henne återser Katrina, hur lycklig blir jag icke då!»

Gustaf fattade hans hand och sade med stort allvar: »Ännu har du framtiden i din hand. Vid min faders död eger du full rätt till kronan, och jag skall icke bestrida dig den.»

»Rätt måhända efter mensklig lag! Efter gudomlig är du sjelfskrifven dertill, och Herran bevare mig att stå i vägen för Hans heliga vilja!»

»I fästen alla stora förhoppningar vid mig», yttrade den unge fursten; »måtte Gud allsmäktig gifva mig kraft och förmåga att förverkliga dem.»

»Amen!» tillade Johan. »Våra vägar äro således bestämda: min i dalen, din uppe på höjderna; först vid målet träffas vi!»

»För att aflägga räkenskap och sedan aldrig skiljas. Du kan icke tro, Johan, hur ofta jag drömmer om det underbara lif, som säkert väntar oss der uppe. Hvilket arbete,

hvilken utveckling erfordras ej, innan vi kunna närma oss det högsta. Hvem står der främst? Hvem är der den bäste? . . . Helt säkert är lagstiftningen annorlunda än här nere, och domslutet blir det också. Den som står högst här nere, bör därför icke anse sig för mer än den ringaste. Hans förstånd, hans dygder och försakelser allena skola ställa honom öfver sin omgifning! Detta allena gör honom till konung med Guds nåde! . . . Gud hjelpe mig härtill», sade Gustaf med rörd stämma och höjde den tårade blicken bedjande mot himlen!

»Gud välsigne dina tankar och uppsåt!» yttrade Johan och tryckte hårdt hans hand.

»Är det ditt fasta beslut att lemna oss?»

»Mera än någonsin!»

»Då skall jag redan i dag tala med min fader derom! Du återkommer väl för att fira julen tillsammans med oss?»

»Din mor och dina systrar må tro det, men för konungen och dig vill jag öppet bekänna min afsigt att icke återkomma förr än . . .»

»Katrina är borta!» sade Gustaf med ett uttryck af smärta. »Stackars syster! Hvad det skall komma att göra henne ondt.»

En tjenare anmälde, att grefve De la Gardie enträget anhöll om företräde; men nästan i samma ögonblick inträngde denne och utan afseende på tjenarens närvaro kastade han sig för kronprinsens fötter.

»Nåd! ers kungliga höghet!» stammade han.

»Hvad fattas er, grefve! hvad har händt?» frågade Gustaf, lika öfverraskad af hans beteende som af hans förstörda utseende.

De la Gardie böjde hufvudet ännu djupare: »Jag vet icke, hur jag skall kunna säga det», svarade han.

»Sedan hvilken timme har ni upphört att se hvar och en rakt i ögonen och att afge ett frimodigt svar?» frågade prinsen.

»Härtill är min närvaro orsaken», genmålde Johan. »Farväl; vi träffas sedan.»

»Jag vågar anhålla om begge deras nåders förbön, så vida räddning för mig är möjlig!» sade grefven, i det han fattade hertigens hand. . . . »Gå icke ers höghet, gå icke; det gäller kanhända mitt lif.»

»Men så tala då, hvad är det?» utropade de begge unge furstarne.»

De la Gardie berättade om sin förlofning med Katharina Oxenstjerna, och att deras förbindelse blifvit uppskjuten af fruktan för hertigens misshag. Efter hans kröning och sedan lugnare förhållanden inträdt, kunde familjerna hoppas erhålla hans samtycke, och för detta ändamål hade De la Gardie återvänt från sin frivilliga landsflykt. Visserligen hade Erik Göransson, mot lag och rätt, bemäktigat sig hans tvenne fädernegods; men konungens rättvisa och hans goda samvete voro honom en borgen för deras återfående. Egna tillfälligheter fogade emellertid så, att man trodde Elna Wrede vara den brud, han eftersträfvade.

»Hvarför upplyste ni icke om misstaget?» frågade Gustaf med allvarlig, forskande blick.

»Med djup blygsel måste jag erkänna, att det var af feg fruktan», genmålde grefven med bruten stämma. »Det synnerliga välbehag, hvarmed den förmodade förbindelsen omfattats, har beröfvat mig modet att erkänna den verkliga. Ack, ers höghet, jag fruktar att för alltid hafva förlorat aktningen för mig sjelf.» Stora tårar rullade utför hans manliga kinder.

»Stig upp, grefve», sade prinsen med konungslig värdighet; »jag är viss på, att det är fröken Katharina som förledt eder till denna obetänksamhet.»

»Nej, ers höghet; mitt eget hjertas röst besegrade förståndets! I min vanvettiga ångest jakade jag till allt, men i

hemlighet beslöt jag att skyndsamt fly härifrån med min trolofvade brud.»

»Hvad har nu fört er på andra tankar?» frågade Johan.

»Hvad är ändamålet med ert besök?»

»Yrseln är öfverstånden, jag ser åter klart, och min första handling måste blifva att försöka godtgöra hvad jag brutit. Jag fruktar icke straffet för mig sjelf, jag är beredd att lida hvad mina gerningar värda äro; men jag fruktar det för dem, som kanhända skola umgälla hvad de icke förskyllat. Det är för deras skull jag bönfaller om deras högheters förord hos konungen. Må hans vrede allena träffa mig.»

»Er värja, herr grefve», sade kronprinsen allvarligt.

De la Gardie lossade den genast och öfverlemnade den med en djup bugning.

»Ni är fånge på ert hedersord, här hos mig», fortsatte Gustaf. Gå in dit och afvakta mina befallningar.» Han visade härvid på ett närliggande rum.

»Hvad skall väl blifva deras öde, ers Höghet?» frågade De la Gardie med synbar oro.

»Det vet hvarken ni eller jag», svarade denne med lugn värdighet och en afskedande rörelse.

Grefven fäste en bönfällande blick på Johan, innan han, djupt bugande, aflägsnade sig.

»Detta är en ganska allvarlig sak», yttrade Gustaf, när de ändligen voro allena. »Jag fruktar att konungen skall taga det mycket illa.»

»Det gör mig mest ondt om Elna Wrede; jag är nästan säker på att hon håller grefven kär», inföll lifigt hertig Johan.

»Min fader gladdede sig mycket åt denna förbindelse; den skulle för alltid tillvunnit grefven hans bevågenhet och förtroende.»

»Skada att han skall vara bunden vid den stolta Katharina», fortfor hertigen. »Jag är säker att hans hjerta drar honom till den ljufva Elna.»

»Nu skall konungen kanhända lyssna till Erik Göranssons usla angifvelse. Vi torde snart å nyo få höra af dem.»

»Jag mötte honom i går afton», sade Johan; »han var insvept i en stor kapp, som om han velat dölja sig för de förbigåendes blickar.»

»Erik Göransson! . . . Är du säker på det?» frågade Gustaf, lifligt öfverraskad.

»Ja, fullt säker! Han såg icke mig, men ljuset från lyktan föll honom rakt i ansigtet, då han spejande såg upp till din systers rum. Johan rodnade starkt vid den ofrivilliga bekännelse, han härvid sjelf hade gjort.»

»Förmodligen vet han, att Elna Wrede är hos henne», svarade Gustaf utan att låtsa märka något. »Men om Erik Göransson är i Stockholm, då är något svek å bane, som nära rör De la Gardie.»

»Hur vet du det?» frågade Johan förvånad.

»Det är icke mera än tre dagar sedan Erik Göransson sade sig vilja resa till Örebro för att hemta bevisen på De la Gardies brottslighet. Det är omöjligt, att han redan skulle vara här tillbaka. De erforderliga bevisen hafva således förut funnits här, ehuru han icke velat erkänna det.»

»Du måste underrätta din far härom, Gustaf.»

»Icke ännu. Men säg mig, kan du genom några trogne tjänares vittnesbörd skaffa mig full visshet om, att Erik Göransson är i Stockholm?»

»Tviflar du på mitt ord?» frågade Johan.

»Fyra ögon se alltid mera än två», svarade Gustaf småleende, »äfven om de senare sitta i hufvudet på en prins, och du vet ju, att allt vittnesmål är beroende af tvennes utsago.»

»Ja, det är sant; du skall få hvad du begär, redan i dag, tänker jag! Farväl, glöm icke . . .»

»Låt oss icke tala derom på några dagar», bad Gustaf bevekligt. »Jag behöfver dig nu!»

»Säg som det är; du är rädd att konungen skall taga

det illa. Väckes hans misstro i ett, skall han se spöken öfverallt. . . . O, min Gud, har jag icke gifvit honom tillräckligt många bevis på förtroende och tillgifvenhet!»

»Du ger honom det största af alla, då du har fördragssamhet med hans fel och brister. För vår vänskaps skull, dröj qvar ännu i åtta dagar.»

»Och att ständigt se Johan Casimir vid hennes sida! Ack, Gustaf, du vet icke hvad du begär!

»Likasom du icke i din inbillning ständigt skall komma att hafva dem för dina ögon. Var en man, Johan; se faran i ögonen; den är måhända mindre än du tror.»

»Käre Gustaf, så klok du är i allt annat, i detta är du ännu ett barn. Litet anar du hvilka hårda strider det kostat mig att fatta detta beslut, och att mitt hjerta jublar af glädje öfver att ännu längre få stanna qvar här. En vecka uppskjuter jag min afresa, icke en dag mer; under tiden vill jag försöka att vara verksam! Att börja med skall jag genast sända en trofast tjenare att spionera på Erik Göransson.»

»Det blir måhända De la Gardies räddning.»

»I värsta fall hade han funnit den i flykten.»

»Nej, Johan, det hade varit både min fader och honom ovärdigt! Jag vet nog, att hans vrede blir fruktansvärd, men jag skall icke ge vika.»

»Tänker du underrätta honom om att grefven fins här, hos dig?»

»Icke så vida jag ej blir tvungen dertill! Ingen skall få veta det. Sjelf skall jag bära till honom den kost han behöfver. Nyckeln till hans dörr skall ligga i min ficka.» Gustaf stängde dörren: »Nu är jag lugn», sade han. »Nu går jag till Katrina.»

»Till din syster?» utropade Johan lifigt.

»Det var på min begäran hon åtog sig Elna Wrede. Jag måste veta, om icke denna öppnat sitt hjerta för henne.»

»Helt säkert, och du skall sedan berätta mig det. Får väl! Jag måste gå att uträtta mitt uppdrag.»

Hertigen skyndade hastigt bort. Gustaf såg länge tankfull efter honom: »Stackars Johan!» sade han med en djup suck och tog derefter vägen till sin systers rum.

VI.

De rum, Erik Göransson bebodde, skulle i våra dagar benämnas ett antiqvariskt museum. Vapen af olika slag, dyrbara remyg och sadelmunderingar, jagthorn, hjälmor och rustningar betäckte alla väggar.

Stolar och bord tillhörde desslikes skilda århundraden och voro dessutom belamrade med de mest olikartade föremål. Öfver några hängde djurskinn af sällsynt skönhet. Bitar af gyllenläders-tapeter lågo hoprullade i ett hörn af rummet. Pilbågar, knifvar med rikt utskurna skaft, konstfulla nunnearbeten, såsom täcken af siden och lakan af finaste linne, alltsammans försedt med präktiga broderier. Några sängar, verkliga mästerstycken af snideriarbete, jemte otaliga andra artiklar, allt detta gaf samlingen pregel af — hvad den också verkligen var — samlade byten, hemtade från alla de ställen, dit Erik Göransson lyckats intränga. På stora skulpterade bord lågo böcker och kartor af alla möjliga dimensioner. Ett mindre, aflångt bord, som stod midt i rummet, var endast upptaget af ett skrin, öfver hvilket var bredt ett svart kläde.

Strax bredvid stod en likaledes konstigt utarbetad pulpet, och vid den uppslagna klaffen satt Erik Göransson, ifrigt syssel-satt att studera det papper, han höll i handen, och emellanåt jemföra det med ett annat, som låg framför honom på bordet. Vid andra sidan af detsamma satt Jakob Petrosa. Med upp-

märksamma blickar följde han hvarje skiftning i sin värds anlete. Man egde derunder tillfälle att studera hans eget. En hög ren panna, beskuggad af mörka naturliga lockar, som föllö nedåt halsen, svarta blixtrande ögon, en välformad näsa och en mun, som visade tvenne rader perlhvita tänder, bildade tillsammans ett af de vackraste manliga ansigten. Vid tiden för vår berättelse var Jakob endast tjugusex år; glöden i hans blick och uttrycket öfver munnen vittnade om att starka passioner icke voro honom främmande; den nervösa oro, hvarmed han vred händerna kring hvarandra, bevisade den vigt han fäste vid utgången af sitt närvarande företag.

»I sanning, ett beundransvärdt arbete!» yttrade ändtligen Erik Göransson. »Tvenne bär kunna icke vara hvarandra så lika, som dessa begge stilar. Grefven skall sjelf blifva bebragen deraf.»

»Trägen öfning gör mästaren», svarade Petrosa med ett belåtet småleende. I tio år har jag dagligen arbetat på att förvärfva den skicklighet, som är nödvändig för uppsättandet af de välvilliga gåfvor eller testamenten, som sent väckta, troende kristna vilja förära vår heliga orden. Giriga arftagare nöja sig icke med vårt vittnesbörd om den dödas sista önskingar, de fordra bevis, och under de sex år jag skött denna befattning inom klostret, har man icke vågat förneka något enda dokument, som utgått derifrån.»

»Icke heller med detta skall man göra det», yttrade Göransson triumferande, medan han ännu alltjemt granskade skriften. »Grefven sjelf skulle kunna svärja på, att han och ingen annan gjort den der slängen på G. Var öfvertygad, högt värderade vän, att eder belöning skall motsvara den tjänst ni gjort mig.» Med mycken omsorg lade han brevet tillsammans, påsatte vaxet och framtog ur bordslådan De la Gardieska sigillet, för att intrycka detsamma.

Petrosas blickar hade härunder med nyfiket intresse flugit

kring rummet. »I sanning, en lika brokig som kostbar samling», sade han leende.

»Frivilliga gåfvor af gynnare och vänner», svarade den andre; »derjemte ersättning för rättmätig fordran. Skulle här erläggas böter efter den förlust jag fått lida, då skulle många rika snart bli fattiga och en blodsdömdömd å nyo ned-sättas.»

»Konungens vänner äro sällan adelns», invände Petrosa med en forskande blick.

»Enväld är lättare att fördraga än mångväld!» Med dessa ord steg Erik Göransson fram till bordet, kastade undan det svarta klädet och lade sin hand på skrinet. »Här inne förvaras min faders hjerta; han föll ett offer för afunden och ränkerna, och hela mitt lif har jag egnat att hämnas denna grymma orättvisa, att nedgöra denna adel, som suger folkets mærg och must, för att sjelfva frossa i öfverflöd. Hur har jag icke blifvit hånad och föraktad af dem, som i kunskapsväg stå långt under mig, och detta endast därför, att min moder icke var af adelig börd eller en konungs frilla, utan en ofrälse mans ärbara hustru. Har jag då sjelf gifvit mig fader eller moder? Om det finnes gudomlig rättvisa, hvarför låter Gud mig umgälla hvad jag icke vållat? Om den starkare har rätt att förtrycka den svagare, då är jag icke skyldig att underkasta mig. Ha lejonet, björnen, vargen fått styrkans rätt, så ha räfven, ormen fått slugheten och listen; och jag strider med de vapen, naturen förlänat mig, strider till det yttersta, att nedgöra mina fiender. Om De la Gardie föddes till friherre af Ekholmen, herre till Kjula, Holm och andra gårdar, så är det min klokhet och omtanke, min list och fintlighet som gjort mig till innehafvare deraf. Hvem bad honom i främmande land njuta frukterna af böndernes svett och möda? . . . Jag stannar hemma och drar omsorg om det vanvårdade arvet. Männe icke mitt handlingssätt är berömvärdare än hans?»

»Ni är en klok man, herr Erik Göransson. Gillar också konungen edra åtgöranden?»

»Konungarne äro alltid verktyg för andra; de kunna ej behandlas som vanliga menniskor», svarade Erik Göransson med dystert allvar. »De skola lockas att ingå på våra planer. Se på Erik, Johan, Sigismund. Karl är en tyrann, men han går oftast mina ärenden. Om arfsföljden gick som den borde, skulle det vara eftersträfvansvärdt att blifva gunstling hos den nye herskaren. Hos Gustaf Adolf torde det bli en tvifvelaktig lycka.»

»Finnas icke i landet behjertade män, som kunna undanrödja denna fara?» frågade Petrosa med konstladt lugn och utan att se upp.

Erik Göransson studsade och teg en lång stund. »Den unge prinsen är älskad öfver hela landet», sade han slutligen. »Det vore stegel och hjul för den som kom sin hand vid hans hufvud.»

Petrosa steg upp. »Er önskan är ju, att jag skall framlemna detta bref till konungen», sade han.

»Ja visst, i denna dag. Ni säger honom, att jag af trötthet och öfveranstängning insjuknat i Örebro, der vi träffades, och att jag anförtrorde er det viktiga dokumentet. Ni har derefter det bästa tillfälle att meddela honom edra egna iakttagelser.»

»Men ni ensam kommer att draga fördel deraf. Hvad blir min vinst på företaget?»

»Så snart De la Gardie är borta, svär jag att . . .»

»Mellankomna hinder kunna fördröja uppfyllandet af edert löfte. Hör på, om jag lyckas öfvertala grefven att rymma ur riket, vill ni gifva mig en försäkran på hundratusen mark lödigt silfver.»

Erik Göransson sprang upp. »Har ni förlorat förståndet?» utropade han. »En sådan summa är mer än hvad Ekholmen med underlydande är värdt.»

»Men ni nöjer er icke allenast med denna gård, ni till-
 eignar er också de andra; och dessutom, hvem är det ni har
 att tacka för att ni icke med skam måste erkänna för konun-
 gen, att de bevis, ni har mot grefven, äro af noll och intet
 värde?»

»Men en sådan summa, en sådan summa! det är omöjligt,
 alldeles omöjligt!» stönade Erik Göransson.

»Så är öfverenskommelsen häfd; gif mig igen brevet och
 låt mig gå», sade Petrosa kallt.

Den andre tvekade. »Kan ni icke nöja er med hälften?»
 sade han nästan bönfällande.

Svaret dröjde något. »Må ske, med vilkor att det nu
 genast och till fullo utbetalas.»

»Nu genast!» skrek Erik Göransson ursinnig. »Hvad
 säkerhet har jag sedan att ni fullgör hvad ni lofvat, och att
 företaget lyckas?»

»Jag skall gifva eder fullgoda bevis; se der, läs!»

Erik Göransson mottog det bref som räcktes honom, och
 läste derå med största förvåning: Från fröken Katharina Oxen-
 stjerna till Höglärde Doktorn Herr Jakob Petrosa. »Huru
 känner ni henne?» frågade han.

»Läs innehållet», afbröt den andre otåligt.

Han öppnade brevet och läste:

»I min förtviflan tillskrifver jag eder för att begära den
 hjälp, ni så ädelmodigt erbjöd. . . Tyrannen vill beröfva mig
 min trolofvade. . . Vår enda räddning är flykten . . . förbe-
 red allt . . . underrätta De la Gardie. . . Jag lägger vårt öde
 i edra händer. . . Var utanför mitt fönster i morgon afton
 kl. 7. . . Jag skrifver å nyo. Den olyckliga K. O.»

»Det andra brevet», utropade Göransson ifrigt.

»Behöfver ni icke se; detta är nog för att bevisa er
 mina hjälpmedel. Öfverlemnar jag detta bref till konungen,
 torde jag och icke ni bli egare till De la Gardieska godsen;

hjelper jag dem att fly, har ni största fördelen deraf. Välj nu själf».

»Men ni inser väl, att jag icke nu kan hafva en sådan summa inne.»

»Ni har juveler och smycken, som uppgå till dess fulla belopp. Der på värjfastet ser jag ett par juveler af renaste vatten. . . . För ringen på ert finger vill jag afräkna femtusen mark.»

»Den kostar tio», genmälde Erik Göransson, darrande af oro, »tiotusen mark lödigt silfver.»

»Jag förstår mig på sådant», genmälde den andre. »Ni har knappt gifvit fem för den, ehuru den är värd summan. Fort nu, låt oss göra upp handeln; jag har brådtom.»

Vi skola icke trötta läsaren med ett köpslagande, som slutade med att Erik Göransson skrapade ihop trettiotusen mark i reda penningar och måste nöja sig med, att Petrosa betydligt underkände värdet på juvelerna. Dennes ständigt upprepade försäkran, att han var lika nöjd om hela affären, narrade den förre till det ena medgifvandet efter det andra.

När slutligen saken uppgjorts, och penningar samt juveler voro inhändigade, blef fråga om det qvitto, Petrosa borde afgifva. Denne icke allenast nekade dertill, utan fordrade också rättighet att sätta en person på vakt utanför Erik Göranssons rum, för att hindra honom gå ut eller hafva gemenskap med någon menniska under loppet af tre dagar. Denna tid ansågs nödvändig för utförandet af den uppgjorda planen.

Alldeles utom sig af harm, nekade Erik Göransson härtill. Förgäfves sade Petrosa, att han fruktade en angifvelse hos konungen. Hela företaget var nära att gå om intet, men de begge värde kontrahenterne funno för mycket sin ömsesidiga fördel i dess bestånd, att icke slutligen sätta ned sina fordringar. Erik Göransson fick tillåtelse att gå hvart han ville, men Petrosa förbehöll sig rättighet att bevaka alla hans

ord och handlingar. »Men», tillade han, »för följderna får ni själf svara.»

»Det är förmodligen för betryggandet af eder säkerhet, som ni redan börjat dermed», utbrast den förtörnade Erik Göransson; »annorlunda kan jag icke förklara tillkomsten af de begge galgfysionomier, som der ifrån fönstret speja på oss. Utan tvifvel tvenne bröder af eder heliga orden.»

De begge ansigtet hade i nästa ögonblick försvunnit, och Petrosa, som trodde att det endast var en synvilla, sade skrattande: »Med en sådan syn ständigt för ögonen, behöfver jag icke frukta att ni skall glömma eller svika ert löfte.»

Afskedet var temligen kallt. När Petrosa gått, erfor Erik Göransson en känsla af att han gifvit både sig och sin egendom i en annans våld, utan något slags säkerhet. Visserligen tyckte han, att den andres fördel skulle mana till uppfyllande af den ingångna förbindelsen, ty naturligtvis måste De la Gardie dyrt betala Petrosas tjänster. Men — nu först föll det honom in — brevet från Katharina Oxenstjerna kunde också vara oäkta, tillverkad på samma falskmyntarverkstad, som hans eget. Vid denna tanke stampade han i golfvet af raseri och svor ve och förbannelse öfver sin egen lättrohet.

Under tiden skyndade Petrosa med snabba steg till slottet och begärde företräde hos konungen. Då denne frågade efter hans namn, sade han sig vara en bror till den olycklige Petrus Petrosa. Han hade djupt sörjt öfver sin broders handlings-sätt, och hans högsta önskan hade alltid varit att kunna bevisa konungen sin trohet och tillgifvenhet. Nu äntligen hade han funnit ett önskad tillfälle dertill.

Karl intogs ofrivilligt af det vackra ansigtet och den blick af beundran och vördnad, hvarmed den unge mannen såg upp till majestätet. »Du liknar icke din bror», sade han.

»Jag hoppas det, icke i något afseende», svarade han; »men vi voro endast halfbröder.»

»Har du också gått den lärda vägen?»

»Ja, ers majestät, så vidt egna studier kunnat hjälpa mig dertill. Jag har haft fritt tillträde till det stora biblioteket på Ekholmen.»

»Hvad du har att anförtro mig, angår De la Gardie», utbrast konungen häftigt.

»Ers majestät har sagt det! Så smärtsamt det än är för mig att ange mina välgörare, kan jag icke på en gång tjena Gudi och mammon, och alla världsliga fördelar måste vika, då det måhända gäller min herres och konungs dyrbara lif och helsa.»

»Tala utan frukan. Hvad har du att bekänna?»

»Grefvarne Jakob och Johan De la Gardie äro begge förädare och dessutom i hemlighet katoliker.»

»Du ljuger!» utropade Karl. »Gif mig bevis, eller bered dig på att med lifvet gälda din anklagelse.»

»Hur gerna offrade jag det icke, om jag dermed kunde befria min konung från den bedröfliga nödvändigheten att straffa de brottslige», yttrade Petrosa med en djup suck. . . . »Men hjertat måste tiga då pligten befaller.» Härmed tog han fram ett större konvolut, innehållande bref och handlingar, dem han hastigt skilde i tvenne delar. »Här», sade han, äro bref från grefve Jakob till hans broder. De äro allesammans skrifna från fängelset på Rawa och handla om nödvändigheten af en regementsförändring i Sverige. Här äro bref och handlingar från olika personer, såsom konung Sigismund och herrar som äro honom tillgifne.» Petrosa afbröt för ett ögonblick. Konungen sjönk ner i stolen vid bordet; blicken hvilade trött och intresselös på de olyckliga papperen.

»Har ännu icke tillräckligt med blod flutit!» mumlade han nästan tonlöst.

Petrosa kastade på honom en snabb, hämndgirig blick och fortsatte sedan med sin förra ödmjukhet: »Grefve Johan nedlade dessa bref i arkivet på Ekholmen, vid det korta be-

sök, han gjorde derstädes, då han anlände till Sverige. Förmodligen trodde han icke, att jag hade någon kännedom af latinet. Innan han reste, uppdrog han åt mig att ombesörja detta bref till konung Sigismund. Jag tvekade icke. Hvad min pligt fordrade, visste jag. Ers majestät allena eger att taga kännedom derom.»

Karl ryckte åt sig brefvet och bröt det utan betänkande. Petrosa njöt vid åsynen af den askgråa blekheten på hans kinder, den nervösa darrningen af den hand, som höll den förrådiska skrifvelsen; han triumferade åt det lidande, han beredt sitt offer.

Förräderiet var uppenbart; några tvifvel derom kunde ej ega rum. Sällan hade det varit Karl så motbjudande att straffa, men det måste ske, strängt, afskräckande, utan nåd och barmhertighet.

»Hvilken belöning begär du?» frågade konungen hårdt och vände sitt stränga anlete mot Petrosa.

»Endast min konungs nåd», svarade denne med en bugning ända till jorden. »Jag är en fattig yngling, och min enda längtan är att få fortsätta mina studier i främmande land.»

»Dertill behöfvas penningar», svarade Karl och tog fram en väl späckad börs. »Se der, gå, och visa dig aldrig mera för mina ögon.»

»Tillåter icke min nådige konung . . .»

»Nej, jag tillåter ingenting mera», ropade Karl vredgad. »Du har gjort mig sorg nog; jag skulle hellre sett, att du lemnat mig i okunnighet om detta.»

»Hvad betyder det, om ett tjog hufvuden falla, allenast konungens sitter säkert», utropade Petrosa med fanatisk liflighet.

»Gå, säger jag!» skrek Karl med ursinnig häftighet och stampade i golfvet.

Petrosa bugade djupt och skyndade bort. »Det var just

så jag ville att det skulle gå», hviskade han vid sig sjelf och tog skyndsamt vägen till kronprinsens rum.

»Erik Göransson fick ändå rätt», mumlade Karl IX. Men min blodsskuld är redan stor nog; jag vill icke döma flere till döden. Det är satan som drifver dem till dessa angifvelser; det är ett af de medel, han brukar att pina och plåga mig.» Och den olycklige monarken gick af och an i rummet, plågad af samvetsqual och dystra aningar.

VII.

När Gustaf Adolf inträdde till prinsessan Katrina, fann han henne upprörd och orolig.

»Drottningen var nyss här», sade hon. »Hon uppdrog åt mig att profva bruddräkten på Elna. Jag sade henne, att det måste uppskjutas, emedan hon icke i dag får lemna sängen, men underrätta henne om verkliga förhållandet vågade jag icke.»

»Du vet det således?»

»Grefven bekände sanningen.»

»Och du visade honom till mig.»

»Ogillar du det?»

»Nej, det var klokt och förståndigt, som allt hvad du gör, käraste syster. Hertig Johan erhöll också förtroende deraf.»

»De la Gardie kan aldrig få nog många förespråkare», svarade Katrina, lätt rodnande.

»I och för denna sak stannar Johan kvar här i åtta dagar; sedan är det hans afsigt att resa ner till Östergötland.»

»Han gör rätt deri», sade Katrina; »sysselsättning, omtanke för andra är just hvad han behöfver.»

»Jag fruktar att enda orsaken är den, att han lider vid åsynen af en annan persons lycka.»

Prinsessan svarade ej, men Gustaf såg klara tårar droppa ner från hennes ögon. »Katrina, du älskar honom!» utropade han lifligt.

»Jag har sagt pfalzgreffen, att jag vill egna tvenne år åt min systers uppfostran», sade hon. »Mitt bröllop skall icke firas före hennes.»

»Hvad du är för en präktig flicka, Katrina!» utropade prinsen lifligt, »alltid storsinnad och uppoffrande! Maria Elisabeth skall aldrig komma att likna dig.»

»Hon är ännu endast ett barn.»

»Men ett nyckfullt, bortskämdt barn.»

»Man påstår, att moderskärleken är blind.»

»Din moders var det icke; du skulle ej då ha blifvit den bästa och ädlaste qvinna . . . hvarför kan jag icke också få tillägga — den lyckligaste.»

»Gud vet, om icke den enda verkliga lyckan består i medvetandet af uppfyllda pligter», svarade Katrina. »Dessutom är det billigt, att vi betala den äran att framför alla andra hafva blifvit stälda på samhällets höjder.»

»Och betala med lidanden, med försakelse af lifvets sällhet», invände Gustaf. »Ja, möjligen är det gudomlig rättvisa, men hon derinne, din lilla skyddsling, sker också henne rätt? Hennes fader offrade sitt lif för att rädda konungens; hon blir martyr för att bereda en annan den lycka, hon sjelf eftersträfvade.»

»Hon har på sin höjd drömt om den», svarade Katrina. »Men om all vedergällningsrätt tillämpades här på jorden, skulle våra tankar och önskningar mindre ofta dragas dit upp. Du skulle ha sett Elnas glädje, när jag underrättade henne om att greffen yppat allt. Febern försvann, lif och helsa återvände; den förut skygga blicken fästes förtroendefullt på mig, hon fick tala om hvad som plågat och oroat henne.»

Icke en tanke på sig sjelf, alla hennes böner och önskningsar voro för De la Gardie och Katharina Oxenstjerna; nu, när hon icke längre behöfver bära på en lögn, synes det henne en ringa ting att för deras skull afstå från all lifvets glädje.»

»Ja, det är ett steg närmare fulländning; men det ligger en frestelse äfven i lyckan. Skall hon undgå den?»

»Hvad vet jag; hon han komma att fästa sitt hjerta vid en annan. Och dessutom, betänk Gustaf, detta är ju endast begynnelsen, tillvarons första stadium. Hvad hafva vi icke allt att genomleva! Hur oändligt mycket måste icke döljas bakom evighetens förlåt, hvilket vi först småningom skola se och erfara, för att kunna lösa lifvets gåtor.»

»Du har rätt», sade Gustaf tankfullt, »det är väl värdt att här strida en hård kamp för att icke göra sig ovärdig det lif, som väntar oss der uppe; ty jag betviflar storligen, att kungakronan ger oss borgarrätt till himlen.»

»Ingen lär väl heller vara så narraktig att tro det», sade Katrina leende.

»Vet du då icke, att våra hofsミックrare påstå, att kungar och drottningar hafva sin egen himmel med åtföljande stat och betjening?» utbrast prinsen skrattande.

»När vi fördraga det, äro vi icke bättre värda», svarade Katrina harmset. »Endast den obetydlige känner sig deraf smickrad. — Men, käre broder, säg mig hvad du ämnar göra för att blidka konungens vrede.»

»För att tala derom kom jag hit, men med dig, lilla filosof, glömmar man lätt det ena ämnet för nöjet att höra dig tala i det andra.»

»Det är nu du som smickrar.»

»Nej, Katrina, du vet att jag icke gör det. Jag älskar och beundrar dig, det är alltsammans.» Och han slog sin arm kring hennes hals och kysste henne hjertligt.

»Säg mig först, hvar befinner sig De la Gardie?»

»I fångenskap, på mina rum, men ingen vet det mer än Johan och vi begge.»

»Ah, det var klokt handladt! Tänker du underrätta konungen?»

»Jag tänker dröja dermed, tills det visat sig hvad Erik Göransson för i skölden. Hertigen har meddelat mig underättelser om honom, som kunna blifva af stor vigt för De la Gardie.»

»Har Johan?» utropade Katrina, gladt öfverraskad.

»Han intresserar sig mycket för denna sak, likväl mest för Elna Wrede.»

»Oskuld och hjertats renhet draga alltid hvarandra till sig», sade prinsessan mildt. »Men hur vill du förhindra den olycksaliga vigselceremonien, som är bestämd till i morgon afton?»

»Den förbjuder sig sjelf, när brudgummen ingenstädes står att finna.»

»Det är ett farligt spel, som jag icke vågar tillråda», invände prinsessan allvarligt. »Ingen, som bedragit konungen i denna sak, skall derefter åtnjuta hans förtroende, icke ens hans mest älskade son.»

»Hvad råder du mig att göra?»

»Berätta konungen den bekännelse, De la Gardie aflagt inför dig, och säg, att du på grund deraf arresterat honom.»

»Kan jag också stilla utbrottet af hans raseri, då han ser sig sviken i en af sina käraste önsknigar?»

Vänta! . . . Tag Johan med dig! I hans närvaro beherskar han sig, och edra förenade böner skola förmå honom till mildhet och öfverseende.»

»Näväl då, på ditt ord, Katrina. Gud styre allt till en god utgång.» En varm handtryckning, och Gustaf skyndade till sin kusin, som just var sysselsatt att emottaga rapport af sina begge utskickade.

Den ene var händelsevis väl bekant med inredningen af

det hus, Erik Göransson bebodde; han visste således, att det stora rum, hvarest denne hade sina dyrbarheter förvarade, och der han sjelf ständigt vistades, hade sina fönster åt en bakgård, derifrån inga nyfikna grannar kunde spionera på honom. Hit förde spejaren sin kamrat, och ehuru väl ingendera kunde höra, hvad som sades, sågo de dock, hvad som föregick, och kunde förstå, att en handel gjordes upp. Ingen af dem kände Petrosa, men hans framstående personlighet hade gjort ett sådant intryck på dem begge, att de afgåfvo en ganska tydlig beskrifning.

När de slutat, förärade prins Johan dem en vacker gåfva, anbefalde dem den strängaste tystnad samt desslikes att hålla sig beredde, hvilken stund de påkallades, för att afgifva samma vittnesmål inför konungen.

Karlarna lofvade lydnad till punkt och pricka och fingo derefter befallning att gå.

»Jag fruktar, att hvad vi fått veta, icke gagnar oss till något», sade Johan, då han befann sig allena med sin kusin. »Det kunde helt enkelt hafva varit en person, som fått låna penningar af Erik Göransson. Att han är en ockrare, vet hvar menniska.»

»Det förklarar icke hans hastiga återkomst», invände Gustaf lifligt. Ingen låneaffär kan vara honom så vigtig, som förvärfvandet af Ekholmen och Kjula, särdeles som min herr faders förtroende beror på sannfärdigheten af hans uppgifter.»

»Det är möjligt, att du har rätt; men hvad skola vi göra härvid? Jag fruktar, att Erik Göransson är för gammal skälm, att vi begge skulle kunna lura honom.»

»Om icke händelsen hjälper oss, torde det blifva svårt», svarade Gustaf; »men i en god sak bör man aldrig misströsta om framgång. Vi skola nu genast begifva oss till konungen.»

»Utan öfverläggning, utan förberedelse?» frågade Johan tvekande och med synbar oro.

»Vi berätta honom hur allt tillgått och våra egna åtgöranden dervid.»

»Men det är just hvad han icke skall förlåta oss, att vi företagit något utan hans samtycke!» Nästan förfärad drog sig Johan allt mera tillbaka.

»Det är heller icke nödigt att du går med; jag kan gerna gå allena», sade Gustaf med mild röst.

»Nej, nej! . . . Förlåt, jag är en feg stackare. Hvad skulle Katrina tänka, om hon hörde mig tala så? Jag följer dig, Gustaf, hända hvad som hända vill.»

Petrosa hade nyss lemnat konungen, när de begge ynglingarne inträdde. Karl var mycket upprörd och gick oroligt af och an i rummet. Utan att afvakta några frågor, utbrast han häftigt vid deras åsyn:

»Man kallar mig en tyrann och blodsugare; men man betänker icke, att jag tvingas dertill. Adeln kan aldrig förlåta mig, att den icke får hålla i regeringstömmarne och, såsom hittills skett, oskäligt rikta sig på kronans och böndernes bekostnad! Deras rusttjenst är sådan, att fienden har mera gagn än skada deraf. Att de träda från sina fäders mandom och dygd, dermed skall jag se genom fingrarna, utan afseende på den skada, som land och rike tager deraf. Men en kaste-käpp för dem blifver jag aldrig; lag och rätt skall skipas lika för alla! Kronan hafver jag icke eftersträfvat, men så länge jag bär den, skall jag uppehålla laglig ordning och till lifvet straffa hvarje upprorsmakare.»

Gustaf och Johan stodo tyste och vördnadsfulle; efter några minuter fortsatte konungen:

»Man tvingar mig till ännu en blod-domstol; nåväl, man skall få den, skoningslöst, utan barmhertighet! Vi vilja väl se, om icke den skall betaga dem lusten till vidare rebellion!»

»Hvem gäller det, käre fader?» frågade Gustaf med mjuk stämma.

Karl stannade framför honom. Bitter missräkning och smärta låg i uttrycket, när han svarade: »De la Gardie är en förrädare!»

Prinsarne kunde icke dölja sin öfverraskning, men Gustaf hemtade sig först och frågade, hvad som förledt honom dertill.

»Jag förmodar hans kärlek till konung Sigismund», svarade Karl bittert. »Se här, läs!»

»Kunna icke dessa bref vara understuckna, förfalskade?» dristade sig Johan att anmärka, sedan han jemte Gustaf förut genomläst dem.

»Icke den ringaste anledning förefinnes att misstänka det», svarade konungen; »de komma icke från Erik Göransson, utan hafva blifvit mig tillstälda af en främling, en trogen undersåte.»

»En ung man med fördelaktigt utseende», inföll kronprinsen lifligt.

»Det är sant! . . . Hur vet du det?»

»Käre fader, låt ännu alltsammans bero.»

»Nej!» utbrast konungen med styrka. »De la Gardie skall genast arresteras.»

»Det är han redan!»

»Hvad? . . . På hvems befallning?»

»På min, ers majestät», svarade Gustaf värdigt.

»Du kände då redan hans förräderi?»

»Icke detta, som jag fortfarande vågar betvifla. De la Gardie har frivilligt erkänt för mig och prins Johan, att han kom hit för att hos ers majestät anhålla om Katharina Oxenstjernas hand, icke om Elna Wredes, som konungen och drottningen trodde. Han vågade likväl icke genast upplysa om den ofrivilliga förvexlingen . . . jag tror det är hans fästmöes fruktan för deras majestäters ovilja, som afhållit honom derifrån. Då återstod honom icke annat än att fly eller att bekänna sanningen; han föredrog det senare och bönföll om min och

hertigens förbön. Jag fordrade hans värja och befalde honom gå i arrest.»

Karl lyssnade med stum förvåning. »Den oförskämde!» utropade han. »Vid himlen, detta skall han icke hafva gjort ostraffadt — ehuru straffet i sanning innebär den högsta nåd. Såsom bestämdt var, gifter han sig i morgon afton med Elna Wrede; hvad som derefter kommer att ske, får bero på omständigheterna. Hans död försäkrar henne om en rik hemgift. Den stolta jungfru Katharina skall blifva hennes tärna, till rättvis näpst för hennes högfärdiga sinnelag. . . . På det sättet skall Erik Göransson ändå icke blifva egare af Ekholmen och Kjula. . . . Ha, ha, ha! så får jag hämnd på mina fiender. . . . Du har väl din fånge i säkert förvar?» afbröt han hastigt.

»Han är det på sitt hedersord», svarade Gustaf.

»Såå; men det hindrar honom icke att emottaga besök», inföll konungen misstroget.

»Ingen vet hvar han finnes, och nyckeln till hans rum ligger i min ficka.»

Karl smålog belåtet och afskedade strax derefter prinsarne.

»Om Elna Wrede blir De la Gardies maka, tror jag att konungen förlåter honom», hviskade hertig Johan till kronprinsen.

»Den utvägen behagar mig icke», svarade denne. »Elna Wrede är för god att blifva en sådan nödhjelp.»

De skildes åt, och Gustaf återvände till sina rum. Man sade honom, att en person länge väntat på företräde. När den bugande Petrosa ödmjukt närmade sig, sade en aning prinsen, att det var denne, som besökt konungen och Erik Göransson.

»Ert namn?» frågade han strängt.

»Jakob Petrosa, juris doktor och ers höghets underdånigaste tjenare och djupaste beundrare.»

»Er tjenst tillhör konungen och er beundran bör ni icke skänka någon, som ni icke känner», svarade Gustaf kallt. . . .
 »Ert ärende?»

»Jag har nyss haft den stora nåden att tala med hans majestät konungen.»

»Om så är, hvad har ni då att säga mig?»

»Ödmjukligen anhålla, att ers höghet behagade bestämma, huruvida jag för eder höge herr fader skall upptäcka ett förräderi, som säkert skall komma att förorsaka honom den bitteraste smärta.»

»Har ni icke redan gjort det?» Orden voro knappast uttalade förr än Gustaf insåg, att han begått en oförsigtighet. »Meddela eder med något af rikets råd», sade han.

»Min hemlighet är dertill af allt för enskild natur och skulle dessutom kasta skugga på ett namn, som hittills varit lika fläckfritt som allmänt aktadt.»

Gustaf stred med sig sjelf.» Tala!» sade han.

»Här äro tvenne bref, som jag ber ers höghet läsa.»

Det första var samma bref från Katharina Oxenstjerna, som Petrosa lemnade till Erik Göransson. Det andra, af samma hand, var af följande lydelse:

»På er allena hvilat mitt hopp! . . . Hjelp mig ut härifrån, och med hälften af min förmögenhet gäldar jag er ädla handling! . . . Hvar är D. I. G.? Hafva de fångslat eller kanske dödat honom? . . . Skynda, sök reda på honom. . . . I denna natt måste det ske — det fruktansvärda, det förfärliga. . . . Jag klipper sönder mina lakan för att sålunda hala mig utföre. Möt mig kl. 12 — då måste allt vara förbi! . . . Misslyckas detta, skall förtviflan göra mig vansinnig!

Den olyckliga K. O.»

»Hvad är ordet till gåtan?» frågade Gustaf Adolf.

»En rymning och ett mord», svarade Petrosa.

»Förklara er närmare!»

»Den fruktade rivalen skall bli offret. Prinsessan Maria Elisabeth ger henne i afton den dryck, som förpassar henne till evigheten.»

Gustaf såg Petrosas blickar fästa på sig, och han ansträngde sig till det yttersta för att synas lugn. »Är grefve De la Gardie medveten härom?» frågade han.

»Nej, endast de begge unge grefvarne Oxenstjerna. De afvakta sin syster i natt, hemma hos mig. . . . Derifrån begifva de sig alla skyndsamligen på flykten. . . . Hästar och åkdon stå i beredskap.»

»Och grefve De la Gardie?»

»Jag har förgäfves sökt honom flere gånger i hans hem.» Petrosas forskande blickar sökte genomtränga den unge fursten, men han stod tyst, ogenomtränglig. Efter en lång paus sade han: »Hvarför har ni gjort mig detta förtroende?»

Petrosa kastade sig till hans fötter. »För att ni skall rädda dem, ers höghet», sade han.

»Ni har beredvilligt lånat handen till ett brott och ett förräderi, och nu blir ni deras angifvare? Hvad förtroende kan jag skänka eder?»

»Fördöm mig icke förr än ni värdigats höra mig. Såsom mycket ung fördes jag af min fader till Tyskland och upptogs der i den heliga jesuiter-orden. Jag svor en helig ed att blindt, utan invändning lyda och efterkomma alla de befallningar, som de helige fäderne gäfvo mig; derefter fick jag obehindradt fortsätta mina studier och erhöll den yppersta undervisning. Då kom underrättelsen om min olycklige broders död. Han var den ende anhörige, som återstod mig, och min sorg och förtviflan var gränslös. När man därför sade mig, att jag, jemte en vördig prior i vårt heliga kloster, skulle resa till Sverige för att öfvervaka förhållandena härstädes, var ändamålet mig temligen likgiltigt. Vi reste. Vi kommo hit! . . . För första gången erfor jag betydelsen af ordet fädernesland! Åsynen af våra berg och klippor, våra

sjöar och moar, den gamla furan och den unga björkskogen — alltsammans lockade tårar i mina ögon och kom mitt hjerta att klappa fortare än vanligt. Almogen älskar konungen och tillber kronprinsen; jag gjorde snart såsom de. Då sade mig en dag den vördige priorn, att jag skulle erbjuda mina tjänster åt den ädla jungfru Katharina Oxenstjerna. — Jag lydde. Först småningom hafva mina ögon öppnats för den afgrund, i hvilken man vill draga denna ädla familj. . . . Jag, det olycklig verkytet därför, har i dag hos konungen falskeligen angifvit den ädle grefve De la Gardie, dertill förledd af min vördige priors och Erik Göranssons egennyttan. . . .»

Gustafs ögon flammade; han gjorde en rörelse för att närma sig dörren.

»Ers höghet kan låta arresterera mig», sade Petrosa och såg på honom med sina vackra ögon, »men icke ens tortyren skall kunna afpressa mig en ofrivillig bekännelse. Deremot vill jag öppet afge den, om jag får göra det för ers höghet ensam?»

Gustaf gjorde en bifallande rörelse och han fortsatte: »Ers höghet kan med lätthet förekomma förgiftningen, men flykten omöjligt, efter som jag icke sagt, hvar mötesplatsen är.»

»Hvad skulle jag vinna på att veta den, om jag förbinder mig att ingenting företaga?»

»Sådan är icke min mening; om ers höghet för en gång vill tro en stackars affälling, skall jag föra er till de brottslige; edra vänligt varnande ord skola öppna deras hjertan, och kärleken skall försona hvad hatet stiftat och obetänksamheten brutit. Tacksamheten är ett starkare band än fruktan och undersätlig trohet, och den som förlåter, blir mera älskad än den som straffar!»

Det låg ett visst religiöst svärmeri i blicken, som han höjde mot himlen, i det ljufva tonfallet af hans röst, och orden funno genklang i ynglingens sinne; dock fanns i hans själ ännu kvar en skymt af misstro, det röjdes af de efter-

följande orden: »Jag går in på ditt förslag, dock med vilkor att min kavaljer åtföljer mig.»

Petrosa tvekade; han var synbarligen missnöjd med förslaget: »Ger ers höghet mig sitt hedersord på att endast medföra en?» sade han.

»Mitt hedersord derpå», svarade Gustaf, med en böjning på hufvudet och utan att räkka honom handen. »Vi träffas på stortorget. Nämn tiden.»

»Klockan 10 i afton!»

»Som hon slår i Storkyrkan!... Det är bra; jag skall icke uteblifva. Och nu, Gud vare med dig!»

Petrosa gjorde en djup bugning och aflägsnade sig långsamt; men i yttre rummet, sedan dörren väl blifvit stängd, tog han hastigt fram ett kors, som han hade förvaradt vid bröstet, tryckte det till sina läppar och hviskade: »Med dig skall jag segra! Sedan svepte han sin kappa omkring sig och skyndade bort med raska steg.

Gustaf stod länge tankfull. Han ville gerna anförtro sig till någon, men han visste icke till hvem. Omedvetet kramade han ett papper i sin hand: det var Katharinas begge bref. Hade Petrosa glömt dem, eller voro de med flit kvarlemnade? Under det han grubblade härfpå, hörde han en sakt knackning på dörrn till det rum, hvarest De la Gardie befann sig. Gustaf hade alldeles glömt honom.

»Du har hört vårt samtal», sade han hastigt.

»Jag kunde icke hindra det; men jag besvär ers höghet att i natt låta mig vara er följaktig.»

»Du?!... Ja, du är naturligtvis kallad till mötesplatsen, ehuru kallelsen icke träffat dig.»

»Så vida icke hela historien är en uppgjord dikt.»

»Misstänker du Petrosa?»

»Han är en öfverlöpare och, hvad värre är, en jesuit! För deras ändamål äro alla medel goda.»

»Jag borde kanhända icke gifvit honom mitt löfte — nu måste jag hålla det.»

»Värdigas tillåta mig och en annan person att gå i edert ställe», bad De la Gardie enträget.

»Hvad tänker du på? Hvad skulle vi ha att frukta? I värsta fall hafva vi ju våra goda värjor. Om jag också icke vore hugad därför, måste du blifva min följeslagare, efter som du genom mig blifvit invigd i hemligheten. Se der, grefve», tillade prinsen och återlemnade honom värjan. »Jag är viss på, att ni endast skall bruka den i fäderneslandets tjenst.»

»Och till edert gagn, min ädle furste. Men då ett löfte förbinder eder att icke vidtaga några försigtighetsmått, männe ej klokheten fordrar, att vi göra oss förvissade om, huruvida några särskilda bud blifvit afsända till mitt hem?»

»Jo, du har rätt; gå genast...»

»Nej, ers höghet, jag lemnar eder icke! Tillåt mig endast skrifva några ord.»

»Gör det; min gamle trotjenare kan gå med brefvet och bringa svaret. Under tiden går jag till min syster för att...» Gustaf tystnade.

»Värdigas förlåta, ers höghet... han talade om en förgiftning... jag hörde nämnas prinsessans Maria Elisabeth och Elna Wrede!... Från hvem skulle allt detta ha utgått, och hvem åsyftades dermed?»

»Jag förstod honom heller icke», yttrade prinsen.

»Om jag visste hur jag skulle få se Katharinas bref.

»För hvad orsak? De äro icke till er, grefve, och heller icke sådana, att de kunna väcka svartsjuka.»

Vid Gustafs ringning inträdde den gamle kammartjenaren; han fick tillsägelse att uträtta de befallningar, grefven hade att gifva honom, och kronprinsen skyndade till den sidan af slottet, der hoffröknarnas rum voro belägna. En hoftärna fick befallning att underrätta jungfru Katharina Oxenstjerna, att prins Gustaf ville göra henne ett besök.

Katharina var sysselsatt att ordna allt för sin flykt; hon var oförberedd på hvarje besök och emottog underrättelsen derom med verklig förskräckelse. Den unge, varmhjertade ynglingen erfor djupt medlidande med henne. »Skrämmer jag er, min fröken», sade han deltagande.

»Nej!... hur kan väl ers höghet tro!...» Och hon darrade så häftigt, att hon knappast kunde hålla sig uppe.

»Jag förstår att ensamheten blir er tröttande. Får ni icke emottaga några besök?»

»Prinsessan Maria Elisabeth kommer emellanåt för att meddela mig drottningens missnöje med min sömnad», sade hon med ett bittert leende.

»Min fru moder vill hafva Elnas bruddrägt så vacker som möjligt. Har ni hört, hur hon befinner sig i afton? Jag förmodar Maria Elisabeth meddelar er underrättelser ifrån henne.»

»Jag erkänner, att jag icke frågat derom!»

»Icke! och ändå har jag hört sägas, att ni begärt att få tillaga hennes aftondryck.»

Katharina blef dödsblek. »Hvem har sagt ers höghet det?» frågade hon, skälfvande af ångest.

Gustaf dröjde med svaret. »Stackars barn», sade han slutligen, »hvilka grymma lidanden ni sjelfmant ådragit er.»

»Ett stort och lysande namn är en rikedom, som måste dyrt betalas», svarade hon kallt och med stolthet.

»Betalas med stora och ädla handlingar; räknar ni dessa bref bland dem?» genmälde fursten, i det han lemnade henne båda.

Hon kände genast igen dem och qväfde med möda ett anskri. »Kommer ers höghet för att förkunna min dödsdom?» frågade hon sakta.

»Jag kommer för att befria er från de samvetsqual, ni måste — lida, ni som ville beröfva en annan lifvet!... Hvad hade hon väl brutit emot er?»

»Det var endast en stark sömndryck . . . hon skulle vakna upp efter 48 timmar. . . . Han sade mig, att det icke var förenadt med någon fara . . .»

»Till mig har han sagt, att det var gift. . . . Lemna mig det genast. . . .»

»Har han sagt! . . . det är då han, som förrådt mig! . . . O, min Gud! min Gud! . . . Och De la Gardie, måste han också dö? . . . O låt oss få dö tillsammans!» Och hon föll på sina knän och höjde de sammanknäppa händerna mot Gustaf Adolf.

»Sansa er, min fröken», sade han och upplyfte henne. »Grefven har handlat klandervärdt, men ingalunda brottsligt. För att hindra er vansinniga flykt har jag kommit hit, och för att lugna ert samvete, återgifvit er dessa bref. Hvad konungen beslutar öfver er framtid, vet jag icke; men säkert skall ni hädanefter finna, att ett lugnt och fredadt samvete skänker den högsta lycka på jorden.»

Nu först fick det beklämda hjertat luft; den stackars flickan smälte i tårar. »Måste jag förlora honom?» utbrast hon slutligen.

»Vill ni icke det hellre än å nyo lida de qual, ni under dessa dagar måste hafva genomgått.»

»Om så måste ske, skall jag bedja Gud om kraft att underkasta mig det.»

»Ja, hade ni bedt till Honom, skulle ni undgått de svåra frestelser, ni nu dukat under för. Jag är yngre än ni, min fröken, men erfarenheten har redan lärt mig att hemta kraft och styrka från min Fader i himmelen. Gå till Honom; Han har alltid en öppen famn för sina bedjande barn!»

Aldrig förr hade Katharina erfarit en sådan blygsel och förödmjukelse, som i detta ögonblick. »De la Gardie vet förmodligen allt detta», sade hon.

»Han hvarken vet eller får veta mer än hvad ni sjelf

vill berätta honom», genmålde prinsen. »Och nu farväl. Gud vare med er!»

Gustaf gick och Katharina stod nästan medvetlös och såg efter honom. Efter stark storm följer vanligen ett stort lugn. De vilda, upprörda lidelserna hade kämpat sin strid, de bättre och mildare återtogo sitt välde, och med dem kom insigten af den vanhederliga handling, hon varit nära att begå. Det blef allt klarare för henne hur ädelt Gustaf Adolf hade handlat och hur mycket hon hade att tacka honom för.

Medan hon var upptagen af dessa tankar, inträdde hastigt Maria Elisabeth.

»Jag kommer bra sent», utropade hon; »men så har jag också provat Elnas bruddräkt. Kan du tro, att den passar mig fullkomligt. Den klädde mig mycket väl, och jag skulle önskat, att en viss person hade sett mig. . . . Ja du skall icke tro, att jag menar hertig Johan», afbröt hon starkt rodnande, »utan just du sjelf Katharina.

»Hur befinner sig Elna?» frågade denna.

»Jo, mycket bättre, fast hon ännu är fasligt blek. Syster Katrina sade, att hon påminde om en bruten lilja. . . . hvarför just en bruten, det förstår jag ej. . . . Elna är allt en bra vacker flicka.»

»Har grefven besökt henne?» frågade den andra med en röst, som hon sökte göra så stadig som möjligt.

»De la Gardie? . . . Ingen människa vet, hvar han fins. . . . I sitt hem är han icke! . . . det är som vore han bortbläst.»

»Någon olycka har kanhända träffat honom?»

»Eller också är han sysselsatt att skaffa vackra gåfvor åt sin unga brud. . . . Elna borde vara gladare än hon är, tycker jag. Konungen har förärat henne ett dyrbart smycke, och min moder har gifvit henne ett halsband af stora, hvita, äkta perlor. . . . Men här står jag och pratar. Hvar är drycken, som jag skulle bära till henne?»

»Jag råkade att spilla ut den», svarade Katharina. »Elna

behöfver den icke; hon sofver nog lugnt ändå — den lyckliga sofver alltid godt.»

»Det var sant, hon bad mig säga dig, att du skulle lita på henne; hon sviker icke!... Ja hvad hon menade dermed, det förstår jag ej!»

»Sade hon verkligen det!... O, min Gud! min Gud! det är mer än jag förtjenat!» Och denna ringa stråle af hopp föll som en lindrande balsam på det sårade hjertat. När prinsessan strax derefter sade, att hon skulle återvända till sin syster, för att beskåda utstyrseln, då drog Katharina en ring af sitt finger och gaf henne den. »Lemna den till Elna», sade hon. »Säg henne att jag önskar henne lycka, och att jag tåligt underkastar mig mitt öde.»

När prinsessan hade gått, föll hon ned på sina knän. Kärleken hade smält isen kring hennes hjerta; nu först kunde hon bedja, och hon gjorde det brinnande och länge. Sedan lade hon sig till hvila och sof det försonade hjertats lugna, fridfulla sömn.

VIII.

När Petrosa begaf sig till kronprinsens rum, observerade han på sin väg tvenne samtalande personer, och just som han gick förbi dem, hörde han den ene yttra: »Det var han!»

Den andre svarade: »Jag kände genast igen honom.»

Petrosa saktade sin gång och vände derefter om till de begge männen. »Förlåt min fråga», sade han med sin ljufvaste röst. »Hvart bär den här trappan?»

»Till kronprinsens rum», blef det korta svaret.

»Är det bekant, om hans höghet är att träffa?»

»Det tror jag icke», svarade den förste, i det han med misstänksamma blickar granskade frågaren.

»Han var ju kvar hos hertigen, när vi gingo derifrån», upplyste den andre.

»Då dröjer jag en stund, innan jag begifver mig dit. Förlåt!» tillade han inställsamt, »hvart skall man gå här i staden för att få sig en bit mat och en mugg öl? Jag är främling, och hittar icke vägen.»

De begge tjenarne erbjödo sig att visa honom till rätta, och följdén blef en anhållan att deltaga i den enkla måltiden. De tycktes tveka att antaga bjudningen, men gjorde det slutligen.

Ölet gjorde sin behöriga verkan, och innan måltidens slut visste Petrosa, att de spionerat på hans samtal med Erik Göransson och sedermera afgifvit rapport derom till kronprinsen och hertigen.

När de kort derefter skildes, behöfde den sluge munken endast några minuter för att uppgöra den plan, han hade att följa.

Om kronprinsen fått del af hans samtal med konungen, skulle han icke låta locka sig att gå in på hans förslag. Det gälde således framför allt att vinna hans förtroende, och Petrosa gissade ganska rätt, att han såsom en ångerfull syndare lättast skulle vinna sitt mål. Att han icke missträknade sig häri, veta vi redan.

Från kronprinsen skyndade han till det vid stadens östra utkant belägna värdshus, der han hade sin bostad. Den vördige priorn väntade honom med otålighet. »Håller Herran sitt ljus öfver sitt folk», ropade han emot honom, »eller för- mörkar han ännu sitt anlete?

»Vedergällningens stund är ändtligen kommen», svarade Petrosa jublande, »och straffets åskor äro anförtrodda åt denna svaga hand.»

På priorns frågor berättade Petrosa, hur allt tillgätt

och hvad medel han brukat. De loford, han slösat på kronprinsen, inneburo visserligen en synd; men för denna och alla andra, dem han för detta goda ändamål kunde komma att begå, erhöill han fullständig absolution. När han aflemnade de penningar, han erhållit af Erik Göransson, utsträcktes absolutionen till tio år. Och som Petrosa förmodligen ansåg öfverflödigt att utsträcka sin omsorg för en mera aflägsen framtid, behöll han för egen del de penningar, han erhållit af konungen.

En liflig öfverläggning egde nu rum om de åtgärder, som borde vidtagas för att bringa företaget till en lycklig utgång. Priorn hade icke varit sysslolös. Tio fullt pålitlige män hade svurit på Kristi kors att fängsla den kätterske konungasonen, och om han gjorde allt för envist motstånd — döda honom. Dessa troshjeltar voro förlagde i värdshuset, som för närvarande helt och hållet disponerades af den vördige priorn. Väl ombonade släddon stodo ständigt i beredskap, och hästar voro upptingade hela vägen, så att man lika hemligt som raskt, både dag och natt, kunde fortsätta resan genom landet. Meningen var att från Köpenhamn gå öfver till Greifswald. Jesuiternes plan var ingalunda att taga prinsens lif; endast den yttersta nöd kunde förmå dem dertill; deremot skulle det vara en lysande seger, om man lyckades göra honom till katolik, eller också skulle han, försmäktande i ett fängelse, vara den gislan, som å nyo öppnade portarne för den enda saliggörande kyrkans triumferande intåg i Sverige.

Sådana voro beräkningarna, sådana de försigtighetsmått, som vidtogos i och för deras framgång.

De begge värdige bröderne hade äfven tänkt sig möjligheten att misslyckas och med icke mindre noggrannhet bestämt sina åtgöranden i sådant fall. Deras flykt skulle ske hemligt och ögonblickligt efter det de blifvit upptäckte.

Deras medbrottslige, som höllos i okunnighet härom, finge derefter ensamme uppbära följderna.

Sådant var förslaget, som ännu en gång noga genomgicks i ett tyst och förtroligt samtal vid den flammande spiseln, under det en butelj äkta tokayer lifvade modet och ingaf de gladaste förhoppningar.

»Gossarne iakttaga den försigtighet, jag ålagt dem», hviskade den vördige priorn, sedan han genom ett språkrör lyssnat till det samtal, som i rummet inunder fördes af de tio utvalde. »Det vin, de erhållit, lifvar utan att rusa.»

Klockan var nu half tio, och Petrosa steg upp för att gå. »Gif mig eder välsignelse, min fader», sade han och lade händerna i kors öfver bröstet samt knäföll för den vördige priorn.

»Mätte Herran skänka sin välsignelse och framgång åt ditt företag, min son», sade denne, »och kommande släkten skola med beundran nämna ditt namn.»

»Amen!» svarade Petrosa, gjorde ännu en gång korstecknet och steg upp. Med helt och hållet förändrad röst tillade han: »Jag har fördröjt mig, icke ett ögonblick är att förlora! Farväl!» Och som en stormil störtade han utför trappan.

IX.

När Gustaf lemnade Katharina, gick han till sin mor. Han berättade henne om det besök han aflagt. Drottningen rynkade ögonbrynen: »Hon är högfärdig nog förut», sade hon; »du gör henne än värre. Ditt nedlåtande går allt för vida.»

»Käraste moder, jag vill draga hennes hjerta till dig, göra henne förtjent af din kärlek», svarade han.

»Sin pligt skall hon göra, det är allt hvad jag begär»,

svarade den stränga frun; men omedvetet smekte hon sonens ljusa lockar. »Jag begriper icke hvem du är lik, Gustaf; det är hvarken far eller mor.»

»Man säger att det är farfar; jag får väl nöja mig med det», svarade han småleende.

»Du är nog stolt öfver det. . . . Men lemna mig nu; jag vill hafva allt i ordning i afton, och de lata hoftärnorna göra ingenting, om jag icke ständigt har ögonen på dem.»

»Jag går, käraste moder; men lofva först för min skull att du är god mot jungfru Karin.»

»Ännu en gång?» Drottningen såg skarpt på honom. »Nåväl», sade hon litet elakt, »för din skull skall hon få vara med på bröllopet i morgon.»

»Tack, moder!» svarade han. »Då har jag ändå vunnit något. Nu går jag. God natt! Sof godt!»

»Jag är säker på att det var just hvad han ville», sade drottningen för sig sjelf och såg efter honom. »Det är för besynnerligt, men utan att man vill eller vet af det, gör man alltid precis hvad han önskar.»

»Grefve, tiden är inne; är ni färdig?» frågade Gustaf och öppnade dörren till det rum, der De la Gardie befann sig.

»Ja, ers höghet», svarade denne och gömde, som han trodde obemärkt, en dolk i fickan.

»Ni väpnar er som till strid», sade prinsen missnöjd. »Är icke er värja nog?»

Försigtigheten är aldrig till skada, men stundom till gagn», försäkrade De la Gardie.

»Ni fruktar då verkligen ett förräderi?»

»Jag erkänner, att jag önskat ett tillfälle att få bevisa ers höghet min undersåttliga kärlek och tacksamhet; men jag fruktar att icke kunna mäta mig i omtänksamhet och klokhed med en munk.»

»Jag ångrar nästan, att jag valde dig till min följeslagare», sade Gustaf; »du anser mig för ett barn.»

»Nej, för en ung hjelte», utbrast grefven, »för Sveriges stolthet och hopp; just därför är jag försigtig.»

»St! tala ej så; någon kunde höra dig.» De hade nu kommit ut genom slottsporten och gingo hastigt upp till Stortorget. Vid framkomsten dit blefvo de genast varse Petrosa, som stod lutad mot en lyktpåle, så att ljusskenet föll klart på hans vackra ansigte.

I detta ögonblick slog klockan 10 i Storkyrkan.

När prinsen kom honom helt nära, sade han: »Gå förut, min vän; vi följa er.»

Petrosa kastade först en spejande blick åt gatan, hvarifrån de kommo, men då ingen annan syntes till, än en stackars krympling, som jemrande bad om en almosa, gjorde han en lätt bugning för prinsen och gick med raska steg ned åt Gråmunkegränden. Natten var så mörk, att hans begge följeslagare endast med möda kunde hålla jemna steg med honom.

Alla tre förhöllo sig fullkomligt tyste, hvar och en upptagen af sina egna tankar.

Efter ungefär en half timmes vandring, efter hvad De la Gardie tyckte, åtskilliga gånger fram och tillbaka, stannade Petrosa vid hörnet af en smal, mörk gränd. »Jag tyckte mig höra steg», sade han hviskande.

Alla tre lyssnade uppmärksamt. En knarrande fönsterlucka drefs fram och tillbaka af blåsten, och en lossnad takränna föll skrällande ned på gatan.

»Blåsten har släckt lyktan; här är mörkt som i en säck. Behagar ers höghet taga min hand», sade Petrosa och utsträckte sin.

»Lyckligtvis är jag försedd med elddon», sade De la Gardie; »vänta bara ett ögonblick.»

»Det vågar jag icke tillåta», utropade den förre, »icke heller behöfs det, om prinsen tar min hand.»

»Slå eld, De la Gardie», sade prinsen kallt.

»De la Gardie? . . . Är det grefve De la Gardie som . . .»
Och vid de blixtar, hvilka framkallades af fnösket och flintan,
kunde man på Petrosas anlete läsa den häpna öfverraskning,
denna underrättelse framkallade.

»Ni har i dag sökt mig tvenne gånger. Min hitkomst
bör därför vara er särdeles angenäm», yttrade De la Gardie,
som ändtligen lyckats få eld och nu lyste upp den närmaste
omgifningen med den torrvedssticka han höll i handen.

»Ja, visserligen, ehuru på det högsta oväntad . . . Men
hvad gör ni, grefve; ni lyser ju upp den gata, vi redan gått»,
ropade Petrosa och ville rycka af honom stickan.

De la Gardie knuffade undan honom. »Det kan behöfvas
för att finna återvägen», sade han. »Framhärdar ers höghet
i sitt beslut att gå vidare?» frågade han vördnadsfullt.

Gustaf tvekade ett ögonblick.

»Ers höghets löfte», mumlade Petrosa.

»Jag har aldrig brutit det», svarade Gustaf Adolf värdigt,
»och dessutom, hvad har jag att frukta.»

»Ingenting, därför går jag med mitt lif i borgen.»

»Dessutom hafva vi ju våra goda värjor», genmälte De
la Gardie muntert.

»Hvad bättre är, himlen skyddar sina utvalde», sade Pe-
trosa. Vågar jag nu bedja ers höghet taga min hand; den
bäcke vi hafva att gå utföre är slipprig och snödrifvorna
djupa. Grefvens sticka är utbrunnen och . . .»

»Jag är försedd med en hel bundt», sade De la Gardie
och tände en ny.

»Det kan jag icke tillåta; det skulle ådraga oss uppmärk-
samhet af förbigående.»

»Jag har sagt er: gå förut», inföll prinsen befallande;
»vi följa efter».

»Är det långt qvar?» frågade De la Gardie utan att röra
sig från stället.

»Endast ett stenkast», svarade den otålige vägvisaren.

»Herr Grefven kan ju stanna här i hörnet tills hans höghet kommer tillbaka.»

»Jag ber eders nåde om tillåtelse att få följa!» sade grefven med värme.

Petrosa kastade en misstrogen blick på honom och skyndade derefter utför den branta backen.

Gustaf hade tagit De la Gardies arm, och stödjande hvarandra, följde de efter så hastigt de kunde, med iakttagande af den försigtigheten att alltid i rätt tid tända en ny sticka.

Ändtligen stannade Petrosa utanför baksidan af ett envåningshus af temligen ruskigt utseende. Han klappade tre slag på en liten, låg port. Efter några ögonblick öppnades den af en ung gosse, som bar i handen en trearmad ljusstake.

»Nu tycks din belysning vara öfverflödigt», sade Gustaf muntert. »Här ser verkligen hyggligare ut, än jag väntade. I sanning, vän Petrosa, du har låtit mig göra en bekantskap med vår hufvudstad, hvarpå jag icke var beredd.»

»Jag har sparat de bästa öfverraskningarna till sist», svarade denne med ett mildt leende. Behagar ers höghet stiga uppför trappan.»

Gustaf nickade bifall och skyndade dit; Petrosa ville följa efter, men åter knuffade grefven undan honom: »Ni skall gå förut», sade han.

När de kommit upp i den öfre förstugan, stod Petrosa åter vid prinsens sida. »Der inne befinna sig de olycklige», sade han, visande på en stängd dörr.

När Gustaf öppnade den, såg man tvenne personer, som begge vände sig bort. Han gick in. De la Gardie ville följa, men kände sig i samma ögonblick gripen bakifrån och ryckt tillbaka; dörren slogs igen, ljusen släcktes, och han befann sig i mörkret.

»Ett ord, ett ljud, och ni är dödens», hviskade en röst i hans öra. Med en kraftig ansträngning slet han sig lös och förde handen till värjan — den var borta, men i nästa

ögonblick erhöll han ett värjstyng i armen. Med andra handen drog han dolken, en sakt rörelse sade honom, hvar han hade sin motståndare; med ett språng störtade han sig öfver honom och högg blindt hvar det träffade. Ett stönande, ett rop, och en tung kropp föll till marken. »Öppna, ers höghet, för Guds skull öppna!» ropade han, och slog på väggarna då han icke träffade dörren. Men intet svar följde; det var så tyst, som om han befunnit sig i en graf. Utom sig af för-
tviflan, ryckte han upp en liten pipa och en gäll hvissling ljöd genom den gamla byggnaden.

Knappast en minut derefter upplystes förstugan af ett starkt fackelsken, och murbräckor samt yxor arbetade utanföre på att sönderslå porten.

»Gud ske lof», utropade De la Gardie, och egnade endast föga uppmärksamhet åt den olycklige, som vred sig vid hans fötter. Med dolken sökte han att hugga sönder dörren, och det lyckades honom att erhålla så stor öppning, att han kunde se, att der innanför var mörkt. »Prins Gustaf!» utropade han i högsta ångest.

Samma dödstygnad som förut, men från golfvet såg han ett ljussken, och vid närmare betraktande fann han, att det kom genom en öppen lucka på golfvet. Hastigt sprang han utför trappan; porten hade i detta ögonblick blifvit sprängd, och en jublande skara instörtade.

»Hitåt, mina gossar!» ropade De la Gardie. »Huru många ären I?»

»Tjugu man.»

»Tolf deraf skola genast posteras utanföre; med edra lif ansvaren I för att ingen får passera. Två i öfre förstugan, två i den nedre. Öppna ögon, vakna sinnen. Fyra åtfölja mig; det gäller att rädda kronprinsens lif.»

Ett skri af förfäran ljöd från allas läppar, under det hvar och en skyndade till sin post. De la Gardie och hans tappra bröto upp dörr efter dörr; öfverallt samma mörker,

samma tystnad. Alldeles utom sig sprang han å nyo upp för trappan; med soldaternes tillhjälp bröts dörren upp till det rum, hvarifrån ljuset ännu syntes. När han skådade ned genom den öppna luckan, såg han, djupt nere i källaren, flere mörka figurer, som rörde sig kring ett åkdon, och genast derefter kronprinsen, som med förbunden mun och bakbundna händer nedlades i släden. Af hufvudets rörelse syntes, att han var vid full besinning, och De la Gardie slöt deraf, att han var beröfvad förmågan att fritt röra fötter och ben. Hans första känsla var att kasta sig utför, men han insåg genast, att han sannolikt skulle slå i hjel sig och dermed endast gagna sina fiender. I detta ögonblick blef han varse tvenne smala silkesstegar, fästa en på hvardera sidan om öppningen. Några tåg, som hängde från taket, häntydde på att prinsen blifvit nedförd medelst något hissverk, och att tvenne personer förmodligen gått ner, en på hvardera sidan, för att hindra stötar mot väggarna.

Dessa slutsatser gjordes fortare än de hunnit nedskrifvas. De la Gardie skyndade till de utanför posterande, gaf order till en, att genast hemta sina kamrater, och åt de andra tre att följa honom. »Nu, gossar, gäller det», sade han; »deras lif som följa mig äro icke mycket värda, men jag ger gerna mitt för att rädda kronprinsens. Fort till verket, men tystnad och försigtighet.»

Nu började nedklättrandet; De la Gardie på ena stegen, tvenne soldater på den andra. Den tredje soldaten måste stanna qvar der uppe för att underrätta sina kamrater. Ehuru ljusskenet blef starkare, ju längre ned de kommo, funno de vägen förfärligt lång.

Lyckligtvis var fienden ifrigt sysselsatt och fullkomligt oberedd på att anfallet skulle komma den vägen. De första, som observerade dem, trodde att det var några af deras egna kamrater, och en af dem yttrade: »Edra lathundar, nu kommen I, när ingenting mera är att göra.»

»Allt är färdigt. Himlen vare lof! Vi kunna begifva oss af», hviskade Petrosas melodiska stämma. »Öppna källardörren, lys upp den underjordiska gången; underrätta färjkarlen, att vi komma. Någon passar på att stänga sjöporten, så snart vi äro ute.»

»Tag först detta», sade De la Gardie och stötte med dolken efter Petrosa; men denne var försedd med pansar och sårades endast lindrigt i axeln.

»Förräderi!» ropade hela bandet och beredde sig på kraftigt motstånd. Tolf emot tre, hvaraf den ene endast hade en arm att försvara sig med, var en strid, hvari äfven fegheten kunde inlåta sig. Likt hetsade hundar, som veta att det gäller lifvet, rusade bofvarne på sina motståndare; knifvar, yxor, buteljer och trästycken voro deras vapen. Soldaterna hade ställt sig rygg mot rygg, de kunde endast gå försvarsvis till väga; men skriken och jemmerropen omkring dem bevisade att deras vapen träffat sitt mål. De la Gardie brottades ursinnigt med Petrosa, och hade hans venstra arm varit frisk, skulle striden snart varit afgjord; nu förmådde han endast hålla honom omsluten som i ett skrufstäd, och de rullade om hvarandra på det smutsiga jordgolvet.

Under tiden låg den unge prinsen bunden till händer och fötter, maktlös, förstummad, ett overksamtt vittne till denna mördande strid.

Det var icke tvivel om, på hvilken sida segern slutligen skulle stanna; därför gjorde man sig icke brådtom att gifva dödsstöten åt sina offer.

De som blifvit stälde för att skydda vagnen hade emellertid med så mycket intresse följt den pågående striden, att de icke gifvit akt på, att fången, med ungdomens smidighet, lyckats lösgöra sina händer och fötter. Med blixstens hastighet ryckte han bindeln från munnen och sprang upp.

»Nu, De la Gardie, vill jag vara med om leken», ropade

han och bemäktigade sig den knif, hans närmast stående vaktare höll i handen.

»Skona ert lif, ers höghet», flåsade De la Gardie.

»Hugg ned honom!» skrek Petrosa.

Då hördes ett skrik, som om alla afgrundens andar blifvit lössläppta. Ofvanifrån kommo flere nedhalande på stegarne, under det de fleste kastade sig hufvudlöst utföre. Skott ljödo, vapen blänkte; bladet hade vändt sig, och efter några minuter lågo alla uslingarne bundne, blödande, jemrande!

»Gud ske tack och lof!» utropade De la Gardie med rörd stämma och lutade sig matt emot släden.

»Du är sårad», sade Gustaf orolig.

»Endast i armen, en stark blodförlust.»

Prinsen löste genast af sig sitt skärp och förband honom. »De la Gardie», sade han, »hur mycket har jag icke dig att tacka för!»

»Min högsta önskan är uppfylld», svarade denne; »jag har fått tillfälle att bevisa min trohet, ehuru jag beklagar det öde, som väntar dessa olycklige.»

»Herran har bevisat mig en stor nåd; jag vill också vara barmhertig emot dem», sade Gustaf och befallde soldaterna att lösa fångarne med undantag af Petrosa och priorn.

När det skett, kastade de sig alla på knä för prinsen och bönföllo om nåd och barmhertighet.

»Det fagnar mig, att ni gissat min mening», sade Gustaf mildt. »Nästan genom ett underverk har jag blifvit räddad ur en ögonskenlig lifsfara. Illa skulle jag tacka min himmelske fader om jag icke förläte hvad ni af oförstånd låtit förleda er till. Ty för visso vet jag, att ingen af eder kan hysa hat eller ovilja till mig. Gån därför i frid och synden icke mer.»

Ett så förunderligt välde utöfvade de enkla orden, att der nyss svordomar och förbannelser ljödo, hördes nu böner och snyftningar.

»Det är nöden och fattigdomen, som frestat mig», sade den ene; »men jag skall hellre svälta i hjäl, än härefter lyssna på när skalkar locka.»

»Ånger och blygsel äro allt hvad vi medföra härifrån», sade en annan.

»Mig tyckes billigt, att den falske jesuiten delar med sig af hvad han på ovärdigt sätt bekommit», sade De la Gardie. »Hvad kunna jordiska skatter nu mera hafva värde för honom?»

Petrosa bleknade; han nästan kröp fram till Gustaf Adolfs fötter. »Ers höghet», sade han i dödsångest, »var barmhertig också mot mig . . . jag är så ung . . . jag älskar lifvet så högt. . . O, låt mig icke dela min olycklige broders öde!»

»Tag fram allt hvad du har på oärlig väg samlat», befalde kronprinsen.

Petrosa vände sig till priorn, som, med mörk uppsyn, varit en tyst åskådare af det föregående.

»Vördige fader, ni hör hvad hans höghet befäller.»

Denne öppnade sin vida rock och framtog en stor påse med guldmynt, som Petrosa vexlat sig till för de juveler och papper, han erhållit af Erik Göransson. Med ett uttryck af förakt kastade han den på golvet.

Förskräckt upptog Petrosa den hastigt och räckte den vördnadsfullt till grefven.

»Är detta allt?» frågade denne.

Antingen han fruktade en visitation eller tänkte att konungen berättat om den gåfva, han lemnat; alltnog med en hastig blick på priorn tog han fram börsen och aflemnade den hastigt.

Åsynen här af verkade på den vördige fadern som stinget af en orm. Han reste på sig för att bättre se; ögonen sprutade eld. Synbarligen var ett stort brott begånget emot ordens statuter.

Petrosas nedslagna ögon och ångestsvetten på hans panna vittnade om att han var medveten deraf.

De la Gardie talade några ord med prinsen och slog sedan ut guldets på bordet. Det delades i tolf lika stora delar. Hvar en af de benådade brottslingarne erhöil en. Deras förvåning och tacksamhet kunde icke finna ord.

»Betänken, att det är syndapenningar», sade Gustaf till dem, »och använden dem så, att de kunna blifva till välsignelse.»

Några soldater beordrades att följa karlarne. »Men innan I gå», sade Gustaf, vill jag först tacka eder samfäldt för hvad I denna natt gjort för mig. Penningar har jag icke, men om jag så hade, skulle jag blygas att bjuda dem åt eder. Goda, sjelfuppoffrande handlingar gäldas icke med guld! Eder trohet mot mig, kan jag endast gälda med trofast tillgifvenhet, med kärlek till eder och alla, som höra eder till. Tack, mina raske gossar! Hvad ni i natt gjort för mig, det skall jag, om Gud vill, en annan gång göra för eder!»

»Leffe kronprinsen! leffe Gustaf Adolf!» ljöd det från de hänförde soldaternes läppar, och när sedan desse aflägsnade sig jemte fångarne, kunde ingen fråga uppstå om hvilka som kände sig rikast. Soldaterne gingo stolte, med högburna hufvuden — och tomma fickor. Fångarnes voro öfverfulla, men de gladdes sig åt mörkret, att icke ens deras följeslagare skulle se den skammens rodnad, som brann på deras kinder.

Med stränga, hotande blickar betraktade Gustaf Petrosa och priorn. »I ären eländige uppviglare», sade han. »Under religionens täckmantel drifven i edra usla konster och gören eder icke samvete af att förderfva människosjälur! Om edert svarta dåd hade lyckats, tron icke därför att jag blifvit katolik — en martyr för min tro, det är möjligt, aldrig en affäling! . . . Men nu har Gud hållit sin mäktiga hand öfver mig, och jag ser deri ett tecken att jag skall blifva en Herrans

kämpe, en protestantismens försvarare. Tron I icke jag vet, hur denna läras bekännare förföljas i Tyskland? ... Akten eder, jag har godt minne, och Gud allsmäktig skyddar mig. Handlade jag med eder efter lag och rätt, så väntade eder i denna stund det djupaste fängelse, och i voren hemfallne åt bödeln ...»

»Medlemmar af vår heliga orden kunna icke dömas af verldslig demstol», inföll priorn.

»Der brottet är begånget, der dömes och afstraffas det», utbrast fursten häftigt. »Hvad rör oss er orden och dess statuter! De la Gardie, lemna hvar och en sin anpart af de med list och bedrägeri åtkomna penningarne.»

Petrosa rodnade starkt när han emottog sin del, men priorn sköt sin ifrån sig. »Hellre tigg», sade han.

»Tag dem!» befalde Gustaf. »Använd dem hur ni behagar; här fins ingen som vill besudla sina händer dermed.»

Munken skälfde af raseri, men han vågade icke längre göra motstånd. Gustaf förstod dem att genast lemna landet, och en korporal jemte två soldater fingo befallning att icke lemna dem ur sigte, förr än de voro på utländsk botten.

Fångarne stodo med nedböjda hufvuden, då den stränga befallningen afgafs; och priorn förklarade, att de voro färdige att genast efterkomma den.

»Nu tror jag vi kunna begifva oss härifrån», yttrade kronprinsen och fattade De la Gardies arm. Anföraren för vaken framträdde och meddelade, att det fans en mycket bättre och bekvämare väg, än den som blifvit begagnad på ditvägen.

»Då vilja vi gå den», sade Gustaf muntert. Hvarje soldat bar en brinnande fackla, och nästan som i ett triumftåg återvände de till slottet.

Gustafs gamle trotjenare kastade sig till hans fötter och betäckte hans händer med kyssar. »Gud vare lof, att jag har

eder åter, min dyre unge herre», sade han gråtande; »icke min värste ovän önskar jag den oro jag lidit.»

»Hur har du blifvit underrättad?... Och säg mig för öfrigt: hur har allt detta gått till?»

»Det var grefven, som skickade mig med ett bref till högvakten», svarade den gamle. »Jag var den der tiggaren, som begärde almosan — för att komma närmare och derefter ge vakten besked om den väg den borde taga.»

»Jag fruktade storligen, att de skulle förlora oss ur sigte», sade De la Gardie, »och jag tror nästan, att det var det lyckliga påfundet att slå eld, som blef den säkraste anvisningen.»

»Verkligen!» utropade den gamle, mycket förnöjd. »Nå, Gud ske lof för att också jag i min ringa mån kunde hitta på något, som bidrog till min älskade herres räddning!»

»Jag handlade i hög grad obetänksamt, då jag tvärt emot goda råd begaf mig på denna färd», yttrade prinsen allvarsamt. »Men det skall blifva mig en varning för framtiden.»

Klockan var nära tre på morgonen, och på den gamle tjenarens råd beslöts ändtligen att söka en behöflig hvila.

»Grefvens säng skall flyttas in i mitt rum», sade Gustaf, och när De la Gardie dervid frågande betraktade honom, tillade han: »Jag vill, att min första blick i morgon bittida skall falla på den vän, som jag, näst Gud, har att tacka för att jag i denna stund befinner mig bland de lefvandes antal.»

X.

Ryktet har tusende munnar och följande morgon visste hela Stockholm, att kronprinsen varit utsatt för en stor fara, och berättelser varierade i oändlighet om hvori den egentligen bestod.

Drottningen var nyss uppstigen, när hennes kammarfru berättade, att flere af stadsboarne kommit upp till slottet för att fråga efter kronprinsen. En hade hört sägas, att han i hemlighet öfver varit en katolsk messa och efter dess slut kört ut presterne och hotat dem med döden. En annan, att han duellerat med greffe De la Gardie och var illa sårad. En tredje att hela högvakten ryckt ut för att rädda honom från sjöröfvere, och alla öfverensstämde deri, att han vid facklors sken och under klingande musik blifvit hemförd.

»Hvad är det för galna historier!» utropade drottningen.
»Har hela staden förlorat förståndet?»

I detta ögonblick instörtade prinsessan Maria Elisabeth, blek och utom sig. »Han är död! han är död!» skrek hon och vred händerna i förtviflan.

»Hvad är det, flicka! Om hvem talar du?» frågade drottningen häftigt.

Men hon gaf icke akt derpå. »De bundo honom till händer och fötter», snyftade hon. »De satte en kaffe i hans mun och lade honom i en vagn, som de sedan körde ner i sjön...»

»Men fackeltåget och musiken?» utbrast kammarfrun, som också ville hafva sitt ord med.

»Det var väl sedan, när soldaterne dragit upp honom... de trodde kanske han lefde!...»

»O, Herre Gud, nådiga fröken, inte är han död!»

»Jo, det är han visst, det», skrek hon utom sig. »Kungen och prins Johan ha suttit vid hans säng hela natten.» Och flickan kastade sig i en stol under utbrottet af häftiga konvulsioner.

»Jag tror, att jag befinner mig på ett dårhus!» utbrast drottningen och ville resa sig; men benen buro henne icke; den kallhertade, stolta Kristina måste fatta ett stöd för att icke falla. Men med stark viljeanstängning bemannade hon sig snart.

»Tag hand om prinsessan», sade hon, »medan jag går till konungen.»

Endast en kort trappa skilde deras rum ifrån hvarandra. Under vägen mötte hon några af betjeningen; de helsade henne vördnadsfullt, men hon såg på dem, att de visste om något förfärligt, som de icke vågade meddela henne.

Gripen af en fasa, som nästan beröfvade henne andedräkten, störtade hon in i konungens sängkammare. Han var ännu icke uppstigen, men satt i sängen och afhörde med gapande förundran sin kammartjenares berättelser.

»Hur är det med Gustaf?» utropade drottningen.

»Har du också hört den galna historien? . . . Nå, derom skola vi väl få besked! . . . Låt någon genast . . .»

»Nej, jag går sjelf», afbröt den uppskrämda drottningen, och skyndade med snabba steg till kronprinsens rum. De som mötte henne på denna väg sågo icke den stolta, stränga drottningen, endast modern, uppfylld af oro och ängslan för sin son.»

»Hennes majestät! . . .» utropade Gustafs kammartjenare helt bestört, då han såg henne inträda.

»Hvar är kronprinsen?» frågade Kristina häftigt.

»Hans höghet är ännu icke uppstigen.»

»Icke uppstigen? kl. 6! . . . Hur kommer det sig?» Och hon ilade mot hans dörr.

Kammartjenaren stälde sig i vägen. »Prinsen är icke allena», sade han synbart förlägen.

»Hvem är hos honom?» frågade hon med skenbart lugn, skarpt fixerande tjenaren.

Denne tvekade ett ögonblick, innan han svarade: »grefve De la Gardie!»

»Han?» Hon behöfde hela sin viljekraft för att beherska sin rörelse. »Säg hans höghet, att konungen och drottningen önska, att han genast infinner sig hos dem», sade hon befallande och ärnade gå, då hon blef varse flera blodfläckar på golvet.

»Store Gud! är han sårad, illa sårad?» utbrast hon häftigt och ångestfullt. Åter igen hade drottningen fått vika för modern och qvinnan.

»Icke hans höghet; det är grefven, som fått ett värjstyng i armen», svarade kammartjenaren.

Hon var för stolt att fråga, men ändå brann hon af längtan att få veta, om Gustaf duellerat med honom. Men hur kunde de då nu befinna sig der inne i samma rum?

»Fullgör genast min befallning», upprepade hon och aflägsnade sig.

Vid sin ankomst fann hon konungen redan uppstigen och klädd. Med rynkade ögonbryn afhörde han hennes berättelse; ett helt drama tycktes vara utspeladt, innan hon blifvit under rättad derom. Hertigen af Östergötland efterskickades och hann komma, innan Gustaf hördes af. De meddelanden, han kunde göra, rörde endast Erik Göransson och de upplysningar om honom, som hertigens spejare inhemtat. Beträffande det som tilldragit sig under natten visste han intet.

Otåligheten stegrades för hvarje ögonblick, kronprinsen dröjde, och konungen afgaf befallning om ännu ett bud, då tjenaren anmälde, att prins Gustaf och grefve Johan De la Gardie anhöllo om företräde. Konungens ögon sköto blixtar.

Hans son satte sig i jembredd med fången, arrestanten. . . .
Var han då också en brottsling?

»Låt dem komma in», ljöd den förbittrade stämman, och domaren, icke fadern, beredde sig att skipa sträng rättvisa.

Gustaf inträdde med De la Gardie vid handen; den förre var något blek, men så strålande af glädje och belåtenhet, att Karls hjerta, mot hans vilja, veknade dervid. De la Gardie bar armen i band och syntes lugn och obesvärard, men mycket ansträngd.

Den senare stannade vid dörren, under det den förre gick närmare. »Konungen har låtit kalla mig», sade Gustaf vördnadsfullt.

»Ja, dig allena, icke den andre!»

»Jag skulle icke kunna afgifva skyldig rapport, om icke mitt lifs räddare vore närvarande», svarade ynglingen med värma; »och jag är viss på, att mina föräldrar af hans egna läppar vilja höra berättelsen om den fara, hvarifrån Gud allsmäktig — genom De la Gardies tappra arm — i denna natt skyddat och bevarat mig.»

Drottningen hade sprungit upp. Konungen bleknade, och hertig Johan omfamnade Gustaf. »Store Gud, hvad har hänt?» frågade han.

»Berätta!» befalde konungen.

Gustaf såg på De la Gardie: »Grefven har lidit en stark blodförlust», sade han; »tillåter ers majestät, att han sätter sig?»

Konungen nickade bifall.

»Helt nära min fader och moder», tillade Gustaf med vek röst, och förde honom till en stol emellan dem. »Den platsen skulle de sjelfmant erbjudit honom, om de visste hvad han gjort för mig.»

»Nog nu; tala, tala!» afbröt konungen otåligt.

Gustaf började med att berätta om Petrosas besök, och den inverkan hans behagliga väsen utöfvat. »Hans förklaring,

att De la Gardie var oskyldig, tillvann honom först mitt förtroende», sade prinsen, »och öfvertygade mig om att han likasom jag endast ville stifta fred. Derfor var jag döf för grefvens förslag att jag skulle afstå från vår nattliga färd.»

Med lifliga färger beskref han deras promenad genom stadens mest ödsliga gator; hur han sedan, vid inträdet i rummet, der man sagt honom att grefvarne Oxenstjerna befunno sig, nästan ögonblickligt blifvit fångslad och bunden till händer och fötter. Alltsammans hade gått så fort, att han icke hunnit göra motstånd. Plötsligt hade han sedermera blifvit nedhissad i källaren. Priorn och Petrosa hade begge sagt honom att de icke eftertraktade hans lif, endast att förbereda hans inträde i den enda saliggörande kyrkan. »Det var känhända min lycka att jag var urståndsatt att svara dem», sade Gustaf; »endast med mina blickar fick jag tillfälle att uttrycka mitt ogillande.» Han beskref den omsorg, hvarmed man bäddade ned honom i vagnen, den list och slughet, hvarmed man hoppades kunna vilseleda förföljelsen. »Af-resans ögonblick närmade sig», yttrade prinsen. »Petrosa befallde, att källarportarne skulle öppnas och hästarne spännas för. Jag insåg, att allt hopp om räddning var förbi; men jag förlorade ändå icke hoppet. . . . Jag bad en brinnande bön till Gud och stirrade upp i den mörka rymden. . . . Då tyckte jag mig förnimma skuggor, som närmade sig. . . . jag ansåg det som en synvilla, men nästa sekund hörde jag De la Gardies röst, och nu var all tvekan borta, nu gälde det endast att befria mig från alla band och komma till hans bistånd; det lyckades — och det öfriga måste han berätta.»

Vi veta det redan förut och böra endast tillägga, att när föräldrarne hört berättelsen i sin helhet, när de förnummo, hur nära de varit att förlora den son, vid vars lif så många förhoppningar voro fästade, och att de, näst Gud, hade De la Gardie att tacka för hans underbara räddning, då togo erkänslan och glädjen ut sin rätt. Utför konungens färade

kinder flöto klara tårar, när han slöt kronprinsen i sin famn; och då han tacksamt tryckte grefvens hand yttrade han: »Edra forna gårdar höra eder åter oakkortadt till.»

Drottningens glädje var lika lugn och sansad, men därför icke mindre djup; till De la Gardie yttrade hon: »Jag vill genast underrätta edra vänner om hvad som händt.» Till Gustaf sade hon: »Jag går för att lugna dina syskon!» Med stolt hållning aflägsnade hon sig, men vände sig om i dörren för att säga: »Grefve De la Gardie, i afton kl. 7 sker vigseln i mina rum. Ur konungens egna händer får ni emottaga er brud!»

Ännu en afskedshelsing, och borta var hon.

Det var som om något oväntadt tillkommit, som plötsligt förstämt allas sinnen.

»Ers majestät! . . .» utropade De la Gardie bönfällande.

»Är det något som angår er brud?» frågade konungen.

»Ja, nådige herre! Ett olyckligt missförstånd . . .»

»Tig dermed», afbröt Karl. »Hvad som är bestämdt, kan icke ändras. Bättre än ni sjelf torde vi förstå att bedöma hvad som blir eder verkliga lycka, och om ni icke nu tackar oss därför, skall ni en dag komma att göra det!»

»Men Katharina har emottagit mina eder och löften! . . . Jag kan icke bryta dem . . .»

»Har hon icke sjelf uppmanat er dertill? När vi beviljade eder Elna Wredes hand, glädde oss denna förbindelse, både för den upphöjelse, som bereddes henne, och för den lycka, som skulle tillfalla eder! Den brytning, ni nu önskar, skulle kasta skam och nesa öfver dottern till den man, som räddat vårt lif! Det kunna vi icke medgifva, och såsom ädel riddersman borde ni i sanning icke heller påyrka det.»

»Ingen kan bittrare ångra eller högre ogilla ett handlingssätt, som måhända kastat skugga på den ädlaste, renaste qvinna», inföll grefven lifigt; »men skuggan försvinner, och hon synes åter lika skär och oskuldsfull som förut.»

»Han älskar henne», hviskade Johan till Gustaf.

»Jag fruktar det», svarade denne ogillande.

»Det der är talesätt, som icke motsvaras af handlingen», inföll konungen. »Hvad ödet bestämt, kan icke ändras. Foga eder derefter. Och nu farväl tills i afton.» Han räckte grefven handen, och då denne tog den, drog Karl honom i sin famn. »Tack för att du räddat min sons lif», sade han. »Visste jag ett sätt att uppfylla dina önsknings utan att nedsätta min egen värdighet, var viss på att jag begagnade mig deraf.» Med dessa ord lemnade han hastigt rummet.

De begge prinsarne och De la Gardie stodo kvar, alla tre lika obeslutsamme.

»Hvad skall jag göra?» yttrade den senare. »Konungens godhet rör mig djupt; gerna ville jag rätta mig efter hans vilja, men Katharinas död, hennes familjs hat och ovilja skulle kanske . . .»

»Hvilkendera eger företrädet i ditt hjerta?» frågade Johan. »Låt det hafva en röst med.»

Grefven rodnade lätt. »Jag har varit förlofvad med Katharina i fyra år», sade han. »Hedern, pligten bjuda mig att aldrig glömma de löften, jag afgifvit.»

»Jag skall ännu en gång försöka att tala med konungen. Vänta mig här», sade Gustaf och gick hastigt ut. Nästa ögonblick kom Maria Elisabeth inspringande; hon hade af drottningen fått veta alltsammans och ville nu omfamna sin bror.

Johan sade henne, att han snart skulle komma tillbaka, och under afvaktan härfpå berättade hon icke allenast om den förskräckelse, hon sjelf erfarit, utan också om alla de andras.

»Karin Oxenstjerna blef som träffad af åskan», sade hon. »Och när hon fick veta, att grefve De la Gardie också var med, tillade hon: 'Han skall gifva sitt lif för att rädda prinsen; det vill också jag göra!'»

»Och prinsessan Katrina, hur mottog hon nyheten?» frågade Johan, mycket intresserad.

»Med oförklarligt lugn», svarade flickan. »'Gud har från hans barndom så underbart beskyddat honom. Han gör det alltjemt', sade hon med en sådan säkerhet, som om hon fått bref på, att ingenting ondt skulle kunna hända bror Gustaf.»

»Kanhända har hon det också», inföll Johan hastigt.

»Af hvem då? Af Gud kanske!»

»Ja, af hvilken annars?»

»Kusin Johan gillar allt hvad Katrina säger och gör.»

»Gör inte kusin Maria det också?»

»Hm, hon är nästan dubbelt så gammal som jag.»

»Äfven som barn var hon lika älskvärd som nu», yttrade Johan lifligt. »All den barndomsglädje, jag kan minnas, är förbunden med henne.»

»Men sådant glömmes man, när man blir äldre», inföll den unga flickan lifligt.

Hon sprang emot Gustaf, som i detta ögonblick inträdde. Han besvarade hjertligt hennes smekningar och bad henne sedan att lemna dem allena.

»Min far har stängt in sig och vill icke en gång tillåta mig att komma in», sade han. »Här finnes ingen annan utväg än att tills vidare underkasta oss hans vilja. Måhända kunna vi under dagens lopp finna någon utväg.»

»Den säkraste vore, om bruden vägrade», sade Johan, med en forskande blick på De la Gardie.

»Det kan hon icke», inföll denne häftigt. »Hon har samtyckt till bedrägeriet lika väl som jag.»

Gustaf fattade hans friska arm. »Kom!» sade han, »låt oss gå in till mig; din sjuka arm plågar dig.» Hertig Johan tog afsked, och de skildes.

Några timmar senare emottog De la Gardie ett bref från Katharina Oxenstjerna, hvori hon löste honom från hans löften: »Gift dig med Elna Wrede», skref hon.

»Jag tror för visso att hon älskar dig, och hon är mera förtjent af lyckan än jag. Glöm den olyckliga Katharina, som aldrig skall upphöra att bedja för dig! . . . Jag skall bli brudtärna på ert bröllop, men frukta ej att jag skall förråda mig; min styrka är större än någon kan tro.» Brevet var mycket osammanhängande och förrådde en stark sinnesoro.

»Hända hvad som hända vill, jag öfverger henne icke», sade De la Gardie med fasthet.

Gustaf tryckte hans hand. »Du gör rätt», sade han. »Öfver sitt eget hjerta måste hvar och en råda.»

XII.

Med ömma, kärleksfulla ord hade prinsessan Katrina på få dagar vunnit Elnas förtroende. Den unga flickan begärde intet bättre, än att få öppna sitt hjerta för en deltagande vän, och hennes skuldfria sinne led af att bära på en hemlighet, som innebar en synd. Prinsessan upptäckte snart, att den enda bild, som fans på hennes själs rena spegel, bar De la Gardies drag; men den var endast en lätt skugga, och hon ville med all magt utplåna den. Flere gånger begärde hon att få gå till konungen för att säga honom, att hon icke kunde blifva grefvens maka. Prinsessan afstyrde det ända till sista dagen; men då svarade konungen, att han icke hade tid att tala vid henne; dermed finge anstå till en annan dag, efter bröllopet.

I sin förtviflan skyndade hon till drottningen, kastade sig för hennes fötter och anropade hennes medlidande; men den stränga fru Kristina svarade, att hvad hon en gång medgifvit, det måste hon stå fast vid; konungen och drottningen

voro icke att leka med. Bruddrägten var redan ordnad, och inom några timmar skulle hon vara iklädd densamma. Råd-lös och förskräckt återvände hon till prinsessan; denna lernade henne ett bref från prins Gustaf, som innehöll dessa ord:

»Var tröst och lita på mig! Låt kläda er till brud; ni skall ändock icke bli De la Gardies maka.

Er tillgifne Gustaf Adolf.»

Hur innerligt hon kysste detta bref. Katrina berättade att prinsen nyss varit hos henne, och då han fått höra hennes bekymmer, hade han skrivit detsamma. Elna var ännu okunnig om nattens förskräckliga tilldragelse, Katrina meddelade henne den nu och upptog derigenom både hennes tid och tankar; hon blef så intresserad deraf, att hon glömde sig sjelf, och nästan utan fruktan, likasom utan invändning, lät hon ikläda sig den präktiga bruddrägten. Att kronprinsen blifvit räddad, syntes henne vara ett sådant underverk, att hvad som rörde henne sjelf dervid endast blef af ringa betydelse. Det kom något af martyrens lugn i hennes väsende. Det fromma, barnsliga anletet passade så litet tillsammans med den präktiga dräkten, att hon påminde om något af fortidens helgon. Prinsessan slöt henne i sin famn och sade: »Elna, vill du bli min vän och stanna hos mig för beständigt?»

»Jag begär ingen högre lycka», svarade denna.

Åtföljd af sin dotter och Katharina Oxenstjerna, hvilka begge skulle tjenstgöra såsom brudtärnor, inträdde drottningen för att sätta kronan på bruden. Prinsessan förde fram Elna och hviskade till henne att falla på knä.

Den unga flickan lydde; hon var nästan känslolös för hvad som förhades med henne; hon visste ju, att alltsammans var utan betydelse.

Innan drottningen påsatte kronan, höll hon en liten föreläsning om en hustrus pligter, och det var icke utan att hon dervid framhöll sig sjelf såsom ett ganska efterföljansvärdt exempel. Elna undrade, om Katharina tog åt sig allt detta,

och om hon icke var glad att slippa knäfalla för drottningen, som hon icke älskade.

Äntligen sattes kronan på brudens hufvud och hon fick stiga upp. Den stränga fru Kristina kysste hennes panna, berömde hennes lydnad och undergifvenhet och förespådde henne deraf lycka och framgång i lifvet. Icke med ett ord låtsade hon om det viktiga förtroende, hon erhållit, eller hennes tårar och förtviflan dervid.

Drottningen drog sig tillbaka, och prinsessan Katrina gick fram för att lyckönska henne. »Var stark, Elna», hviskade hon i hennes öra; men den unga flickans lugna och frimodiga blick sade tydligt, att all fruktan var vida skild ifrån henne. Maria Elisabeth kom derefter.

»Du har aldrig varit så vacker som i qväll», sade hon, i det hon omfamnade henne. Jag är riktigt afundsjuk på dig!»

»Elna!»

»Katharina!»

De föllo i hvarandras armar. Hur mycket lidande och smärta hade de icke haft gemensamt. Den ringa, obetydliga hade nu blifvit satt öfver den stolta, anspråksfulla, och likväl ansåg den senare sig ännu icke hafva betalt sin skuld.

»Kan du förlåta mig all den smärta och smälek, du fått lida för mig?» snyftade Katharina.

»Gråt icke», bad Elna tröstande. »All din sorg skall snart förvandlas i glädje.»

Drottningen hade härunder lemnat rummet. Prinsessan Katrina fäste en blå och vit rosett på Elnas bröst. »Det tillhör en dotter af vårt kära Finland att bära sitt lands färger», sade hon.

Den unga flickan kysste tacksamt furstinnans hand. Strax derefter inträdde drottningens lifpage och underrättade om att deras majestäter väntade. Katrina fattade genast Elnas hand, och åtföljda af de begge brudtärnorna gingo de till drottningens våning. Från festsalen strålade ett starkt ljussken

emot dem; hela hofvet var församladt, men för de inträdande hade den lysande anblicken ingenting fångslande. Katrina kände Elnas hand darra i sin; sjelf var hon häftigt upprörd och orolig, och en blick på Katharina visade henne, att denna vacklade och var blek som döden.

Konungen närmade sig gruppen; han stannade några ögonblick och betraktade den. Det var i sanning en märkelig syn, dessa fyra unga, sköna qvinnor. Elna, iklädd en dräkt af hvitt silfverskir med den fotsida slöjan, den gyllene kronan och de blixtrande juvelerna, liknade i detta ögonblick en Rafaels madonna, iklädd världens fåfängliga glitter. Katrina bar en dräkt af ljusblå silkesbrokad och på hufvudet och omkring pannan flere rader hvita äkta perlor. Ehuru hon ej egde någon egentlig skönhet, låg det en värdighet och ett behag i hennes väsende, som drogo allas blickar till henne. Begge brudtärnorna voro klädda i ljusrött siden; prinsessan Maria Elisabeth hade en krans af rosor i det lockiga håret. Katharina Oxenstjernas enda prydnad var det svarta kors, hon bar på bröstet.

Allas blickar följde konungen. Några ögonblick rådde dödstystnad i den stora salen. Man väntade att få höra honom tala, göra om intet denna tilltvingade förening; det tycktes nästan, som om han grubblade derpå. Men Karl var framför allt mån om sin konungsliga värdighet; alla konsiderationer måste vika för upprätthållandet af dess helgd. Hastigt fattade han Elnas hand. »Kom!» sade han.

Midt i salen stod biskop Bellinus, iklädd full presterlig ornat, med handboken i handen. Till höger om honom drottningen, i mörkbrun sammetsklädning med gula puffar. Vid sidan om henne stod prins Gustaf i en enkel uniformsrock med blått och hvitt skärp. På biskopens venstra sida, iklädd hertiglig dräkt, stod prins Johan; vid hans sida De la Gardie i öfverste-uniform. Bakom dem det talrika hofvet.

När konungen närmade sig med Elna, vinkade drottning-

gen åt De la Gardie. Han kastade en blick på kronprinsen och närmade sig.

Denne gick emellan, så att han skilde honom från Elna, och utropade dervid: »Såsom storfurste af Finland protesterar jag mot denna vigsel!»

»Med hvad rätt?» frågade drottningen häftigt.

»På hvad grund?» sade konungen öfverraskad, men ingalunda missnöjd.

Gustaf böjde vördnadsfullt ett knä. »Då min herr fader gjorde mig till ståthållare i Finland och min fru moder flyttade Finlands skönaste ros till sin egen trädgård», sade han, »hade ni båda gifvit mig den anvisning, jag nu går att följa! — Ädla jungfru, fäst på min axel den bandros ni bär på ert bröst, och låt mig blifva eder riddare!»

Häpen och öfverraskad hade Elna lyssnat till hans ord; med darrande händer lossade hon rosen och fäste den på honom. Knäböjande kysste han hennes hand och yttrade: »Till eder förnyar jag mina trohetslöften till Finland; båda skall jag blifva en trogen vän och försvarare; men», tillade han, i det han steg upp, »till återgäld fordrar jag af eder, att ni icke blir någon riddares brud utan mitt samtycke. Vill ni blifva min dam, måste ni afstå från förbindelsen med grefve De la Gardie!»

»Jag afstår ifrån den», hviskade Elna.

»Om ers majestät samtycker», inföll Gustaf, djupt bugande för konungen.

»Jag måste väl ge vika för rätten», svarade denne, »ehuru jag tycker . . .»

»Att jag handlat otacksamt emot mitt lifs räddare», inföll Gustaf lifligt. »Men ert hof innesluter så många unga skönheter; måhända är någon af dem honom icke obenägen; gif henne ert samtycke. Låtom oss i afton fira deras trolofning, likasom vi fira vår», sade han till Elna, »och må de se-

dan draga bort att bland vänner och fränder hålla bröllop och prisa konungens nåd.»

»Må så ske!» svarade Karl.

De la Gardie gick fram och föll på knä. »Lif och blod ger jag för ers majestät!» sade han.

Konungen upplyfte och omfamnade honom. »Du har räddat min sons lif! Blif lycklig!»

Grefven närmade sig vördnadsfullt drottningen. »Vågar jag underdånigast utbedja mig ers majestäts bifall till min förening med Katharina Oxenstjerna?» sade han.

»Har ni hennes stolta fränders samtycke, lärer ni icke behöfva mitt», svarade hon skarpt; men hennes blick mötte Gustafs, och hon tillade mildare: »dock vill jag, för den tacksamhetsskuld, hvori vi stå till eder, också bifoga mitt.» På hennes vink närmade sig Katharina, men icke stolt och öfvermodigt, såsom fordom; ödmjukt och undergifvet kysste hon drottningens hand, och med blyg glädje såg hon upp till De la Gardie.

Hvad som skett föreföll henne nästan som en dröm; hon vågade icke tro på sin lycka.

Under pukors och trumpeters klang drack konungen en skål för Gustafs trolofning med Finland; Elna var dess rena, skära representant: hon hade att emottaga den.

Allas ögon vände sig till den unga flickan, som med blyg förvirring emottog den hyllning, som gjorde henne till festens drottning.

Konungen kunde icke uraklåta att önska lycka åt sin sons räddare; han gjorde det i värdiga och kraftfulla ord. Högtidigt förklarade han de misstankar ogrundade, hvilka han hyst till De la Gardie, och återgaf honom alla hans gårdar till fritt och eget bruk. De nyförlofvades skål dracks, och allmän var glädjen och belåtenheten.

Katrina hade meddelat sin önskan angående Elna, och under aftonens lopp fick hon tillfälle att framföra den till drott-

ningen. Denna samtyckte, ehuru ogera, att skilja sig ifrån henne. »Jag måste väl för Katrinas skull», sade hon.

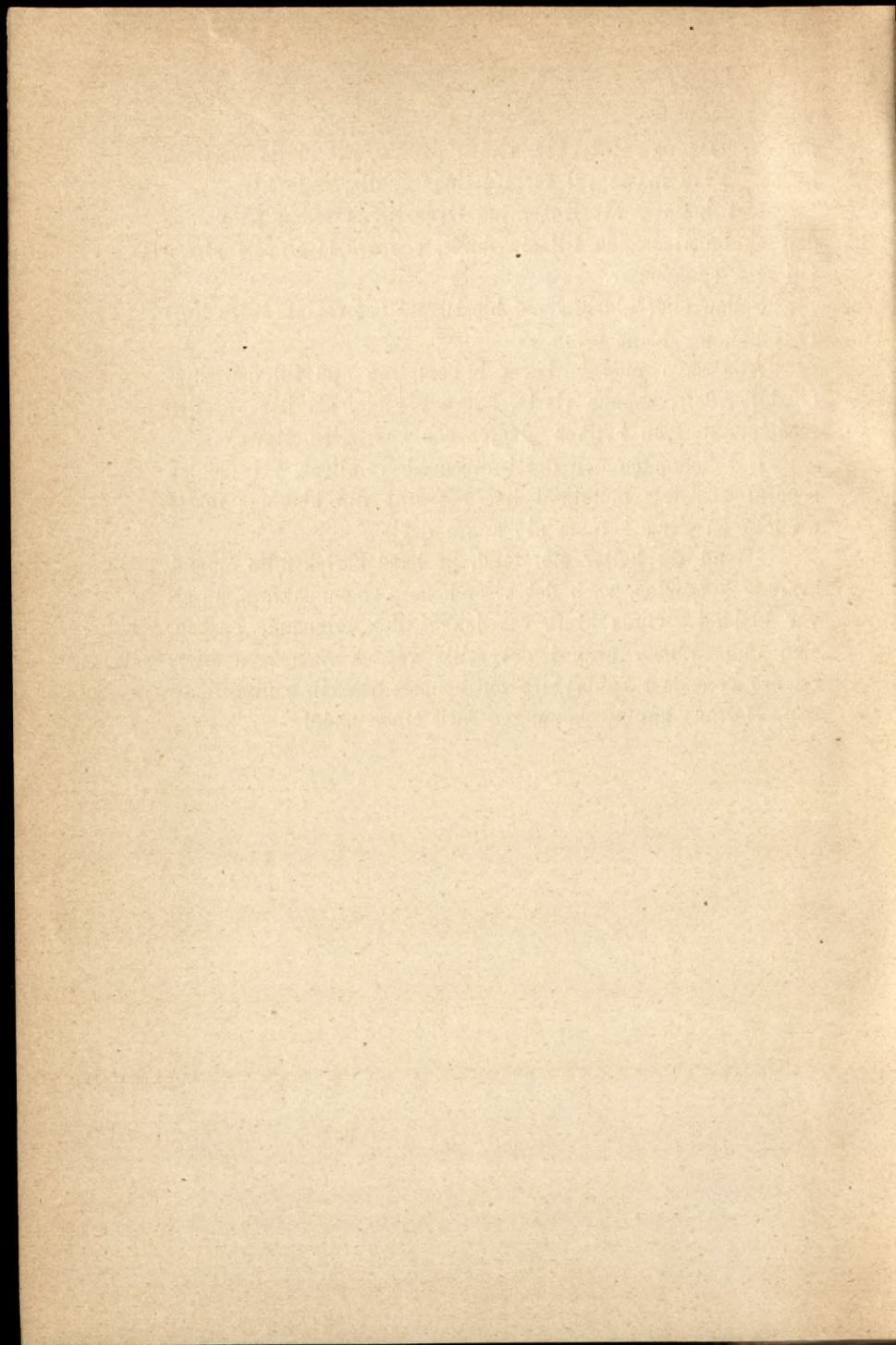
Det beslöts, att Katharina Oxenstjerna redan påföljande dag skulle återvända till sin familj och De la Gardie afresa till sina egendomar.

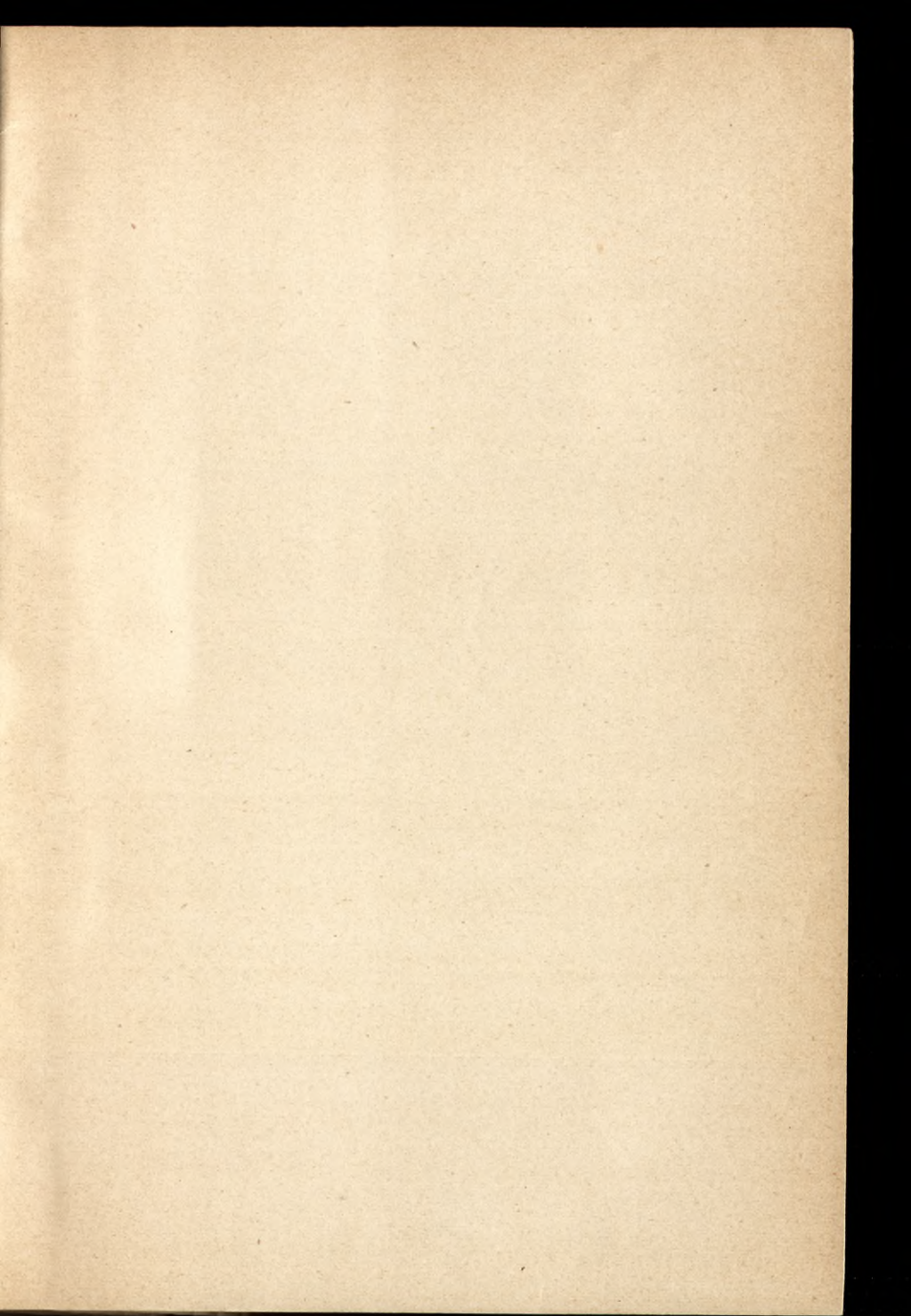
Sällan eller aldrig hade hjertligare ord vexlats inom Karl IX:s hof, än denna afton.

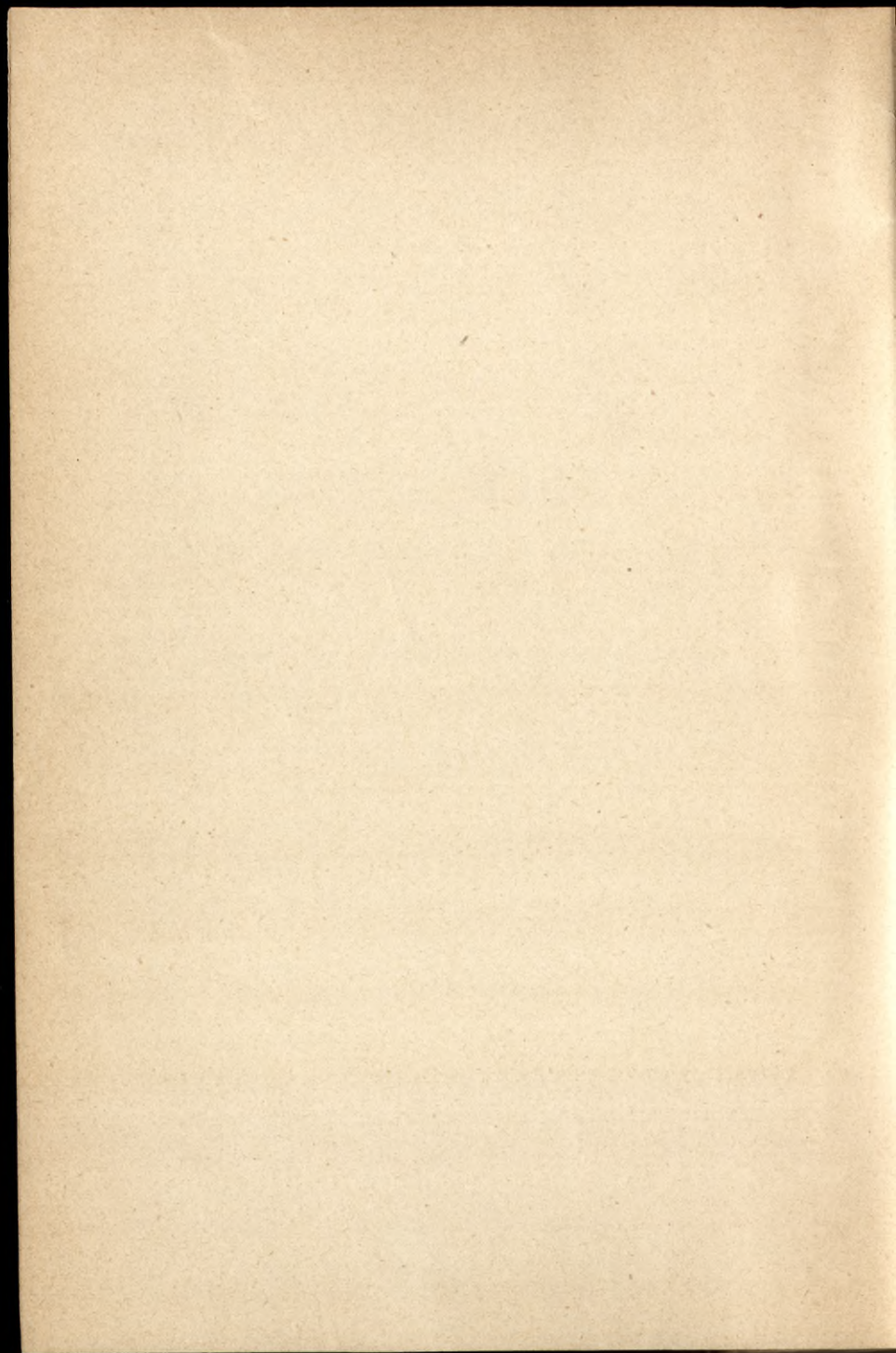
Alla sågo med kärlek och beundran upp till den unge Gustaf Adolf; många visste, andra gissade, att han var den medelpunkt, från hvilken glädjen och endrätten utgingo.

När konungen och drottningen blefvo allena, yttrade den senare: »Gustafs oförstånd har besegrat din klokhet; måtte du icke en gång komma att ångra det!»

»Hvad du kallar oförstånd, är hans kärleksfulla sinne», svarade konungen, »och det visar honom vägen säkrare, än all vår klokhet. Guds kraft var icke i den brinnande busken, som röjde vägen, utan i det stilla vädret, som kom efter. Så äro vi endast banbrytare för honom; han blir säningsmannen, Herrans kämpe, konungen med Guds nåde!»







Swenska Högskolan i Uppsala

Uppsala, den 10 Mars 1884

År 1884 har jag haft den ära att utnämnas till
ordförande i den kommitté som utvalts för att
undersöka de förhållanden som råda i den
svenska högskolan i Uppsala. Jag har haft
den stora glädjen att kunna utöfa detta
uppdrag och jag vill härmed uttala min
tacksägelse till de herrar som varit
med mig i denna verksamhet. Jag vill också
uttrycka min önskan om att denna kommitté
skulle kunna utöfa sitt uppdrag i framtiden
och att den skulle kunna uttala sin mening
om de förhållanden som råda i den svenska
högskolan i Uppsala.

Jag vill också uttala min önskan om att denna kommitté
skulle kunna utöfa sitt uppdrag i framtiden
och att den skulle kunna uttala sin mening
om de förhållanden som råda i den svenska
högskolan i Uppsala.

På *Oscar L. Lamms* förlag har förut utkommit I:sta häftet af

Svenska historiska berättelser

af F . . t.

innehållande: **Smedsonen från Örebro.**

Pris 1 kr. 50 öre.

Såsom prof å de många fördelaktiga vitsorden om detta arbete anföras följande:

— — Författaren besitter förmågan att sammantvinna den historiska verklighetens enkla tråd med romantikens mera lockande, på ett sätt som gör att läsaren genast från början fångas och bringas att med stigande intresse följa utvecklingen af händelsernas gång i den tilltalande berättelsen. (*Åbo Und.*)

— — Med historisk trohet har förf:n ganska skickligt virkat romanväfnaden — — och genom det hela andas en varm fosterländsk stämning. (*Göteborg. P.n.*)

— — Detta nya arbete i fäderneslandets historiska minnen tilltalar mycket, såväl för innehållet som ock för formen — och rekommenderas till hvar och en. (*O.-P.*)

— — Författaren berättar med talang, hans stil är behaglig och det valda ämnet är i hög grad tilltalande. (*Nya Sk. P.n.*)

— — Detta arbete förordas åt hvarje svenk läsare — i klara drag, stundom med dramatisk kraft och liflighet upp-
rullar förf:n tafvor och framställer personligheterna. (*G. A.*)

— — Denna berättelse vittnar om ett varmt sinne för vårt fosterlands stora minnen, för våra faders strider och segrar, på samma gång framställningen förräder en icke obetydlig förmåga i händelsernas gruppering och en fantasi som med lätt-
het sätter sig in i förflutna tiders förhållanden och tänkesätt. (*Jnk. T.*)

— — Den rena och fosterländska anda som geomgår berättelsen samt det lifliga och friska framställningsättet göra boken förtjent af att förordas. (*K. T.*)